សេចក្តីព្រាងចុងក្រោយ

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

គោលនយោបាយជាតិ
ស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់
២០១៧ - ២០៣០

បន្តលើកកម្ពស់សុខុមាលភាពរបស់មនុស្សវ័យចាស់កម្ពុជា

សម្រាប់កិច្ចប្រជុំគណៈកម្មាធិការគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ២០១៧

មាតិកា

មាតិកា i
បញ្ជីតារាង iii
បញ្ជីរូបភាព iii
ឧបសម្ព័ន្ធ iii
ពាក្យបំប្រួញ iv
១- សេចក្តីផ្តើម 1
២- មូលហេតុនៃការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពគោលនយោបាយមនុស្សចាស់ឆ្នាំ២០០៣ ... 3
៣- ស្ថានភាពប្រជាសាស្ត្រនៃការឈានទៅរកវ័យចាស់នៅកម្ពុជា 4
៣.១- កត្តាដែលបង្កឲ្យកើតមានករណីប្រជាជនវ័យចាស់ 4
៣.២- ការកើនឡើងនៃសមាមាត្រប្រជាជនវ័យចាស់ 7
៣.៣- ដំណើរឈានចូលភាពជរារបស់ប្រជាជនវ័យចាស់ 9
៣.៤- ស្ត្រីភាវូបនីយកម្មនៃដំណើរឈានចូលវ័យចាស់ 11
៣.៥- ទិដ្ឋភាពភូមិសាស្ត្រនៃប្រជាជនវ័យចាស់ 13
៣.៦- ផលធៀបគាំទ្រសក្តានុពល 14
៤- បញ្ហាចម្បងៗពាក់ព័ន្ធនឹងដំណើរឈានចូលវ័យចាស់ជរា 17
៤.១- សន្តិសុខហិរញ្ញវត្ថុ 17
៤.២- សុខភាព និង សុខមាលភាព 19
៤.៣- របៀបរបបការរស់នៅ 20
៤.៤- បរិស្ថានអំណោយផល 22
៤.៥- វ័យចាស់សកម្ម និង សមាគមន៍មនុស្សចាស់ 22
៤.៦- ទំនាក់ទំនងអន្តរជំនាន់ 23
៤.៧. ការរំលោភបំពាន ការមិនអើពើ និង អំពើហឹង្សាលើមនុស្សចាស់ 24
៤.៨- ស្ថានភាពមានអាសន្ន 25
៤.៩- ការត្រៀមខ្លួនរបស់មនុស្សវ័យក្មេងសម្រាប់ការឈានចូលវ័យចាស់ ... 26
៥- ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយ និង គោលការណ៍ណែនាំ 28

៥.១- បរិការណ៍ 28
៥.២- គោលការណ៍ណែនាំ 30
៦- ចក្ខុវិស័យ និង គោលដៅ 32
៦.១- ចក្ខុវិស័យ 32
៦.២- គោលដៅ..32
៦.៣- ទិសដៅ និង យុទ្ធសាស្ត្រ 32
៦.៣.១- អាទិភាពទី១៖ ការធានាឲ្យបាននូវសន្តិសុខហិរញ្ញវត្ថុ..................32
៦.៣.២- អាទិភាពទី២៖ សុខភាពនិងសុខុមាលភាព...................................34
៦.៣.៣- អាទិភាពទី៣៖ ការរៀបចំការរស់នៅ...36
៦.៣.៤- អាទិភាពទី៤៖ បរិស្ថានអំណោយផល 37
៦.៣.៥- អាទិភាពទី៥៖ សមាគមន៍មនុស្សចាស់ និងការឈានចូលដល់វ័យចាស់ដែលសកម្ម 38
៦.៣.៦- អាទិភាពទី៦៖ ទំនាក់ទំនងអន្តរជំនាន់ 39
៦.៣.៧- អាទិភាពទី៧៖ ការរំលោភបំពាន និង អំពើហឹង្សាលើមនុស្សចាស់..40
៦.៣.៨- អាទិភាពទី៨៖ ស្ថានភាពមានអាសន្ន...41
៦.៣.៩- អាទិភាពទី៩៖ ការត្រៀមខ្លួនរបស់ប្រជាជនវ័យក្មេង.....................43
៧- ការរៀបចំស្ថាប័នដើម្បីអនុវត្តគោលនយោបាយ 45
៧.១- គណៈកម្មាធិការជាតិកម្ពុជាដើម្បីមនុស្សចាស់ 45
៧.៣- ការរៀបចំស្ថាប័ននៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ 53
៧.៤- ការតាមដានត្រួតពិនិត្យ និង ការវាតម្លៃ 53
៧.៥- ជំហានបន្ទាប់ 53
៧.៥.១- ការប្រមូលទិន្នន័យ 53
៧.៥.២- ការសិក្សាស្រាវជ្រាវ...54
៧.៥.៣- ការកសាងសមត្ថភាព...54
៧.៥.៤- ច្បាប់ស្តីពីមនុស្សចាស់ 54
៧.៥.៥- ផែនការសកម្មភាព...55
ឧបសម្ព័ន្ធ៖ ម៉ាទ្រីសនៃការទទួលខុសត្រូវតាមវិស័យរបស់ក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ 57

បញ្ជីតារាង

តារាងទី១៖ ស្ថានភាពបម្រែបម្រួលនៃប្រជាជនវ័យចាស់នៅកម្ពុជា 9
តារាងទី២៖ ភាគរយនៃស្ត្រីក្នុងចំណោមប្រជាជនវ័យចាស់អាយុ៦០ឆ្នាំឡើងនៅក្នុងអាស៊ាន 13
តារាងទី៣៖ ផលធៀបគាំទ្រសក្តានុពលនៅតំបន់ទីប្រជុំជននិងតំបន់ជនបទ 16
តារាងទី៤៖ សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចនិងស្ថានភាពការងាររបស់មនុស្សចាស់ 18

បញ្ជីរូបភាព

រូបភាពទី១៖ ការព្យាករណ៍អំពីលទ្ធភាពមានកូនសរុប (១៩៩០-២០៣០) 5
រូបភាពទី២៖ ការព្យាករណ៍អំពីអាយុកាលសង្ឃឹមរស់សម្រាប់បុរសនិងស្ត្រី.................................6
រូបភាពទី៤៖ សមាមាត្រប្រជាជនវ័យចាស់ធៀបនឹងប្រជាជនសរុប 8
រូបភាពទី៥៖ ផលធៀបគាំទ្រឪពុកម្តាយ...10
រូបភាពទី៦៖ និន្នាការនៃការចូលរួមកម្លាំងពលកម្មតាមអាយុ 11
រូបភាពទី៧៖ ការថយចុះនៃកិច្ចគាំពារពីសំណាក់ក្រុមគ្រួសារ...15
រូបភាពទី៨៖ អាំងស៊ីដង់នៃពិការភាពបុរសនិងស្ត្រីវ័យចាស់ 19
រូបភាពទី៩៖ ស្ថានភាពអាពាហ៍ពិពាហ៍របស់បុរសនិងស្ត្រីវ័យចាស់...20
រូបភាពទី១០៖ ភាគរយនៃបុរសនិងស្ត្រីវ័យចាស់ដែលជួបការរំខានក្នុងចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍ 21

ឧបសម្ព័ន្ធ

ឧបសម្ព័ន៖ ម៉ាទ្រីសនៃការទទួលខុសត្រូវតាមវិស័យរបស់ក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ......................57

ពាក្យបំប្រួញ

១- សេចក្តីផ្តើម

១- ការកើនឡើងនៃចំនួនប្រជាជនវ័យចាស់បានកើតឡើងបន្តិចម្តងៗ ចាប់តាំងពីសតវត្សរ៍មុន នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ជាច្រើន។ នៅដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ ប្រជាជនវ័យចាស់បានចាប់ផ្តើមក្លាយជាកង្វល់នៅក្នុងប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍មួយចំនួន ហើយស្ថានភាពនេះបានក្លាយជាបញ្ហាប្រឈមចម្បងនៅក្នុងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ចាប់តាំងពីទសវត្សរ៍ឆ្នាំ២០០០។ ជាទ្រឹស្តី ការកើនឡើងនៃប្រជាជនវ័យចាស់ គឺជាការកើនឡើងអាយុមេធ្យមនៃប្រជាជនសរុប ដែលបណ្តាលមកពីការធ្លាក់ចុះនៃលទ្ធភាពមានកូនរបស់ស្ត្រីនិងការកើនឡើងនៃអាយុកាលសង្ឃឹមរស់។ ការកើនឡើងនៃប្រជាជនវ័យចាស់នៅកម្ពុជា បានចាប់ផ្តើមក្រោយគេបន្តិច បើធៀបជាមួយនឹងបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដទៃទៀត ដោយល្បឿននៃការកើនឡើងរបស់ប្រជាជនវ័យចាស់ បានចាប់ផ្តើម មានសន្ទុះខ្លាំងនៅក្នុងទសវត្សរ៍ទីមួយនៃសតវត្សរ៍នេះ។ ក្នុងបរិការណ៍នេះ បន្ទាប់ពីការចុះហត្ថលេខាលើ **សេចក្តីថ្លែងការណ៍នយោបាយស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់** នៅឯសន្និបាតពិភពលោកលើកទី២ នៅទីក្រុងម៉ាឌ្រីតឆ្នាំ២០០២ និងក្រោយពីបានអនុម័តលើ **ផែនការសកម្មភាពអន្តរជាតិទីក្រុងម៉ាឌ្រីតស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់ឆ្នាំ២០០២** មក រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានចាត់វិធានការជាជំហានៗ ដើម្បីរៀបចំគោលនយោបាយសម្រាប់មនុស្សចាស់ ដែលត្រូវបានអនុម័តនៅឆ្នាំ២០០៣។

២- គោលបំណងនៃ គោលនយោបាយសម្រាប់មនុស្សចាស់ឆ្នាំ២០០៣ គឺ ដើម្បីធានាឲ្យបានថាមនុស្សចាស់មានលទ្ធភាពទទួលបានឱកាសចូលរួមក្នុងការអភិវឌ្ឍ និងទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីការអភិវឌ្ឍប្រទេសរបស់ខ្លួន។ គោលបំណងនេះ គឺអនុលោមទៅតាមគោលការណ៍ណែនាំដែលមានចែងនៅក្នុងផែនការសកម្មភាពអន្តរជាតិទីក្រុងម៉ាឌ្រីតស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់ ដែលត្រូវបានអនុម័តនៅក្នុងសន្និបាតពិភពលោកលើកទី២ ស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់នៅទីក្រុងម៉ាឌ្រីតឆ្នាំ២០០២។ ប៉ុន្តែ គោលនយោបាយសម្រាប់មនុស្សចាស់ឆ្នាំ២០០៣ ពុំបានកំណត់ក្រុមគោលដៅ និងនិយមន័យមនុស្សចាស់ទេ។ គោលនយោបាយនេះ មិនបានកំណត់និយមន័យមនុស្សចាស់គឺដោយឈរលើហេតុផលថានិយមន័យនេះបានកំណត់រួចហើយនៅក្នុង ផែនការសកម្មភាពអន្តរជាតិទីក្រុងម៉ាឌ្រីតស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់ (MIPAA)។ សន្និបាតទីក្រុងម៉ាឌ្រីតបានសម្រេចជាឯកច្ឆ័នអំពីនិយមន័យមនុស្សចាស់ ដោយផ្អែកលើនិយមន័យអាយុពេញ។ តាមនិយមន័យនេះ មនុស្សចាស់ជាមនុស្សដែលមានអាយុពេញចាប់ពី៦០ឆ្នាំឡើងទៅ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍មិនត្រូវបានតម្រូវឲ្យកំណត់យកនិយមន័យនេះជាផ្លូវការទេ ប៉ុន្តែភាគច្រើននៃបណ្តាប្រទេសដែលមានការអភិវឌ្ឍតិចតួច បានអនុម័តយកអាយុនេះ ជា "អាយុកំណត់" ដើម្បីឲ្យនិយមន័យសម្រាប់ប្រជាជនវ័យចាស់។

៣- នៅដើមសតវត្សរ៍នេះ ប្រជាជនកម្ពុជាដែលមានមានអាយុ ៦០ឆ្នាំឡើង មានចំនួនប្រមាណ ៦០០.០០០ នាក់ ស្មើនឹងប្រមាណ ៦ ភាគរយ នៃប្រជាជនសរុប។ ទោះបីជានៅក្នុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ២០០០ កម្ពុជាជាប្រទេសមួយក្នុងចំណោមប្រទេសមួយចំនួនតូច ដែលមានសមាមាត្រប្រជាជនវ័យចាស់ទាបក៏ដោយ ក៏រាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយសម្រាប់មនុស្សចាស់ឆ្នាំ ២០០៣ ដែលជាការឆ្លុះបញ្ចាំងពីការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់កម្ពុជាក្នុងការចូលរួមអនុវត្តស្មារតីទីក្រុងម៉ាឌ្រីត ដើម្បីធានាថា មនុស្សវ័យចាស់គ្រប់រូបរស់នៅក្នុងជីវិតមួយប្រកបដោយសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ដូចគ្នានឹងមនុស្សវ័យក្មេងដែរ។

៤- អាយុកំណត់សម្រាប់ឲ្យនិយមន័យទៅលើប្រជាជនវ័យចាស់ នៅមិនទាន់មានភាពច្បាស់លាស់នៅឡើយ។ ឯកសារមួយចំនួនដូចជា ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍជាតិ ២០១៤-២០១៨ និង គោលនយោបាយជាតិប្រជាជន ២០១៦-២០៣០ កំណត់ថា មនុស្សមានអាយុ៦៥ឆ្នាំឡើងទៅ ជាមនុស្សវ័យចាស់។ របាយការណ៍ស្តីពីប្រជាជនវ័យចាស់ នៃអង្កេតចន្លោះជំរឿននៃប្រជារាស្ត្រកម្ពុជាឆ្នាំ ២០១៣ និង គោលនយោបាយនិងយុទ្ធសាស្ត្រសុខាភិបាលជាតិសម្រាប់ថែទាំសុខភាពមនុស្សចាស់ឆ្នាំ២០១៦ កំណត់ថា អ្នកមានអាយុ៦០ឆ្នាំឡើងទៅ ជាមនុស្សចាស់។ យោង ច្បាប់ស្តីពីសហលក្ខន្តិកៈមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា[2] អនុសាសន៍របស់ MIPAA សេចក្តីប្រកាសទីក្រុងកូឡាឡាំពួស្តីពីមនុស្សចាស់ឆ្នាំ២០១៥ គោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់ ២០១៧-២០៣០ កំណត់យកអាយុកំណត់៦០ឆ្នាំ ជាមនុស្សចាស់។

---

[1] ប្រជាជនវ័យចាស់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា (របាយការណ៍លេខ១៣ វិភាគនៃលទ្ធផលការស្ទង់មតិបចន្លោះជំរឿន ប្រជាជនកម្ពុជាឆ្នាំ២០១៣ របស់វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិនៃក្រសួងផែនការ, រាជធានីភ្នំពេញឆ្នាំ ២០១៤

[2] ច្បាប់ស្តីពីសហលក្ខន្តិកៈមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជំពូកទី៧ (ការចូលនិវត្តន៍) មាត្រា ៥៤ ចែងថា "អ្នករាជការទាំងពីរភេទត្រូវដាក់ឲ្យចូលនិវត្តន៍ជាកំហិតពេលដល់អាយុ៥៥ឆ្នាំ។ អាយុកំហិតនេះអាចរំកិលឡើងដល់៦០ឆ្នាំបើលក្ខន្តិកៈដោយឡែកបានកំណត់"

២- មូលហេតុនៃការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពគោលនយោបាយមនុស្សចាស់ឆ្នាំ២០០៣

៥- ស្ថានភាពប្រជាសាស្ត្រដែលកត់សម្គាល់ដោយប្រជាជនវ័យចាស់ចំនួនតិចតួច ដែលកើនឡើងយឺតៗរហូតដល់ដើមសតវត្សរ៍ទី២១ បច្ចុប្បន្ននេះមានការផ្លាស់ប្ដូរ ដែលតម្រូវឲ្យធ្វើការកែសម្រួលគោលនយោបាយសម្រាប់មនុស្សចាស់ឆ្នាំ២០០៣ ដើម្បីគិតគូរឆ្លើយតបនឹងបញ្ហាជាច្រើនពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងភាពចាស់ជរា។ រាជរដ្ឋាភិបាល ទទួលស្គាល់ភាពចាំបាច់ក្នុងការកែសម្រួល ឡើងវិញនូវគោលនយោបាយសម្រាប់មនុស្សចាស់។ ទន្ទឹមនឹងនេះ ដោយហេតុថា ដំណើរការនៃការឈានទៅរកភាពចាស់ជរា ត្រូវបានកត់សម្គាល់ឃើញថា បានជះឥទ្ធិពលលើគ្រប់ក្រុមអាយុទាំងអស់នៃប្រជាជន និងគ្រប់វិស័យទាំងអស់នៃសេដ្ឋកិច្ច នោះគោលនយោបាយត្រូវតែមានវិសាលភាពធំទូលាយ លើសពីការផ្ដោតការយកចិត្តទុកដាក់តែទៅលើជនចាស់ជរាឬមនុស្សចាស់។ ទោះបីជា មនុស្សចាស់នៅតែជាគោលដៅចម្បងដែលត្រូវទទួលផលប្រយោជន៍ពីគោលនយោបាយនេះក៏ដោយ ក៏ការគិតគូរដោះស្រាយផលប៉ះពាល់នៃប្រជាជនវ័យចាស់ដែលមានលក្ខណៈទូលំទូលាយជាងមុន គឺជាការងារដ៏មានសារៈសំខាន់ផងដែរ។ បញ្ហានេះ រួមមាន ការពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងសមាជិកគ្រួសារវ័យក្មេង ក្នុងរូបភាពជា ការគាំទ្រនិងការថែទាំ ដែលសមាជិកគ្រួសារវ័យក្មេងត្រូវផ្ដល់ទៅឲ្យមនុស្សចាស់។ ដូចនេះ គោលនយោបាយដែលត្រូវបានកែសម្រួលថ្មី ត្រូវបានប្ដូរឈ្មោះទៅជា "គោលនយោបាយជាតិស្ដីពីមនុស្សវ័យចាស់ ២០១៧-២០៣០"។

៦- រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ប្ដេជ្ញាចិត្តបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយសម្រាប់មនុស្សចាស់។ ការប្ដេជ្ញាចិត្តនេះត្រូវបានគូសបញ្ជាក់ឡើងវិញ នៅក្នុងឯកសារនានា ដូចជា យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណដំណាក់កាលទី៣ ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ ២០១៤-២០១៨ និង គោលនយោបាយជាតិប្រជាជន ២០១៦-២០៣០។ មូលនិធិសហប្រជាជាតិសម្រាប់ប្រជាជន (UNFPA) និងអង្គការជួយជនចាស់ជរាអន្តរជាតិ (HelpAge International) ប្ដេជ្ញាចិត្តជួយដល់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការរៀបចំគោលនយោបាយ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហាពាក់ព័ន្ធជាមួយមនុស្សវ័យចាស់ ដោយផ្អែកលើការវិភាគអំពីបម្រែបម្រួលស្ថានភាពប្រជាសាស្ត្រ។ ចំណុចដៅមួយក្នុងចំណោមចំណុចដៅនានា ដែលត្រូវបានដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងកម្មវិធីប្រចាំប្រទេសនាពេលបច្ចុប្បន្នរបស់អង្គការ UNFPA (២០១៦-២០១៨) គឺ "គោលនយោបាយជាតិមនុស្សវ័យចាស់ ដែលនឹងត្រូវអនុម័តដោយរាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងឆ្នាំ២០១៧"។[3]

[3] ផែនការសកម្មភាពកម្មវិធីប្រចាំប្រទេស៖ ២០១៦-២០១៨ (រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និង UNFPA រាជធានីភ្នំពេញ)

៣- ស្ថានភាពប្រជាសាស្ត្រនៃការឈានទៅរកវ័យចាស់នៅកម្ពុជា

៧- សេណារីយ៉ូប្រជាសាស្ត្រនៅកម្ពុជានាពេលបច្ចុប្បន្ន មានភាពខុសប្លែកគ្នាយ៉ាងខ្លាំងពីសេណារីយ៉ូ ប្រជាសាស្ត្រកាលពីដើមសតវត្សរ៍នេះ។ នេះជាករណីគួរឲ្យចាប់អារម្មណ៍ ជាពិសេសសម្រាប់ការឈានចូលទៅវ័យចាស់របស់ប្រជាជន។ សមាមាត្រនៃមនុស្សចាស់ ធៀបនឹងប្រជាជនសរុប មានការកើនឡើងក្នុងអត្រាខ្ពស់ជាងមុន ហើយនិន្នាការនៃការកើនឡើងនេះត្រូវបានព្យាករណ៍ថា នឹងកើនឡើងជាបន្តទៀត។ បញ្ហាពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងមនុស្សវ័យចាស់ដែលមិនធ្លាប់មាន ឬដែលមិនសូវមានសារៈសំខាន់កាលពីពេលមុន ឥឡូវនេះចាប់ផ្តើមក្លាយជាបញ្ហាប្រឈម ដែលត្រូវដោះស្រាយ។

៣.១- កត្តាដែលបង្កឲ្យកើតមានករណីប្រជាជនវ័យចាស់

៨- កត្តាពីរដែលជួយពន្យល់អំពីការលេចឡើងនូវបាតុភូតប្រជាជនវ័យចាស់ គឺ ការថយចុះអត្រាមានកូន និង ភាពប្រសើរឡើងនៃអាយុកាលមធ្យមសង្ឃឹមរស់។ ការថយចុះអត្រាមានកូន ធ្វើឲ្យមានការថយចុះចំនួនកុមារដែលបានកើត ហើយជាលទ្ធផល ក៏ធ្វើឲ្យអត្រាកំណើនប្រជាជនជាកុមារមានការថយចុះផងដែរ។ អាយុកាលមធ្យមសង្ឃឹមរស់មានភាពប្រសើរឡើង មានន័យថា មនុស្សអាចរស់បានអាយុកាន់តែវែង ហើយការកើនឡើងនៃសមាមាត្រប្រជាជនដែលអាចរស់នៅរហូតដល់វ័យចាស់ និងបន្តរស់នៅក្នុងរយៈពេលកាន់តែវែងជាងមុនក្រោយពីបានឈានដល់អាយុ៦០ឆ្នាំហើយ។ ហេតុនេះ ប្រជាជនវ័យចាស់នឹងកើនឡើងក្នុងអត្រាលឿនជាងប្រជាជនវ័យក្មេង។

៩- លទ្ធភាពកាន់តែច្រើនក្នុងការទទួលបានសេវាសុខភាពបន្តពូជប្រកបដោយគុណភាព បានធ្វើឲ្យលទ្ធភាពមានកូន មានការថយចុះគួរឲ្យកត់សម្គាល់និងជាបន្តបន្ទាប់ ក្នុងរយៈពេលបីទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះ។ ដូចបានបង្ហាញនៅក្នុងរូបភាពទី១ អត្រាលទ្ធភាពមានកូនសរុប ដែលត្រូវបានឲ្យនិយមន័យថាជាចំនួនមធ្យមនៃកូនដែលបានកើតជាមួយស្ត្រីម្នាក់ក្នុងអំឡុងអាយុអាចមានកូន (១៥-៤៩ ឆ្នាំ) បានថយចុះពី ៥,៧ នៅឆ្នាំ១៩៩០ មកនៅត្រឹម ២,៧ នៅឆ្នាំ២០១០ ហើយតួលេខនេះ ត្រូវបានព្យាករណ៍ថានឹងថយមកនៅត្រឹមកម្រិតជំនួសក្នុងឆ្នាំ២០២៥ រួចហើយចំនួននេះនឹងបន្តថយចុះតិចតួចជាបណ្តើរៗថែមទៀត។

រូបភាពទី១៖ ការព្យាករណ៍អំពីលទ្ធភាពមានកូនសរុប (១៩៩០-២០៣០)

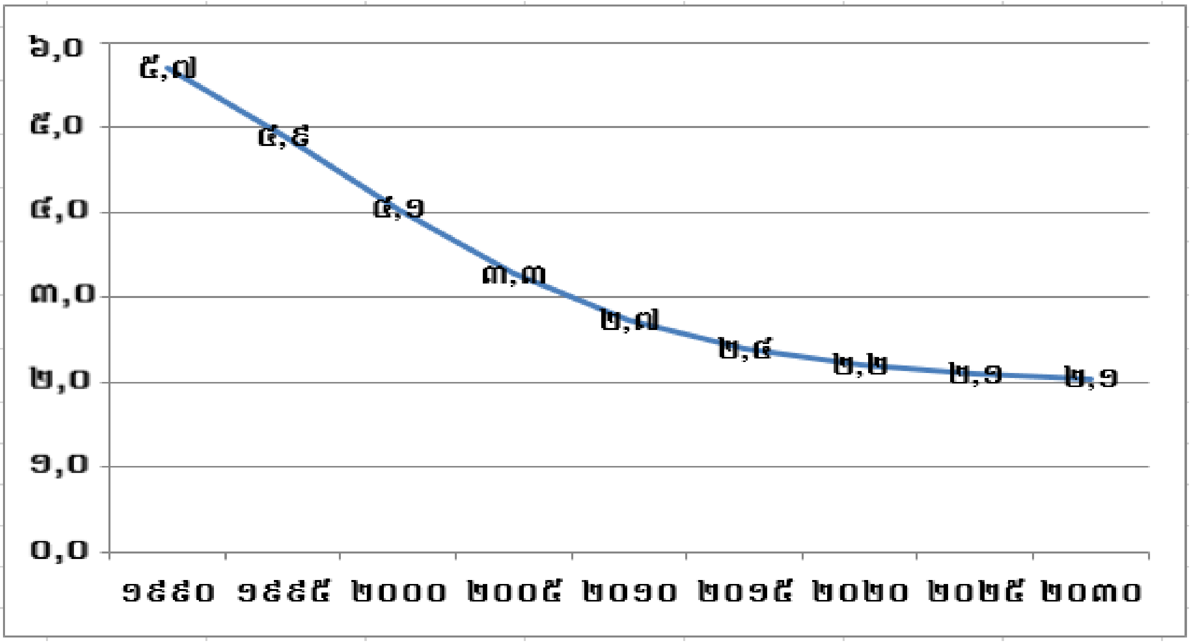

ប្រភព៖ ការព្យាករណ៍ចំនួនប្រជាជនកម្ពុជា៖ របាយការណ៍លេខ១២ នៃជំរឿនទូទៅនូវប្រជារាស្ត្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៨

១០- ស្របពេលជាមួយគ្នានេះដែរ អាយុកាលសង្ឃឹមរស់មានការកើនឡើង ហើយនិន្នាការនេះនឹងបន្តកើនឡើង។ អាយុកាលសង្ឃឹមរស់បានកើនឡើងពី ៥៤ឆ្នាំសម្រាប់បុរសនិង៥៨ឆ្នាំសម្រាប់ស្ត្រី នៅឆ្នាំ១៩៩៨ ដល់ ៦៧ឆ្នាំសម្រាប់បុរសនិង៧១ឆ្នាំសម្រាប់ស្ត្រី នៅឆ្នាំ២០១៣[4]។ អាយុកាលសង្ឃឹមរស់ នេះត្រូវបានព្យាករណ៍ថានឹងកើនឡើងជាបន្តបន្ទាប់ ដោយអាយុកាលសង្ឃឹមរស់របស់ស្ត្រីគឺលើសពីអាយុកាលសង្ឃឹមរស់របស់បុរសនៅក្នុងអំឡុងពេលទាំងមូលនៃការព្យាករណ៍។ តួលេខព្យាករណ៍សម្រាប់ បណ្តាឆ្នាំក្រោយៗ មានបង្ហាញក្នុងរូបភាពទី២។

[4] ជំរឿនទូទៅនូវប្រជារាស្ត្រកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៩៨ និង ឆ្នាំ២០០៨ និង អង្កេតចន្លោះជំរឿនឆ្នាំ២០០៤ និង ឆ្នាំ២០១៣

រូបភាពទី២៖ ការព្យាករណ៍អំពីអាយុកាលសង្ឃឹមរស់សម្រាប់បុរសនិងស្ត្រី

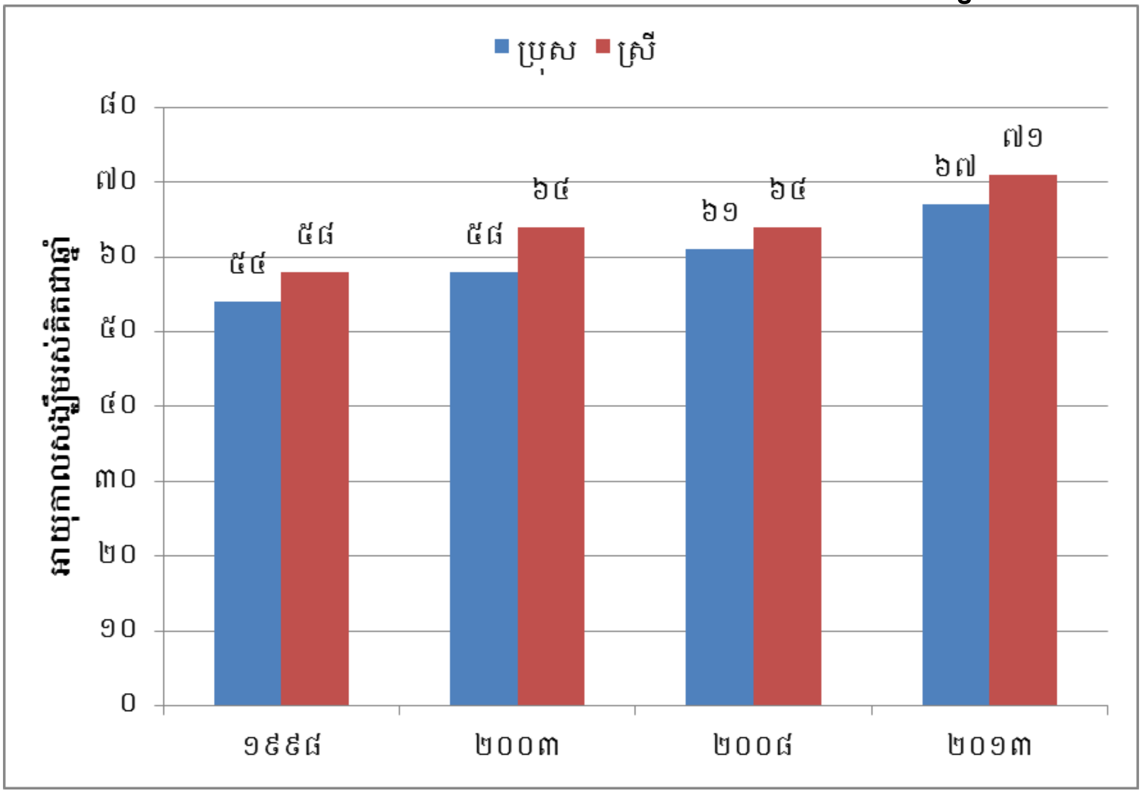

ប្រភព៖ ជំរឿនទូទៅនូវប្រជារាស្ត្រកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៩៨និង២០០៨ និង អង្កេតចន្លោះជំរឿននៃប្រជារាស្ត្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៣និង២០១៣

១១- ការធ្លាក់ចុះជាបន្តបន្ទាប់នៃលទ្ធភាពមានកូន រួមជាមួយនឹងការកើនឡើងជាបន្តបន្ទាប់នៃអាយុ កាលសង្ឃឹមរស់ បានបណ្តាលឲ្យប្រជាជនវ័យចាស់កើនឡើង ក្នុងអត្រាមួយខ្ពស់ជាងអត្រាកំណើនប្រជាជនសរុប ដូចមានបង្ហាញក្នុងរូបភាពទី៣។

រូបភាពទី៣៖ ការព្យាករណ៍អត្រាកំណើនប្រចាំឆ្នាំនៃប្រជាជនសរុបនិងប្រជាជនវ័យចាស់

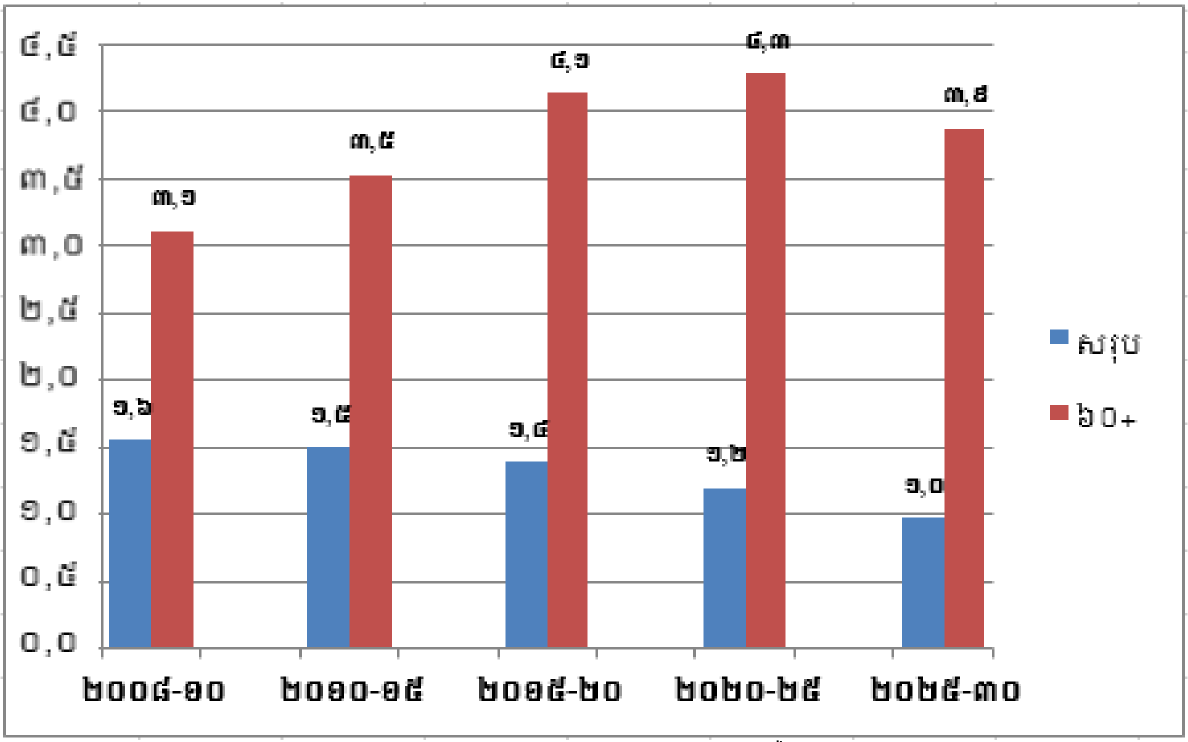

ប្រភព៖ ការព្យាករណ៍ចំនួនប្រជាជនកម្ពុជា៖ របាយការណ៍លេខ១២ នៃជំរឿនទូទៅនូវប្រជារាស្ត្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៨

១២- និន្នាការនេះត្រូវបានបង្ហាញឲ្យឃើញកាន់តែច្បាស់តាមការប្រៀបធៀបទិន្នន័យព្យាករណ៍ពីឆ្នាំ ២០១៥ដល់ឆ្នាំ២០៣០។ តាមរយៈការព្យាករណ៍ ដែលផ្អែកលើជំរឿនទូទៅនូវប្រជារាស្ត្រកម្ពុជាឆ្នាំ ២០០៨ ចំនួនប្រជាជនសរុបនឹងកើនពី១៥,៣លាននាក់នៅឆ្នាំ២០១៥ ដល់១៨,១លាននាក់នៅឆ្នាំ ២០៣០ ដោយមានកំណើនសរុបស្មើនឹង១៨,២ភាគរយ ខណៈដែលចំនួនប្រជាជនវ័យចាស់នឹង កើននឹងកើនពី១,១១លាននាក់ នៅឆ្នាំ២០១៥ ដល់ ១,៩៩លាននាក់ នៅឆ្នាំ២០៣០ ដែលអត្រា កំណើនសរុបស្មើនឹង៨០,១ភាគរយ[5]។

៣.២- ការកើនឡើងនៃសមាមាត្រប្រជាជនវ័យចាស់

១៣- ដោយប្រជាជនវ័យចាស់បានកើនឡើង ក្នុងអត្រាមួយខ្ពស់ជាងអត្រាកំណើនប្រជាជនសរុប នោះ សមាមាត្រប្រជាជនវ័យចាស់នឹងមានការកើនឡើង ហើយ និន្នាការនេះនឹងបន្តមានទៅពេល ខាងមុខ។ នៅដើមសតវត្សរ៍នេះ សមាមាត្រប្រជាជនវ័យចាស់ មានត្រឹមតែជាង៥ភាគរយប៉ុណ្ណោះ ក្នុងចំណោមប្រជាជនសរុប ហើយ តួលេខនេះមានការកើនឡើងតិចតួច បើធៀបនឹងឆ្នាំ១៩៨០ ដែលមាន៤,៧ភាគរយ[6]។ សមាមាត្រប្រជាជនវ័យចាស់ បានកើនដល់៨ភាគរយក្នុងឆ្នាំ២០១៣ ហើយនឹងកើនឡើងដល់១១ភាគរយនៅឆ្នាំ២០៣០[7]។ ក្នុងបរិការណ៍នេះ ការរៀបចំគោល

---

[5] ការព្យាករណ៍ចំនួនប្រជាជនកម្ពុជា៖ របាយការណ៍លេខ១២ នៃជំរឿនទូទៅនូវប្រជារាស្ត្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៨

[6] ការព្យាករណ៍ចំនួនប្រជាជនពិភពលោកឆ្នាំ ២០១៥ (UNDESA ញូវយ៉កឆ្នាំ២០១៥)។

[7] ការព្យាករណ៍ចំនួនប្រជាជននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា (CIPS ២០១៣, របាយការណ៍លេខ ១៣)។

នយោបាយ ផែនការ យុទ្ធសាស្ត្រ និងកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍នានា ត្រូវផ្តោតលើការគិតគូដោះស្រាយបញ្ហាទាក់ទងនឹងប្រជាជនវ័យចាស់។

១៤- រូបភាពទី៤ បង្ហាញឲ្យឃើញថា សមាមាត្រប្រជាជនវ័យចាស់ មានការកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័សបើធៀបនឹងអត្រាប្រជាជនសរុប ចាប់ពីឆ្នាំ២០១៥ មក។ ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៩៨ ដល់ឆ្នាំ២០១៥ ចំនួនមនុស្សចាស់បានកើនឡើងចំនួន២ពិន្ទុភាគរយ (ពី៥,២ភាគរយ ដល់៧,២ភាគរយ) ហើយចាប់ពីឆ្នាំ២០១៥ ដល់ឆ្នាំ២០៣០ ចំនួននេះនឹងកើនឡើងរហូតដល់ជិត៤ពិន្ទុភាគរយ (ពី៧,២ភាគរយ ដល់១១ភាគរយ)។ និន្នាការនេះ នឹងបន្តកើនឡើង៦,៩ពិន្ទុភាគរយទៀត គឺកើនដល់១៧,៩ភាគរយនៃប្រជាជនសរុបនៅឆ្នាំ២០៥០[8]។

រូបភាពទី៤៖ សមាមាត្រប្រជាជនវ័យចាស់ធៀបនឹងប្រជាជនសរុប

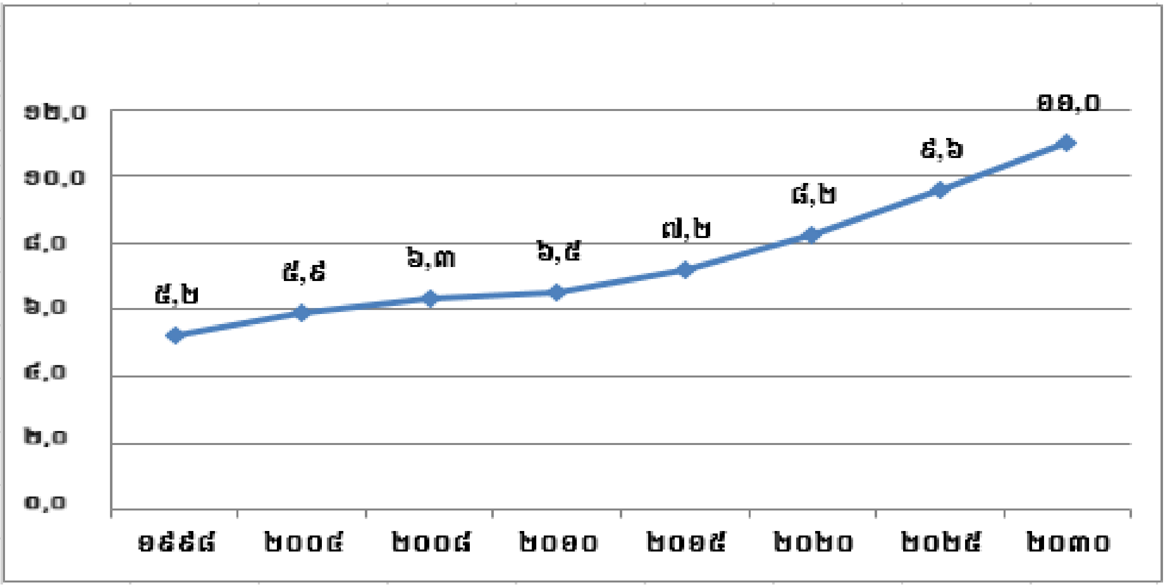

ប្រភព៖ ការព្យាករណ៍ចំនួនប្រជាជនកម្ពុជា របាយការណ៍ជំរឿនទូទៅនូវប្រជាពុស្ត្រឆ្នាំ២០០៨ លេខ១២

១៥- ដំណើរឈានចូលវ័យចាស់របស់ប្រជាជននៅកម្ពុជា បានចាប់ផ្តើមក្រោយបណ្តាប្រទេសជាសមាជិកអាស៊ានភាគច្រើន ដោយសារកត្តាពីរយ៉ាង៖ (ទី១) អត្រាមានកូនធ្លាក់ចុះក្រោយគេ និង (ទី២) ផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាននៃអត្រាមរណភាពខ្ពស់ក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥- ១៩៧៩) មកលើរចនាសម្ព័ន្ធអាយុរបស់ប្រជាជន។ ការសម្លាប់រង្គាល ភាពចលាចល ជំងឺរាតត្បាត និងការស្លាប់ដោយសារគ្រោះទុរភិក្ស ដែលកើតមានក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ បានធ្វើឲ្យអត្រាមរណភាពខ្ពស់ ដែលជាហេតុនាំឲ្យមានមនុស្សចំនួនតិចតួចប៉ុណ្ណោះដែលនៅរស់រានមានជីវិត ហើយដែលបច្ចុប្បន្នពួកគាត់កំពុងឈានដល់វ័យចាស់។ ក្រោយរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ចំនួនទារកមានសន្ទុះកើនឡើងខ្លាំងនៅក្នុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៨០ និង ដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ ដែលប

[8] ការព្យាករណ៍ចំនួនប្រជាជននៃប្រទេសកម្ពុជា របាយការណ៍ជំរឿន លេខ ១២ ឆ្នាំ២០០៨

ណ្ដាលឲ្យមនុស្ស វ័យកណ្ដាលមានចំនួនច្រើនលើសលប់នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ។ ក្រុមមនុស្សវ័យកណ្ដាលទាំងនេះ នឹងចាប់ផ្ដើមឈានចូលវ័យចាស់ចាប់ពីឆ្នាំ២០៣០តទៅ9។

១៦- បម្រែបម្រួលនៃកំណើនប្រជាជនវ័យចាស់និងសមាមាត្រប្រជាជនវ័យចាស់ក្នុងកំណើនប្រជាជនសរុប ត្រូវបានបង្ហាញក្នុងតារាងទី១ខាងក្រោម ដែលព្យាករណ៍អំពីប្រជាជនវ័យចាស់ ក្នុងរយៈពេល៥ឆ្នាំម្ដងគិតដល់ឆ្នាំ២០៣០។ ពីឆ្នាំ២០០៨ដល់ឆ្នាំ២០១០ មនុស្សចាស់កើនជិត២៨ពាន់នាក់ជាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំ ដែលកំណើននេះស្មើនឹង១២,៨ភាគរយ នៃកំណើនប្រជាជនសរុបក្នុងមួយឆ្នាំ។ ពីឆ្នាំ២០២៥ដល់ឆ្នាំ២០៣០ មនុស្សចាស់កើនប្រហែល៧០ពាន់នាក់ជាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំ ដែលស្មើនឹង៤០,២ភាគរយ នៃកំណើនប្រជាជនសរុបក្នុងមួយឆ្នាំ។

តារាងទី១៖ ស្ថានភាពបម្រែបម្រួលនៃប្រជាជនវ័យចាស់នៅកម្ពុជា

រយៈពេល	កំណើនមធ្យមប្រចាំឆ្នាំនៃមនុស្សចាស់	ភាគរយនៃមនុស្សចាស់នៅក្នុងកំណើនប្រជាជនសរុប
២០០៨-២០១០	២៧ ៧០៨	១២,៨
២០១០-២០១៥	៣៥ ២៩១	១៦,០
២០១៥-២០២០	៤៩ ៧៧៥	២២,៦
២០២០-២០២៥	៦៣ ២៥៨	៣១,២
២០២៥-២០៣០	៧០ ០០៨	៤០,២

ប្រភព៖ ការព្យាករណ៍ចំនួនប្រជាជនកម្ពុជា របាយការណ៍ជំរឿនទូទៅនូវប្រជារាស្ត្រឆ្នាំ២០០៨ លេខ១២

៣.៣- ដំណើរឈានចូលភាពជរារបស់ប្រជាជនវ័យចាស់

១៧- ដំណើរឈានចូលភាពជរារបស់ប្រជាជនវ័យចាស់ ត្រូវបានឲ្យនិយមន័យថាជាកំណើននៃសមាមាត្រប្រជាជនដែលមានអាយុ៨០ឆ្នាំឡើង10 ក្នុងចំណោមប្រជាជនវ័យចាស់ ដែលត្រូវបានហៅថាប្រជាជនចាស់ជរា។ ទិដ្ឋភាពសំខាន់ពីរនៃប្រជាជនវ័យចាស់ គឺការឈានចូលភាពជរារបស់ប្រជាជនវ័យចាស់ និងភាពជរារបស់ស្ត្រី។ មនុស្សវ័យចាស់ប្រឈមនឹងបញ្ហាជាច្រើនផ្សេងៗគ្នា ហើយកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរ នៅពេលដែលពួកគាត់ឈានចូលវ័យកាន់តែចាស់ ជាពិសេសស្ត្រីវ័យចាស់ច្រើនតែងាយរងគ្រោះជាងបុរសវ័យចាស់។

១៨- នៅដើមសតវត្សរ៍នេះ មនុស្សវ័យចាស់ជរាមាន៦ភាគរយនៃចំនួនប្រជាជនវ័យចាស់សរុប11។ ដោយមានការធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវអាយុកាលសង្ឃឹមរស់ បច្ចុប្បន្ននេះ មនុស្សដែលមានអាយុ៨០ឆ្នាំ

---

[9] របាយការណ៍ស៊េរី CRUMP៖ ប្រជាជនវ័យចាស់និងការធ្វើចំណាកស្រុកក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ក្រសួងផែនការ ឆ្នាំ២០១៣ ។

[10] ស្ថិតិអំពីប្រជាជនវ័យចាស់ជរា ត្រូវបានដកស្រង់ចេញពីការព្យាករណ៍ប្រជាជនពិភពលោកឆ្នាំ២០១៥ (UNDESA, NY, 2015)។ ការព្យាករណ៍នេះ បញ្ចូលប្រជាជនអាយុ៧៥ឆ្នាំឡើងជាក្រុមអាយុមួយ។

[11] ជំរឿនទូទៅនូវប្រជាជនកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៩៨ និង អង្កេតចន្លោះជំរឿនឆ្នាំ២០០៤ វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ ក្រសួងផែនការ។

ឡើងមាន៧,៥ភាគរយ ក្នុងចំណោមប្រជាជនវ័យចាស់សរុប ហើយសមាមាត្រនេះត្រូវបានព្យាករណ៍ថានឹងបន្តកើនឡើងដល់១៤,៥ភាគរយ នៅឆ្នាំ២០៥០។ ដំណើរឈានចូលភាពជរារបស់ប្រជាជនវ័យចាស់ បានស្តែងឡើងនៅក្នុងកំណើននៃផលធៀបគាំទ្រឪពុកម្តាយ ដែលផលធៀបនេះ គឺជាចំនួនប្រជាជនវ័យចាស់ជរាអាយុ៨០ឆ្នាំឡើង ក្នុងចំណោមប្រជាជនអាយុ៥០-៥៩ឆ្នាំ ចំនួន១០០នាក់ ហើយ នេះគឺជាសូចនាករអំពីការគាំទ្ររបស់គ្រួសារដែលមានសម្រាប់ឪពុកម្តាយមានវ័យចាស់ជរា។ រូបភាពទី៥ បង្ហាញថា ផលធៀបការគាំទ្រឪពុកម្តាយ មាននិន្នាការប្រែប្រួល គិតត្រឹមឆ្នាំ២០១៨ តែនិន្នាការនេះ ត្រូវបានព្យាករណ៍ថា នឹងបន្តឡើងរហូតក្រោយឆ្នាំ២០១៨។

រូបភាពទី៥៖ ផលធៀបគាំទ្រឪពុកម្តាយ

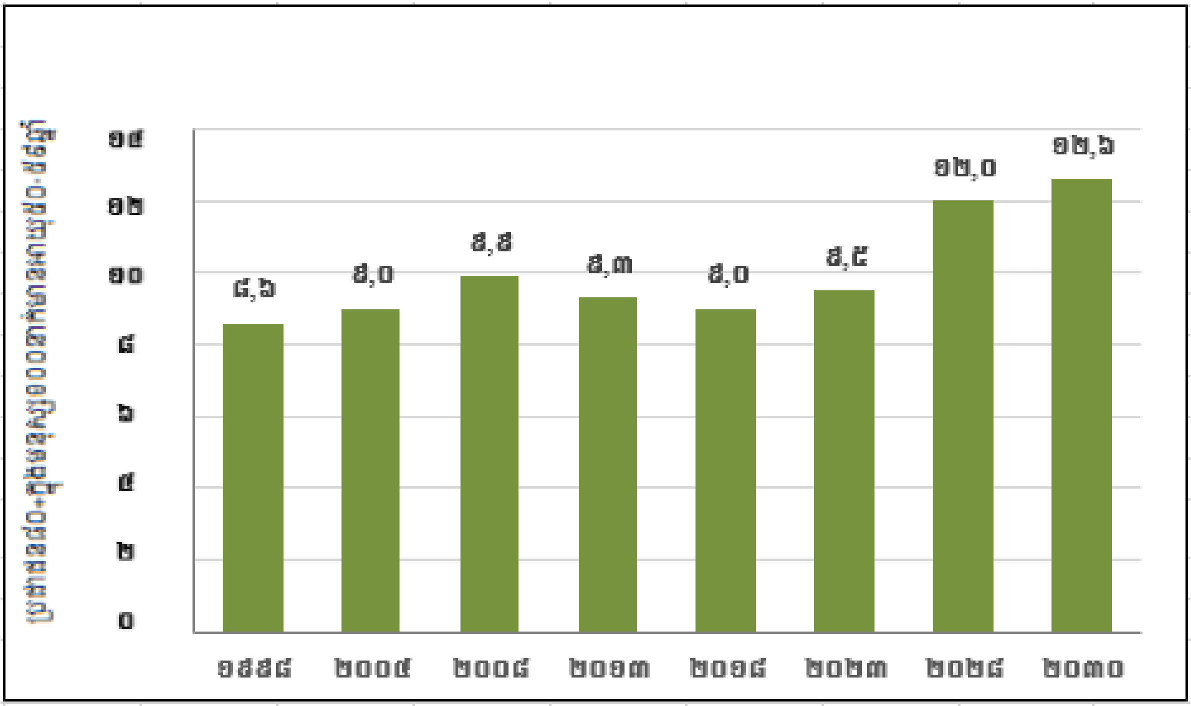

ប្រភព៖ ប្រជាជនវ័យចាស់នៅកម្ពុជា (CIPS ឆ្នាំ២០១៣ របាយការណ៍លេខ១៣)

១៩- នៅពេលដែលមនុស្សចាស់មានអាយុកាន់តែច្រើន បញ្ហាដែលពួកគាត់កំពុងប្រឈមមានទំហំកាន់តែធំ។ អាំងស៊ីដង់ជំងឺ12 ក៏ដូចជាពិការភាពក្នុងចំណោមប្រជាជនវ័យចាស់ កើនឡើងទៅតាមអាយុ ដែលទាមទារនូវការយកចិត្តទុកដាក់ដល់អ្នករងផលប៉ះពាល់ឲ្យបានច្រើនជាងមុន រួមទាំងការផ្តល់ការថែទាំរយៈពេលវែងផងដែរ13។ ការចំណាយលើផ្នែកសុខភាពមានការកើនឡើង ពេលដែលប្រជាជនវ័យចាស់កាន់តែចាស់ទៅ ដោយថ្លៃចំណាយជាមធ្យមសម្រាប់អ្នកជំងឺម្នាក់ នឹងត្រូវកើនឡើងទៅតាមអាយុ14។ អសន្តិសុខផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុក្នុងចំណោមមនុស្សចាស់ មានការកើនឡើងទៅតាមអា

[12] អង្កេតប្រជាសាស្ត្រនិងសុខភាពកម្ពុជាឆ្នាំ២០១៤ បានបង្ហាញថាសមាមាត្រនៃមនុស្សវ័យចាស់អាយុ៦០ឆ្នាំឡើងដែលមានជំងឺឬរងរបួសក្នុងអំឡុងពេល៣០ថ្ងៃចុងក្រោយ មានចំនួនខ្ពស់ជាងសមាមាត្រនៃប្រជាជនវ័យក្មេង (២៤,៥% ទល់នឹង ១៥%)។

[13] អង្កេតចន្លោះជំរឿនឆ្នាំ២០១៣៖ ពិការភាព (របាយការណ៍លេខ៥)។

[14] ជារួម ការចំណាយលើការថែទាំសុខភាពជាមធ្យមកើនឡើងតាមអាយុរបស់អ្នកជំងឺ (ពី១០,៧៤ដុល្លា សម្រាប់កុមារអាយុ០-៩ឆ្នាំ ដល់ ៦២,៧៣ដុល្លា សម្រាប់មនុស្សអាយុ៦០ឆ្នាំឡើង), អង្កេតប្រជាសាស្ត្រកម្ពុជានិងសុខភាពឆ្នាំ២០១៤។

យុ។ បញ្ហានេះ មួយផ្នែកបណ្តាលមកពីការធ្លាក់ចុះនៃសមត្ថភាពចូលរួមក្នុងការងាររបស់ពួកគាត់ ដូចមានបង្ហាញក្នុងរូបភាពទី៦ ដែលរំលេចពីការថយចុះនៃការចូលរួមក្នុងកម្លាំងពលកម្មរបស់ប្រជាជនវ័យចាស់ នៅពេលពួកគាត់មានអាយុកាន់តែច្រើន។

រូបភាពទី៦៖ និន្នាការនៃការចូលរួមកម្លាំងពលកម្មតាមអាយុ

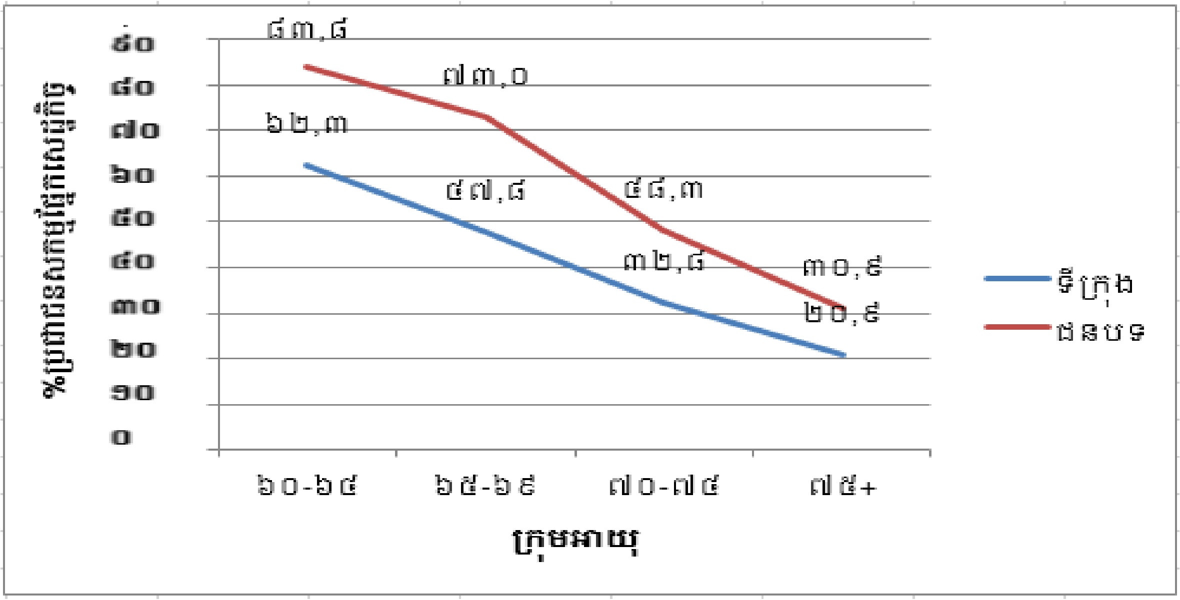

ប្រភព៖ សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចនិងមុខរបរ (CIPS ឆ្នាំ២០១៣ របាយការណ៍លេខ ៨)

២០- លើសពីនេះទៀត តម្លៃពិតនៃប្រាក់សោធនក៏នឹងថយចុះទៅតាមពេលវេលាផងដែរ។ តាមធម្មតា ការកែតម្រូវប្រាក់សោធន មិនបានឆ្លើយតបទាំងស្រុងទៅនឹងកំណើននៃចំណាយសម្រាប់ជីវភាពប្រចាំ ថ្ងៃទេ។ ជាលទ្ធផល ហានិភ័យដែលមនុស្សចាស់នឹងប្រឈម គឺការធ្លាក់ចូលទៅក្នុងភាពក្រីក្រនៅពេល ដែលពួកគាត់មានអាយុកាន់តែច្រើន។

៣.៤- ស្ត្រីភាវូបនីយកម្មនៃដំណើរឈានចូលវ័យចាស់

២១- ស្ត្រីភាវូបនីយកម្មនៃដំណើរឈានចូលវ័យចាស់ មានន័យថា ស្ត្រីវ័យចាស់មានចំនួនភាគច្រើនក្នុងចំណោមប្រជាជនវ័យចាស់សរុប ហើយ ទាមទារឲ្យមានការដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយដើម្បីដោះស្រាយ។ នៅកម្ពុជា ភាគច្រើននៃមនុស្សចាស់ជាស្ត្រី។ ស្ត្រីមានចំនួនជាង៥៥ភាគរយ ក្នុងចំណោម ប្រជាជនវ័យចាស់សរុប។ ដោយសារអាយុកាលសង្ឃឹមរស់ស្ត្រីវែងជាងបុរស ភាពខុសគ្នារវាងភេទក៏កាន់ តែធំផងដែរក្នុងចំណោមមនុស្សវ័យចាស់ជរា។ ទិន្នន័យបង្ហាញថា ស្ត្រីមានចំនួនច្រើនជាង៦០ភាគរយ ក្នុងចំណោមប្រជាជនវ័យចាស់ជរា។ ស្ត្រីភាវូបនីយកម្មនៃដំណើរឈានចូលវ័យចាស់ ទាមទារឲ្យមានវិធានការពិសេសដើម្បីដោះស្រាយនូវរាល់បញ្ហាប្រឈមទាំងឡាយដែលកើតមានចំពោះពួកគាត់ ដោយ សារតែភាពងាយរងគ្រោះកាន់តែច្រើនជាងមុនរបស់ពួកគាត់។ ស្ត្រីវ័

យចាស់ មានភាពងាយរងគ្រោះច្រើនជាង ដោយសារ ការរើសអើងខ្ពស់ក្នុងការងារ អសន្តិសុខហិរញ្ញវត្ថុ កម្រិតទាបនៃការអប់រំនិងអក្ខរភាព និង អាំងស៊ីដង់ខ្ពស់នៃជំងឺ។ លើសពីនេះទៀត ស្ត្រីវ័យចាស់ដែលជាស្ត្រីមេម៉ាយមានភាគរយច្រើនជាងបុរសវ័យចាស់ដែលជាពោះម៉ាយ[15] ហើយការរស់នៅឯកោក្នុងវ័យចាស់ ធ្វើឲ្យពួកគាត់កាន់តែងាយរងគ្រោះ។

២២- នៅកម្ពុជា ស្ត្រីភាវូបនីយកម្មនៃដំណើរឈានចូលវ័យចាស់ បានក្លាយជាបញ្ហាដែលត្រូវទទួលបានការយកចិត្តទុកដាក់ច្រើនជាងមុន ដែលជាលទ្ធផលនៃការកាប់សម្លាប់នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជា-ធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩)។ ក្នុងអំឡុងពេលនោះ ប្រជាជនកម្ពុជាវ័យក្មេងនិងវ័យកណ្តាល ត្រូវបានសម្លាប់ ក្នុងនោះ បុរសស្លាប់ច្រើនជាងស្ត្រី។ ទន្ទឹមនឹងនេះ ប្រជាជនជាច្រើនបានចាកចេញពីកម្ពុជា ក្នុងចំណោមនោះ ភាគច្រើនជាបុរសក្នុងវ័យពលកម្ម[16]។ ស្ថានភាពនេះបានធ្វើឲ្យសមាមាត្រនៃស្ត្រីវ័យចាស់ក្នុងប្រជាជនវ័យចាស់សរុបរបស់កម្ពុជា មានកម្រិតខ្ពស់ជាងគេ នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសអាស៊ាន ដូចមានបង្ហាញក្នុងតារាងទី២។ លើសពីនេះ ស្ត្រីវ័យចាស់ជាច្រើន មិនទទួលបានការជួយជ្រោមជ្រែងក្នុងជីវភាពរស់នៅរបស់ខ្លួន ដោយសារតែការបាត់បង់ប្តី ហើយជាពិសេស ស្ត្រីវ័យចាស់ជរាមិនត្រឹមតែបាត់បង់ប្តីប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែបានបាត់បង់កូនប្រុសថែមទៀត នៅក្នុងសម័យរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។

[15] ចំនួនបុរសពោះម៉ាយវ័យចាស់មានចំនួន៨,៦% រីឯស្ត្រីមេម៉ាយវ័យចាស់មានចំនួន៣៨,៧% Nuptiality, (CIPS ២០១៣, លេខ.៤).

[16] ឌី ខាំបូលី ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ២០០៧

តារាងទី២៖ ភាគរយនៃស្ត្រីក្នុងចំណោមប្រជាជនវ័យចាស់អាយុ៦០ឆ្នាំឡើងនៅក្នុងអាស៊ាន

ប្រទេស	២០១៥	ប្រទេស	២០៣០	ប្រទេស	២០៥០
កម្ពុជា	**៥៩,៦**	**កម្ពុជា**	**៥៨,៧**	**ហ្វីលីពីន**	**៥៧,១**
វៀតណាម	៥៧,៦	វៀតណាម	៥៦,៩	កម្ពុជា	៥៦,០
មីយ៉ាន់ម៉ា	៥៦,១	មីយ៉ាន់ម៉ា	៥៦,០	វៀតណាម	៥៥,៨
ហ្វីលីពីន	៥៥,៥	ហ្វីលីពីន	៥៥,៩	មីយ៉ាន់ម៉ា	៥៥,៥
ឡាវ	៥៥,០	ឡាវ	៥៥,៣	ឥណ្ឌូនេស៊ី	៥៥,២
ថៃ	៥៤,១	ថៃ	៥៤,៣	សឹង្ហបូរី	៥៥,០
សឹង្ហបូរី	៥៣,២	ម៉ាឡេស៊ី	៥៤,២	ឡាវ	៥៤,៣
ប្រ៊ុយណេ	៥៣,២	ឥណ្ឌូនេស៊ី	៥៣,៥	ថៃ	៥៤,២
ឥណ្ឌូនេស៊ី	៥២,៩	សឹង្ហបូរី	៥៣,១	ម៉ាឡេស៊ី	៥៣,៤
ម៉ាឡេស៊ី	៥១,១	ប្រ៊ុយណេ	៥០,៥	ប្រ៊ុយណេ	៤៩,៦
អាស៊ាន	**៥៥,០**	**អាស៊ាន**	**៥៥,១**	**អាស៊ាន**	**៥៥,៦**

ប្រភព៖ ទិដ្ឋភាពប្រជាជនពិភពលោកឆ្នាំ២០១៥, (UNDESA, New York, ២០១៥)

៣.៥- ទិដ្ឋភាពភូមិសាស្ត្រនៃប្រជាជនវ័យចាស់

២៣- ការគិតគូរដល់ភាពខុសគ្នានៃទំហំប្រជាជនវ័យចាស់តាមខេត្តនានា គឺជាប្រការចាំបាច់។ កម្មវិធី ដើម្បីដោះស្រាយនូវរាល់បញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងដំណើរឈានចូលវ័យចាស់ ត្រូវរៀបចំឡើងដោយផ្តោតលើ ខេត្តទាំងឡាយដែលមានសមាមាត្រមនុស្សចាស់ក្នុងចំណោមប្រជាជនសរុបខ្ពស់ជាង។ ក្នុងឆ្នាំ២០១៣ សមាមាត្រមនុស្សចាស់ក្នុងចំណោមប្រជាជនសរុប មានចាប់ពី៣,១ភាគរយ នៅខេត្តមណ្ឌលគិរី ដល់ ៩,៨ភាគរយ នៅខេត្តកំពង់ចាម[17]។ ចំនួនពាក់កណ្តាលនៃប្រជាជនវ័យចាស់នៅកម្ពុជា រស់នៅតែក្នុងខេត្តចំនួន៦ ក្នុងបណ្តាខេត្តទាំង២៤[18] ក្នុងនោះគឺ ខេត្តកំពង់ចាម រាជធានីភ្នំពេញ ខេត្តកណ្តាល ខេត្តព្រៃវែង ខេត្តបាត់ដំបង និង ខេត្តតាកែវ[19]។

២៤- ទិដ្ឋភាពភូមិសាស្ត្រនៃដំណើរឈានចូលវ័យចាស់សំខាន់មួយទៀត គឺ ភាពខុសគ្នារវាងតំបន់ជនបទនិងតំបន់ទីប្រជុំជន។ ជាទូទៅ សមាមាត្រនៃមនុស្សចាស់នៅតំបន់ជនបទមានកម្រិតខ្ពស់

---

[17] ប្រជាជនមានវ័យចាស់នៅប្រទេសកម្ពុជា (អង្កេតចន្លោះជំរឿនឆ្នាំ២០១៣ របាយការណ៍លេខ១៣)

[18] ចំនួនខេត្តនៃប្រទេសកម្ពុជាកើនឡើងដល់២៥។ ព្រះរាជក្រិត្យ ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៥ បានបំបែកខេត្តត្បូងឃ្មុំជាខេត្តថ្មីមួយចេញពីខេត្តកំពង់ចាម។

[19] ប្រជាជនមានវ័យចាស់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា, (អង្កេតចន្លោះជំរឿនឆ្នាំ២០១៣ របាយការណ៍លេខ១៣)

ជាង តំបន់ទីប្រជុំជន ដែលជាលទ្ធផលនៃការធ្វើទេសន្តរប្រវេសន៍កាន់តែច្រើនឡើងរបស់ប្រជាជនវ័យក្មេងពីតំបន់ជនបទមកកាន់តំបន់ទីប្រជុំជន។ ស្ថានភាពនេះក៏កើតមានផងដែរនៅកម្ពុជា ពោលគឺសមាមាត្រនៃមនុស្សចាស់នៅតំបន់ជនបទខ្ពស់ជាងនៅតំបន់ទីប្រជុំជនបន្តិច (៧,៧ភាគរយ នៅតំបន់ជនបទ និង ៧,៣ភាគរយ នៅតំបន់ទីប្រជុំជន)[20]។ ទោះបីជានៅតំបន់ជនបទ លទ្ធភាពមានកូនមានកម្រិតខ្ពស់ជាង ហើយ អាយុកាលសង្ឃឹមរស់មានកម្រិតទាបជាង ក៏ដោយ ក៏សមាមាត្រខ្ពស់ជាងនៃប្រជាជន វ័យចាស់នៅតំបន់ជនបទ គឺជាលទ្ធផលនៃការធ្វើទេសន្តរប្រវេសន៍ចេញពីតំបន់ជនបទមកទីប្រជុំជនរបស់ប្រជាជនក្នុងវ័យពលកម្ម[21]។

៣.៦- ផលធៀបគាំទ្រសក្ដានុពល

២៥- សមាមាត្រនៃប្រជាជនវ័យចាស់ដែលបន្តកើនឡើងជាលំដាប់ ធៀបជាមួយនឹងប្រជាជនពេញវ័យ នាំឲ្យមានការថមថយនូវមូលដ្ឋានហិរញ្ញវត្ថុនិងមូលដ្ឋាននៃការគាំទ្រក្នុងការថែទាំ សម្រាប់មនុស្សចាស់។ ស្ថានភាពនេះ ត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងឲ្យឃើញតាមរយៈការធ្លាក់ចុះនៃផលធៀបគាំទ្រសក្ដានុពល ដែលត្រូវបានកំណត់ថា ជាចំនួនមនុស្សក្នុងវ័យធ្វើការ(១៥-៦៤ឆ្នាំ) ក្នុងមនុស្សចាស់អាយុ៦៥ឆ្នាំឡើងម្នាក់[22]។ ផលធៀបគាំទ្រសក្ដានុពល ផ្ដល់នូវការវាស់វែងមួយអំពីទំនាក់ទំនងរវាងអ្នកដែលមានលទ្ធភាពផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចនិងដែលអាចផ្ដល់ការគាំទ្រនិងការថែទាំដល់មនុស្សចាស់ដែលជាអ្នកនៅក្នុងបន្ទុកនិងជាអ្នកត្រូវការការគាំទ្រនិងការថែទាំនេះ។ រូបភាពទី៧ បង្ហាញពីកម្រិតប៉ាន់ស្មាននិងព្យាករណ៍នៃផលធៀបគាំទ្រសក្ដានុពល។

---

[20] រចនាសម្ព័ន្ធភេទនិងអាយុ (CIPS ២០១៣, លេខ.៣)

[21] មានការប៉ាន់ប្រមាណថាអត្រាលទ្ធភាពមានកូននៅតំបន់ជនបទមាន៣,១ និងនៅតំបន់ទីប្រជុំជនមាន២,១។ អាយុកាលសង្ឃឹមរស់ ៦៧,៦ឆ្នាំ នៅតំបន់ជនបទ និង៧៦,៨ឆ្នាំ នៅតំបន់ទីប្រជុំជន **ការប៉ាន់ស្មានអំពីអត្រាលទ្ធភាពមានកូននិងអត្រាមរណភាព** (អង្កេតចន្លោះជំរឿននៃប្រជារាស្ដ្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០១៣ របាយការណ៍លេខ១)

[22] ដោយសារតែ ចំនួនមនុស្សចាស់ (អាយុ៦០ឆ្នាំឡើង) នៅធ្វើការនៅឡើយ ដូច្នេះសមាមាត្រសក្ដានុពលនៃកិច្ចគាំពារត្រូវយកពីអាយុ៦៥ឆ្នាំ ជា "មនុស្សចាស់ដែលមិនអាចធ្វើការងារបាន" (NWOP)។

រូបភាពទី៧៖ ការថយចុះនៃកិច្ចគាំពារពីសំណាក់ក្រុមគ្រួសារ

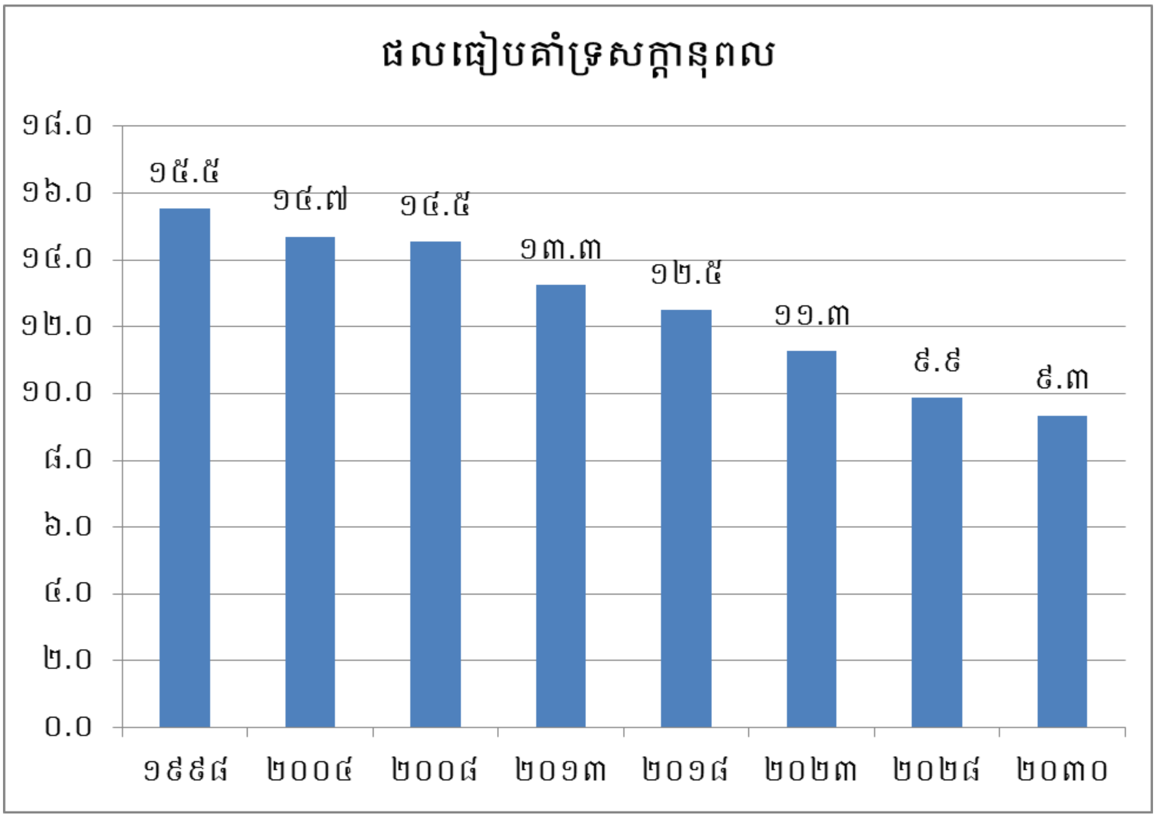

ប្រភព៖ ប្រជាជនវ័យចាស់នៅកម្ពុជា, (CIPS ២០១៣, លេខ ១៣)

២៦- បន្ទាប់ពីការធ្លាក់ចុះ២ពិន្ទុភាគរយ នៅចន្លោះឆ្នាំ១៩៩៨និងឆ្នាំ២០១៨ ការធ្លាក់ចុះនេះត្រូវបានព្យាករណ៍ថាកាន់តែលឿនជាងមុន ដោយផលធៀបគាំទ្រសក្ដានុពល នឹងធ្លាក់ចុះដល់៩,៣ភាគរយ ឬ ធ្លាក់ចុះ៤ពិន្ទុភាគរយ នៅឆ្នាំ២០៣០។ តារាងទី៣ បង្ហាញពីភាពខុសគ្នានៃផលធៀបគាំទ្រសក្ដានុពល រវាងតំបន់ជនបទនិងតំបន់ទីប្រជុំជន។ កម្រិតទាបជាងនៃផលធៀបគាំទ្រសក្ដានុពលនៅតំបន់ជនបទ បង្ហាញពីការធ្វើទេសន្តរប្រវេសន៍ចេញពីតំបន់ជនបទរបស់ប្រជាជនក្នុងវ័យពលកម្មនិងសមាមាត្រខ្ពស់ជាងនៅតំបន់ជនបទនៃប្រជាជនវ័យចាស់។

តារាងទី៣៖ ផលធៀបគាំទ្រសក្តានុពលនៅតំបន់ទីប្រជុំជននិងតំបន់ជនបទ

ឆ្នាំ	កម្ពុជា	ទីប្រជុំជន	ជនបទ
	ប្រជាជនអាយុ ១៥-៦៤ឆ្នាំ/ប្រជាជនអាយុ៦៥ឡើង		
១៩៩៨	១៥,៥	២០,៥	១៤,៥
២០០៤	១៤,៧	១៨,៦	១៤,១
២០០៨	១៤,៥	២០,០	១៣,៥
២០១៣	១៣,៣	២០,៣	១៥,៩
២០១៨	១៣,៤	១៦,២	១២,៦
២០២៣	១១,៧	១៣,០	១០,៧
២០២៨	៩,៨	១១,៥	៩,២
២០៣០	៩,៣	១១,១	៨,៦

ប្រភព៖ ប្រជាជនវ័យចាស់នៅកម្ពុជា (អង្កេតចន្លោះជំរឿននៃប្រជាពស្ត្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០១៣ របាយការណ៍លេខ១៣)

៤- បញ្ហាចម្បងៗពាក់ព័ន្ធនឹងដំណើរឈានចូលវ័យចាស់ជរា

២៧- ផលធៀបគាំទ្រសក្ដានុពលដែលកំពុងធ្លាក់ចុះ គឺជាការថមថយនៃការគាំទ្ររបស់គ្រួសារចំពោះ មនុស្សវ័យចាស់ ដែលកាន់តែមានសារៈសំខាន់ថែមទៀត ដោយហេតុថា គ្រួសារគឺជាអ្នកផ្ដល់ជំនួយដ៏សំខាន់សម្រាប់មនុស្សវ័យចាស់។ ក្នុងបរិការណ៍នេះ ការធ្លាក់ចុះនៃការគាំទ្រសក្ដានុពលមានផលប៉ះពាល់ជាច្រើនលើមនុស្សចាស់ ក្នុងនោះរួមមាន បញ្ហាមួយចំនួនដែលពាក់ព័ន្ធនឹង សន្តិសុខហិរញ្ញវត្ថុ ការថែទាំសុខភាព ការថែទាំរយៈពេលវែង របៀបរបបរស់នៅ ការផ្លាស់ទី និងសន្តិសុខ ជាដើម។ ការធ្លាក់ចុះនេះក៏មានផលប៉ះពាល់ផងដែរលើប្រជាជនវ័យក្មេង ដែលប្រឈមនឹងតម្រូវការកាន់តែច្រើនក្នុងការជួយឧបត្ថម្ភគាំទ្រនិងការថែទាំ។

៤.១- សន្តិសុខហិរញ្ញវត្ថុ

២៨- ប្រពៃណីនៃការជួយផ្ដល់ប្រាក់កាសដល់ឪពុកម្ដាយ និងសាច់ញាតិវ័យចាស់របស់កូនៗ និងសាច់ញាតិវ័យក្មេងបានចាក់ឫសគល់រឹងមាំនៅក្នុងសង្គមកម្ពុជា។ ប៉ុន្តែ ការប្រតិបត្តិប្រពៃណីបែបនេះអាចនឹងធ្លាក់ចុះនៅថ្ងៃខាងមុខ នៅពេលណាដែលចំនួនអ្នកផ្ដល់ការគាំទ្រមនុស្សចាស់ (មនុស្សវ័យក្មេងជាង) មានកាន់តែតិចទៅៗ។ ក្នុងន័យនេះ ការជួយឧបត្ថម្ភផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុដែលនឹងត្រូវផ្ដល់ដោយប្រជាជនវ័យក្មេងដែលកាន់តែមានចំនួនតិចទៅៗ នឹងមានការធ្លាក់ចុះជាបណ្ដើរៗ។ ដើម្បីរក្សាបាននូវគុណភាពជីវិតរបស់មនុស្សចាស់ ការធានាបាននូវស្ថិរភាពនៃប្រាក់ចំណូលរបស់ពួកគាត់គឺជាប្រការចាំបាច់។ ប្រភពសំខាន់បីដែលអាចជ្រើសរើសយកមកធ្វើជាការបំពេញបន្ថែមឲ្យការឧបត្ថម្ភគាំទ្ររបស់គ្រួសារ រួមមាន៖ (ក) ការងារមានប្រាក់ចំណូលខ្ពស់ (ខ) របបសន្តិសុខសង្គម និង (គ) អត្ថប្រយោជន៍សម្រាប់សុខុមាលភាព។

២៩- តារាងទី៤ បង្ហាញពីស្ថានភាពសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់មនុស្សចាស់។ អត្រាចូលរួមក្នុងកម្លាំងពលកម្ម រួមបញ្ចូលនូវ អ្នកមានការងារធ្វើ ឬ អ្នកមានបំណងធ្វើការងារ តែរកមិនទាន់បាន។ ពួកគាត់អាចធ្លាប់មានការងារធ្វើពីមុន ឬ មានបំណងរកការងារធ្វើជាលើកដំបូង។ តួលេខខាងក្រោមបង្ហាញអំពីសមាមាត្រដ៏គួរឲ្យកត់សម្គាល់នៃមនុស្សចាស់ដែលកំពុងធ្វើការងារ។ សមាមាត្រមនុស្សចាស់ទាំងប្រុស ទាំងស្រី នៅតំបន់ជនបទ ដែលនៅសកម្មក្នុងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច មានកម្រិតខ្ពស់ជាង សមាមាត្រដូចគ្នានេះ នៅតំបន់ទីប្រជុំជន។ ប្រការនេះអាចពន្យល់បានដោយឈរលើហេតុផលថា ប្រជាជនតំបន់ជនបទអាចនៅចូលរួមក្នុងរយៈយូរជាង ក្នុងវិស័យកសិកម្ម។ ទាំងនៅតំបន់ជនបទ ទាំងនៅតំបន់ទីប្រជុំជន សមាមាត្របុរសដែលនៅសកម្មក្នុងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច មានកម្រិតខ្ពស់ជាង សមាមាត្រស្ត្រីដែលមានស្ថានភាពដូចគ្នា។

តារាងទី៤៖ សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចនិងស្ថានភាពការងាររបស់មនុស្សចាស់

	ប្រុស		ស្រី	
	ជនបទ	ទីប្រជុំជន	ជនបទ	ទីប្រជុំជន
អត្រាចូលរួមជាកម្លាំងពលកម្ម (%)	៧៣,៨	៦១,៦	៥៤,៨	៣៤,២
ភាគរយនៃអ្នករកប្រាក់ចំណូលសកម្ម៖				
មានការងារធ្វើ	៩៧,៦	៩៦,៣	៩៥,៩	៩២,៨
គ្មានការងារធ្វើ	២,៤	៣,៧	៤,១	៧,២
ភាគរយនៃអ្នកមានការងារធ្វើ៖				
និយោជក	០,២	០,៨	០,២	០,០
យោជិតមានប្រាក់ខែ	៧,៣	៣៤,០	២,៨	១២,០
ធ្វើការងារផ្ទាល់ខ្លួន	៨៤,៦	៦១,៥	៤៩,៥	៦០,៥
ការងារគ្រួសារដែលគ្មានប្រាក់ចំណូល	៧,៩	៣,៨	៤៧,៤	២៧,៥
ផ្សេងៗ	០,០	០,០	០,១	០,០

ប្រភព៖ សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចនិងការងារ, (CIPS ២០១៣, លេខ៨)

៣០- របាយបុរសនិងស្ត្រីដែលមានការងារធ្វើតាមស្ថានភាពការងារ បង្ហាញថា សមាមាត្រស្ត្រី ដែលជាអ្នកធ្វើការមានប្រាក់ឈ្នួល មានកម្រិតខ្ពស់ជាងសមាមាត្របុរសដែលនៅក្នុងស្ថានភាពដូចគ្នា។ លើសពីនេះទៀត ទាំងនៅតំបន់ជនបទ ទាំងនៅតំបន់ទីប្រជុំជន សមាមាត្រអ្នកធ្វើការជាស្ត្រីដែលជាអ្នកធ្វើការងារផ្ទះគ្មានប្រាក់ឈ្នួល មានកម្រិតខ្ពស់ជាងច្រើន ធៀបនឹងសមាមាត្របុរសដែលមានស្ថានភាពដូចគ្នា។ អត្រាគ្មានការងារធ្វើរបស់ស្ត្រី ទាំងនៅតំបន់ជនបទ ទាំងនៅតំបន់ទីប្រជុំជន មានកម្រិតខ្ពស់ជាងបុរស ដែលបង្ហាញឲ្យឃើញថា ស្ត្រីវ័យចាស់អាចត្រូវប្រឈមនឹងការលំបាកកាន់តែខ្លាំងក្នុងការទទួលបានការងារធ្វើ ដោយសារ កង្វះជំនាញ ឬ ការរើសអើងផ្នែកយេនឌ័រ។ ការធានាឲ្យមានការងារដែលមានលក្ខណៈផលិតសម្រាប់ ទាំងបុរសវ័យចាស់ ទាំងស្ត្រីវ័យចាស់ ដែលអាចមានលទ្ធភាព និងមានបំណងធ្វើការ គួរត្រូវចាត់ទុកជាការងារអាទិភាព។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ការងារចាំបាច់ដែលត្រូវគិតគូរដោះស្រាយនោះ គឺការធ្វើឲ្យមានតុល្យភាពរវាង ការផ្តល់ការងារដល់មនុស្សចាស់ និងការឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការការងាររបស់អ្នកធ្វើការងារវ័យក្មេង ជាពិសេស អ្នកទើបចូលប្រឡូក ក្នុងការងារ។

៣១- មនុស្សចាស់ដែលជួបប្រទះអសន្តិសុខហិរញ្ញវត្ថុ និងមិនមានសមត្ថភាពអាចធ្វើការបានចាំបាច់ ត្រូវស្ថិតក្រោមគម្រោងគាំពារសង្គមនិងសុខុមាលភាព។ នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ វិសាលភាពនៃគម្រោងគាំពារសង្គមនិងសុខមាលភាព នៅមានកម្រិតនៅឡើយ ហើយចាំបាច់ត្រូវពង្រីកបន្ថែមទៀត ដើម្បីការពារមនុស្សចាស់ដែលងាយរងគ្រោះឲ្យគេចផុតពីភាពក្រីក្រ។

៤.២- សុខភាព និង សុខមាលភាព

៣២- មនុស្សវ័យចាស់កម្ពុជា មានអាយុកាន់តែវែង ហើយ រស់នៅក្នុងជីវិតដែលមានសុខភាពល្អជាងមុន។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ពេលដែលមនុស្សកាន់តែចាស់ ភាពងាយរងគ្រោះរបស់ពួកគាត់ក៏កាន់តែកើនឡើងផងដែរ។ ពួកគាត់មានហានីភ័យ អាចជួបនឹងបញ្ហាប្រឈមកាន់តែច្រើនឡើង រួមទាំងមានស្ថានភាពសុខភាពទន់ខ្សោយផងដែរ។ ពួកគាត់អាចជួបនឹងហានីភ័យក្នុងការកើតមានជំងឺកាន់តែច្រើនឡើង ដែលរួមមាន ការចុះខ្សោយនៃប្រព័ន្ធការពាររាងកាយពីជំងឺឆ្លងផ្សេងៗ ដូចជា ផ្តាសាយជាដើម និងមានហានីភ័យកាន់តែខ្ពស់ចំពោះជំងឺមិនឆ្លង ដូចជា ជំងឺទឹកនោមផ្អែម និង សម្ពាធ ឈាមខ្ពស់ ជាដើម។ ទន្ទឹមនឹងនេះ មនុស្សចាស់ក៏ច្រើនតែមានជំងឺធ្ងន់ធ្ងរដល់អាយុជីវិត ដូចជា ជំងឺមហារីក និង ការលែងដំណើរការនៃសរីរាង្គ ដែលទាមទារឲ្យមានការថែទាំរយៈពេលវែង។

៣៣- លើសពីនេះទៀត មនុស្សចាស់ដែលជួបហានីភ័យ ក្នុងការរស់នៅក្នុងពិការភាព ទាមទារនូវជំនួយសម្រាប់ការរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ កាន់តែច្រើនឡើង។ អាំងស៊ីដង់នៃពិការភាពកាន់តែកើនឡើង នៅពេលឈានចូលវ័យកាន់តែចាស់ ទាំងបុរស ទាំងស្ត្រី។

រូបភាពទី៨៖ អាំងស៊ីដង់នៃពិការភាពបុរសនិងស្ត្រីវ័យចាស់

(% នៃមនុស្សចាស់ដែលបានរាយការណ៍ថាមានពិការភាព)

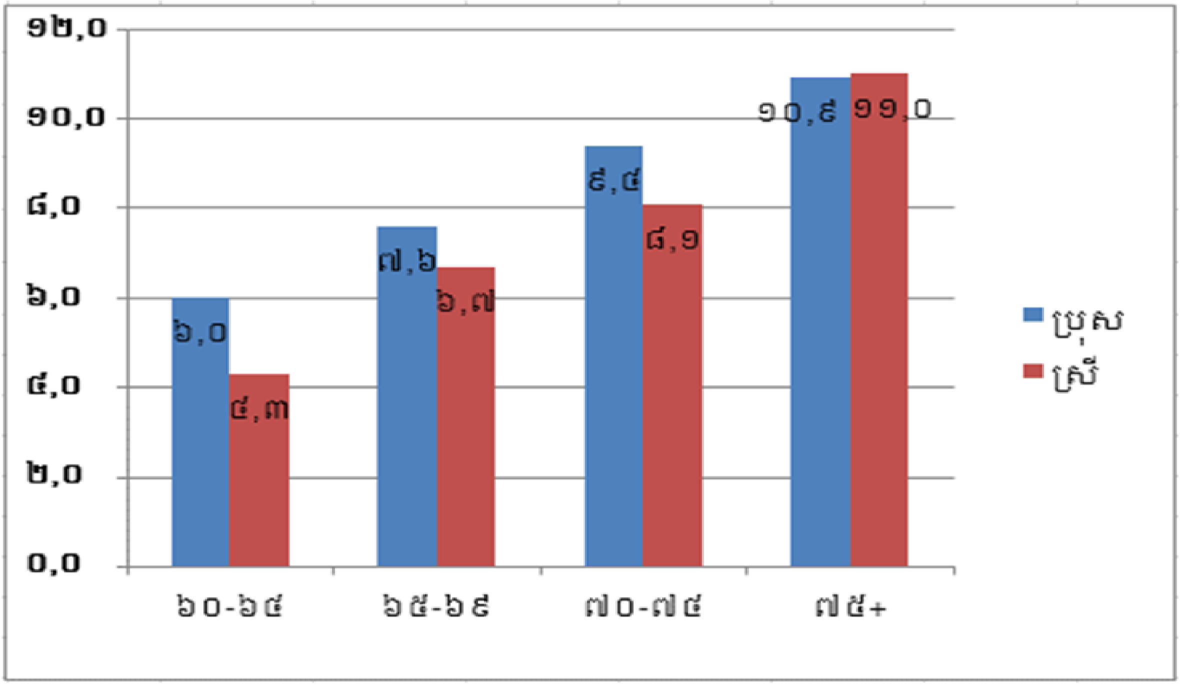

ប្រភព៖ ពិការភាព (CIPS ២០១៣, របាយការណ៍លេខ ៥)

៣៤- រាជរដ្ឋាភិបាល ផ្តល់សារៈសំខាន់ដល់មនុស្សចាស់នូវសេវា បង្ការ ព្យាបាល ស្តារឡើងវិញនូវសមត្ថភាពកាយសម្បទា និងបន្ថយការឈឺចាប់ ដើម្បីការពារទេព្យកោសលពីកំណើត និងសមត្ថភាព

បំពេញមុខងាររបស់ពួកគាត់។ ការផ្តល់សារៈសំខាន់ដល់ការងារខាងលើនេះ ជាលក្ខខណ្ឌចាំបាច់ខ្វះមិនបាន ដើម្បីជានាឲ្យបាននូវភាពម្ចាស់ការនិងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្សចាស់។

៤.៣- របៀបរបបការរស់នៅ

៣៥- នៅប្រទេសកម្ពុជា ប្រព័ន្ធគ្រួសារដែលមានការរស់ជុំគ្នានៃមនុស្សច្រើនជំនាន់ គឺជាប្រពៃណី។ មនុស្សចាស់រស់នៅជាមួយកូនចៅពេញវ័យរបស់ខ្លួន ឬ សាច់ញាតិដទៃទៀត។ ទោះបីជាសណ្ឋាននៃការរស់នៅជុំគ្នារបៀបនេះ មិនទាន់សាបរលាបក្នុងរយៈពេលខ្លីចំពោះមុខនេះក៏ដោយ ក៏ការចុះខ្សោយនៃទម្លាប់រស់នៅបែបនេះ គឺជាករណីមួយដែលមិនត្រូវមើលរំលង នៅពេលដែលដំណើរការវិវឌ្ឍនៃការឈានចូលវ័យចាស់របស់ប្រជាជនបន្តកើនឡើង។ លើសពីនេះ ការធ្វើទេសន្តរប្រវេសន៍ទៅរកការងារធ្វើរបស់មនុស្សជំនាន់វ័យក្មេងជាង បន្សល់ទុកនូវមនុស្សចាស់ក្នុងចំនួនកាន់តែច្រើនឡើងឲ្យស្ថិតនៅក្រៅសំណាញ់សុវត្ថិភាពបែបប្រពៃណីដែលក្នុងនោះពួកគាត់ទទួលការមើលថែទាំពីកូនៗ ហើយថែមទាំងបង្កើនបន្ទុកដល់ពួកគាត់ក្នុងការមើលថែទាំចៅៗ។ ការគាំទ្រគ្នាទៅវិញទៅមករវាងប្តីប្រពន្ធ កាន់តែមានសារៈសំខាន់ខ្លាំងឡើង នៅក្នុងវ័យចាស់ ព្រោះថាការរស់នៅម្នាក់ឯងក្នុងវ័យចាស់អាចក្លាយជាបន្ទុកដ៏ធ្ងន់ធ្ងរ។ ក្នុងស្ថានភាពនេះ ស្ត្រីវ័យចាស់មានភាពងាយរងគ្រោះជាងបុរសវ័យចាស់ អាស្រ័យដោយស្ត្រីវ័យចាស់ក្នុងសមាត្រច្រើនជាងបុរសវ័យចាស់ ត្រូវរស់នៅដោយគ្មានការគាំទ្រពីប្តី។ រូបភាពទី៩ បង្ហាញថា ស្ត្រីវ័យចាស់៤០,៧ភាគរយ ពុំធ្លាប់បានរៀបការឬជាស្ត្រីមេម៉ាយលែងលះឬបែកបាក់គ្នាពីប្តី បើធៀបនឹងបុរសវ័យចាស់ដែលមានត្រឹមតែ ៩,៨ភាគរយ។ មូលហេតុនៃភាពខុសគ្នានេះ អាចស្វែងយល់ដោយហេតុផលថា មនុស្សស្រីមានអាយុកាលសង្ឃឹមរស់វែងជាងបុរស ហើយជាទូទៅ ប្រពន្ធមានវ័យក្មេងជាងប្តី។ លើសពីនេះទៀត អត្រារៀបការម្តងទៀតរបស់បុរសមានកម្រិតខ្ពស់ជាងច្រើន ធៀបនឹងស្ត្រី។ ក្នុងន័យនេះ សមាមាត្រស្ត្រីវ័យចាស់នៅលីវ មានកម្រិតខ្ពស់ជាងច្រើន ធៀបនឹងសមាមាត្ររបស់បុរសដែលមានស្ថានភាពដូចគ្នា ហើយអន្តរាគមន៍ផ្នែកគោលនយោបាយ ត្រូវផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ឲ្យបានច្រើនបន្ថែមទៀតលើក្រុមស្ត្រីទាំងនោះ ដើម្បីជានាបានថា ពួកគាត់បានទទួលរបៀបរបបរស់នៅសមរម្យ។

រូបភាពទី៩៖ ស្ថានភាពអាពាហ៍ពិពាហ៍របស់បុរសនិងស្ត្រីវ័យចាស់

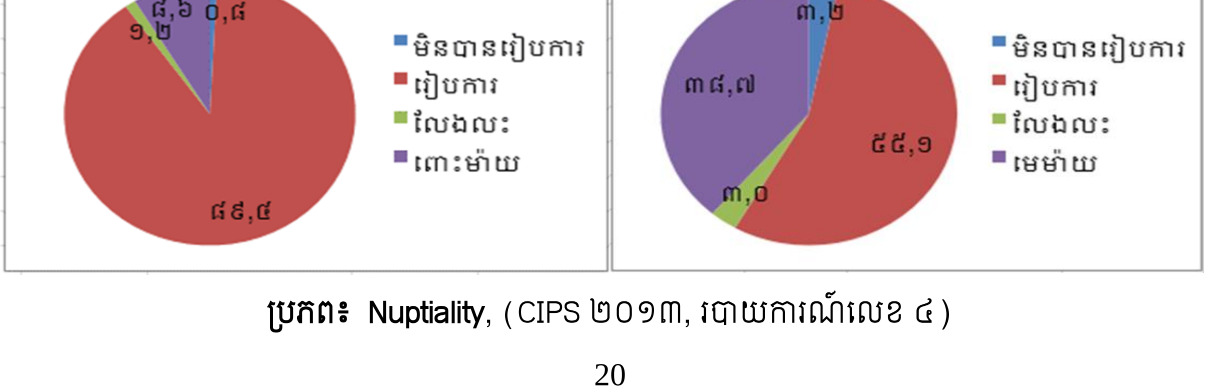

ប្រភព៖ Nuptiality, (CIPS ២០១៣, របាយការណ៍លេខ ៤)

៣៦- លទ្ធភាពនៃការបាត់បង់ការគាំទ្រពីប្ដីប្រពន្ធ កើនឡើងកាន់តែខ្ពស់ពេលអាយុកាន់តែច្រើន។ រូបភាពទី១០បង្ហាញថា សមាមាត្រនៃប្រជាជនដែលស្ថិតក្នុងស្ថានភាពមេម៉ាយ/ពោះម៉ាយ លែងលះគ្នាឬបែកបាក់គ្នា បានកើនឡើងពេលអាយុកាន់តែច្រើន។

រូបភាពទី១០៖ ភាគរយនៃបុរសនិងស្ត្រីវ័យចាស់ដែលជួបការរំខានក្នុងចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍

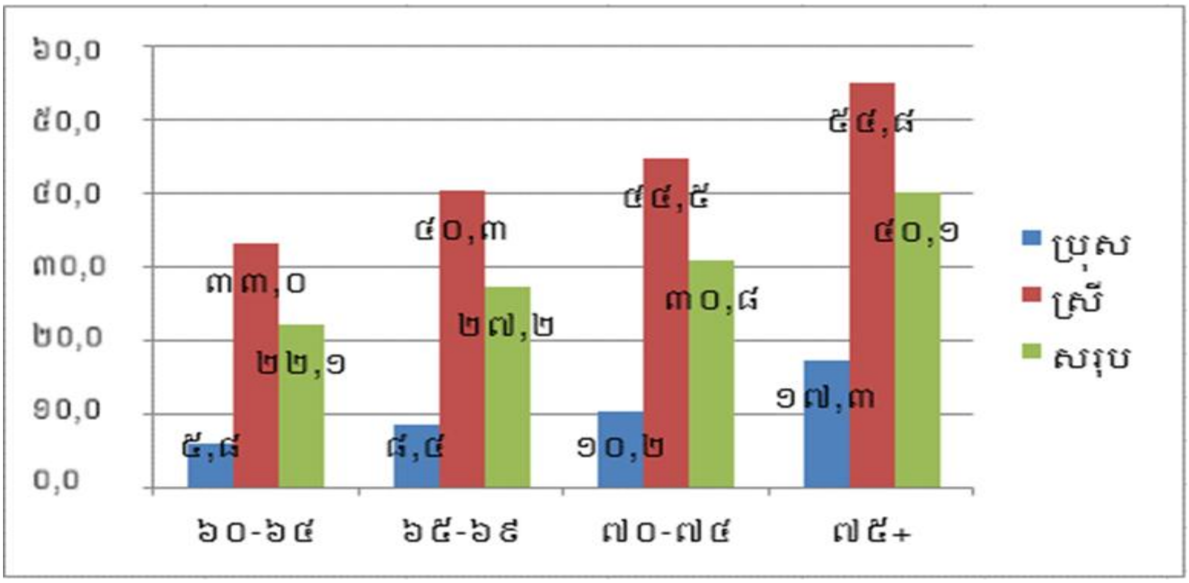

ប្រភព៖ Nuptiality, (CIPS ២០១៣, របាយការណ៍លេខ ៤)

៣៧- នៅក្នុងក្រុមអាយុនីមួយៗ សមាមាត្រស្ត្រីដែលឆ្លងកាត់ដំណើររអាក់រអួលនៅក្នុងជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍មានកម្រិតខ្ពស់ជាងសមាមាត្របុរសដែលមានស្ថានភាពដូចគ្នា។ បន្ថែមពីលើការធ្វើឲ្យមានការបាត់បង់ការគាំទ្រពីប្ដី-ប្រពន្ធរបស់ខ្លួន ដំណើររអាក់រអួលនៅក្នុងជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ ក៏ធ្វើឲ្យមានភាពតានតឹងផ្នែកផ្លូវចិត្តផងដែរ។

៣៨- របៀបរបបរស់នៅដែលជាជម្រើសដ៏ប្រសើរបំផុតសម្រាប់មនុស្សចាស់ គឺជាជម្រើស ដែលអនុញ្ញាតឲ្យមាន "ដំណើរឈានចូលវ័យចាស់នៅនឹងកន្លែងដើម"។ ប្រព័ន្ធគ្រួសារដែលមានការរស់នៅ ជុំគ្នានៃមនុស្សច្រើនជំនាន់ ផ្ដល់ដោយស្វ័យប្រវត្តិនូវការធានាឲ្យមានដំណើរឈានចូលវ័យចាស់នៅនឹងកន្លែងដើម ព្រោះថាមនុស្សចាស់បន្តរស់នៅជាមួយនឹងក្រុមគ្រួសារក្នុងទីលំនៅដ្ឋានដដែល។ ការប្រែប្រួលតែមួយគត់ដែលកើតមាន គឺថា កូនប្រុសឬសមាជិកគ្រួសារជាមនុស្សពេញវ័យណាម្នាក់ផ្សេង ទៀត ចូលមកកាន់តួនាទីជាអ្នករកចំណូលចម្បងចិញ្ចឹមគ្រួសារ។ ប្រសិនបើមនុស្សចាស់ចង់ផ្លាស់កន្លែងរស់នៅ ហើយមានអារម្មណ៍ថាពួកគាត់អាចរស់នៅម្នាក់ឯងបាន ពួកគាត់គួរទទួលបានការជ្រោម ជ្រែងឲ្យអាចធ្វើតាមបំណងរបស់ពួកគាត់។ ក្នុងករណីដែលមនុស្សចាស់ពុំមានគ្រួសារ ហើយពួកគាត់ ត្រូវការការគាំទ្រ នោះការថែទាំពីសហគមន៍ គួរត្រូវបានជំរុញលើកទឹកចិត្តនិងរៀបចំឲ្យដំណើរការជាលក្ខណៈស្ថាប័ន។ ការផ្លាស់ទៅនៅក្នុងជម្រកស្នាក់នៅឬស្ថាប័នដែលផ្ដល់ការស្នាក់នៅ គួរតែជាជម្រើស ចុងក្រោយសម្រាប់មនុស្សចាស់ដែលពុំមានគ្រួសារ និងដែលពុំអាចរស់នៅម្នាក់ឯងបាន។

៤.៤- បរិស្ថានអំណោយផល

៣៩- "បរិស្ថានអំណោយផល" រួមបញ្ចូលនូវល័ក្ខខ័ណ្ឌទាំងឡាយដែលត្រូវបង្កើតឡើង ដើម្បីសម្រួល ឲ្យមានការចូលរួមយ៉ាងសកម្មពីមនុស្សចាស់ នៅក្នុងសកម្មភាព គ្រួសារ សហគមន៍ សង្គម សេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយ ប្រកបដោយសេរីភាព និងសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរ។ ការផ្ដល់បរិស្ថានអំណោយផល គឺដើម្បីធានាថា មនុស្សចាស់ពុំមានអារម្មណ៍ថាខ្លួន ត្រូវបានរារាំងមិនឲ្យចូលរួមពេញលេញតាមរូបភាពណាមួយ នៅក្នុងសកម្មភាពទាំងឡាយណាដែលពួកគាត់អាចចូលរួមនិងចង់ចូលរួម។ ជាតុផ្សំចម្បងៗនៃបរិស្ថានអំណោយផលរួមមាន មធ្យោបាយនិងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដឹកជញ្ជូនសមស្របសន្តិសុខ និងការ ធានាឲ្យបាននូវការគោរពនិងសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរ។

៤០- ការលុបបំបាត់ការរើសអើងលើអាយុ គឺជាល័ក្ខខ័ណ្ឌចាំបាច់ នៃបរិស្ថានអំណោយផល ព្រោះថាការរើសអើង នាំឲ្យមនុស្សចាស់បាត់បង់ការទុកចិត្តលើខ្លួនឯង និង ធ្វើឲ្យពួកគាត់បាក់ទឹកចិត្តមិនហ៊ានមកចូលរួមក្នុងសកម្មភាពនានា។ ប្រសិនបើមនុស្សចាស់បារម្ភខ្លាច គេមិនយកចិត្តទុកដាក់ជាមួយ គេមិនគោរព និងគេចំអកដាក់ ដោយសារតែពួកគាត់ចង់ចូលរួមក្នុងសកម្មភាពផ្សេងៗ ដែលមនុស្ស វ័យក្មេងគិតថា ជាសកម្មភាពសម្រាប់តែមនុស្សក្មេងៗនោះមនុស្សចាស់នឹងរារែកមិនចង់ចូលរួម។

៤១- ទន្ទឹមនឹងនេះ ប្រការដែលសំខាន់ផងដែរនោះ គឺការបង្កើតឲ្យមានហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសមស្របដើម្បីធានាបានថា មនុស្សចាស់អាចចូលរួមបាន ដោយងាយស្រួល នៅក្នុងសកម្មភាពច្រើនប្រភេទ។ ប្រសិនបើ នៅពេលបច្ចុប្បន្ន បង្គន់ដែលមនុស្សចាស់អាចចូលទៅប្រើប្រាស់បានមានចំនួនតិចនៅក្នុងទីសាធារណៈ នោះវាជាការលំបាកសម្រាប់មនុស្សចេញមកក្រៅផ្ទះ។ ដូចគ្នានេះដែរ ផ្លូវដើរសមរម្យដែលមានសុវត្ថិភាពសម្រាប់មនុស្សចាស់ប្រើប្រាស់ គឺ ជាប្រការចាំបាច់ ដើម្បីសម្រួលដល់ការផ្លាស់ទីរបស់ពួកគាត់។ ទន្ទឹមនឹងនេះមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន ត្រូវរៀបចំបង្កើតឡើងតាមសណ្ឋានមួយ ដែលអាចឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្ដីត្រូវការរបស់មនុស្សចាស់ ហើយប្រព័ន្ធគមនាគមន៍ ត្រូវដំណើរការបានល្អ ដើម្បីឲ្យមនុស្សចាស់មានទំនុកចិត្តថាពួកគាត់អាចទំនាក់ទំនងទៅរកជំនួយបានពេលគាត់ត្រូវការ។

៤.៥- វ័យចាស់សកម្ម និង សមាគមន៍មនុស្សចាស់

៤២- វ័យចាស់សកម្ម គឺជាដំណើរការមួយដែលអនុញ្ញាតឲ្យមនុស្សចាស់អាចប្រើប្រាស់បាន នូវសក្ដានុពលរបស់ពួកគាត់សម្រាប់សុខុមាលភាពផ្នែករូបកាយ សង្គម និងស្មារតី និងអាចចូលរួមក្នុងសង្គមបាន រួមជាមួយនឹងការផ្ដល់ឲ្យពួកគាត់នូវការការពារសន្តិសុខ និងការថែទាំសមស្រប នៅពេលពួកគាត់ត្រូវការ។ ពេលពួកគាត់នៅតែ "សកម្ម" ក្នុងវ័យចាស់ មានន័យថាពួកគាត់នៅតែបន្តចូលរួមក្នុងការងារផ្នែកសង្គម សេដ្ឋកិច្ច វប្បធម៌ សាសនា និងការងារជាពលរដ្ឋ តទៅទៀត។ វ័យចាស់សកម្ម

ពុំមែនមានន័យត្រឹមតែជាសមត្ថភាពផ្នែករូបកាយ ឬ សមត្ថភាពចូលរួមក្នុងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចតែប៉ុណ្ណោះទេ។ មនុស្សចាស់ដែលលែងធ្វើការតទៅទៀត ដោយសារតែពួកគាត់បានចូលនិវត្តន៍ មានជំងឺឬមានពិការភាព ក៏នៅតែអាចសកម្មបានដូចមនុស្សចាស់ដទៃទៀតដែរ។ ការរក្សាបាននូវសេចក្តីថ្លៃថ្នូរនិងឯករាជ្យភាពសម្រាប់មនុស្សចាស់ គឺ មានសារៈសំខាន់ណាស់សម្រាប់វ័យចាស់សកម្ម។

៤៣- នៅកម្ពុជា សមាគមន៍មនុស្សចាស់ផ្តល់ឲ្យមនុស្សចាស់នូវឱកាសអាចរស់នៅក្នុងស្ថានភាពវ័យចាស់សកម្ម។ សមាគមន៍មនុស្សចាស់ គឺជាអង្គការថ្នាក់សហគមន៍មួយ ដែលមានគោលដៅជួយធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវសុខមាលភាពរបស់មនុស្សចាស់ តាមរយៈសកម្មភាពជាសមូហភាព ដែលរៀបចំឡើងដោយមនុស្សចាស់ខ្លួនឯងផ្ទាល់។ ប្រទេសកម្ពុជាមានបណ្តាញសមាគមន៍មនុស្សចាស់យ៉ាងទូលំទូលាយ ដែលនៅរាយតាមគ្រប់បណ្តាខេត្តទាំងអស់នៅទូទាំងប្រទេស។ សមាគមន៍មនុស្សចាស់ផ្តល់ឲ្យមនុស្សចាស់នូវ កន្លែងសម្រាប់ជួបជុំគ្នា ឱកាសដើម្បីរៀបចំសកម្មភាពផ្សេងៗ និង វេទិកាសម្រាប់ការពិភាក្សាលើបញ្ហាដែលពាក់ព័ន្ធ។ ជាក់ស្តែង សមាគមន៍មនុស្សចាស់អាចដើរតួជាបណ្តាញការប្រាស្រ័យ ទាក់ទងរវាងមនុស្សចាស់ជាមួយនឹងរដ្ឋាភិបាល ក្នុងគោលបំណងសម្តែងនូវយោបល់របស់មនុស្ស ចាស់។ ក្នុងន័យនេះ សមាគមន៍មនុស្សចាស់ គឺជាធាតុដ៏សំខាន់មួយនៅក្នុងដំណើរការវ័យចាស់សកម្ម ហើយការពង្រីកបណ្តាញរបស់សមាគមន៍មនុស្សចាស់ ការជួយរៀបចំកិច្ចដំណើររបស់សមា-គមន៍មនុស្សចាស់ ការគាំទ្រដល់សកម្មភាពរបស់សមាគមន៍មនុស្សចាស់ និងការលើកទឹកចិត្តដល់មនុស្សចាស់ឲ្យចូលរួមនៅក្នុងសកម្មភាពរបស់សមាគមន៍ គឺជាការងារអាទិភាព។

៤.៦- ទំនាក់ទំនងអន្តរជំនាន់

៤៤- ការលើកកម្ពស់ទំនាក់ទំនងអន្តរជំនាន់ មានសារៈសំខាន់ណាស់ ក្នុងការធានាឲ្យមាននូវទំនាក់ទំនងប្រកបដោយភាពសុខុដុម រវាងមនុស្សក្នុងវ័យខុសគ្នា។ ការរក្សានូវប្រព័ន្ធគ្រួសារដែលមាន ការរស់ជុំគ្នានៃមនុស្សច្រើនជំនាន់ ដែលនៅតែជាសំណាញ់សុវត្ថិភាព ដ៏មានប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់មនុស្សចាស់ គឺជាប្រការសំខាន់។ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បីរក្សានូវភាពសុខុដុមអន្តរជំនាន់កាន់តែជួបការលំបាកខ្លាំងឡើងៗ ដោយសារមានការកើនឡើងនៃការជឿលើ "គម្លាតរវាងជំនាន់" ដែលត្រូវបានកំណត់ថាជា ភាពខុសគ្នាផ្នែកការយល់ឃើញនិងឥរិយាបទចំពោះស្ទើរតែគ្រប់ទិដ្ឋភាពទាំងអស់នៃជីវិត រវាងមនុស្សជំនាន់មួយ និងមនុស្សជំនាន់មួយទៀត ដែលទាំងនេះអាចខ័ណ្ឌចែកមនុស្សវ័យក្មេងពីឪពុកម្តាយនិងជីដូនជីតារបស់ពួកគេ។

៤៥- គ្រួសារដែលមានមនុស្សបីជំនាន់រស់នៅជាមួយគ្នា ពុំមែនសុទ្ធតែមានន័យថាជាគ្រួសារដែលមានទំនាក់ទំនងអន្តរជំនាន់ប្រកបដោយភាពសុខដុមនោះទេ។ ករណីដែលមនុស្សជំនាន់ខុស ៗគ្នារស់នៅក្នុង "ដែនការងារ" របស់ខ្លួនរៀងៗខ្លួន សូម្បីតែរស់នៅក្នុងផ្ទះតែមួយជាមួយគ្នាក៏ដោយ មិនមែនជាប្រការមិនធម្មតានោះទេ។ ជីដូនជីតាដែលត្រូវបានគេទុកចោលឲ្យនៅតែឯងពេញមួយថ្ងៃអាចមានអារម្មណ៍ឯកោនៅក្នុងគ្រួសារដែលមានការរស់ជុំគ្នានៃមនុស្សច្រើនជំនាន់ ហើយ សូម្បីតែ

ពេលដែលកូននិងចៅរបស់ពួកគាត់ត្រឡប់មកពីធ្វើការ និងពីសាលារៀននៅពេលល្ងាចវិញហើយក៏ដោយ ក៏ពួកគាត់ប្រហែលជាអាចសម្ងំនៅតែក្នុងបន្ទប់ពួកគាត់ដដែលដែរ។ ជីដូនជីតា កូន និង ចៅ ប្រហែល ជាមិនទទួលទានអាហារជុំគ្នា និងធ្វើកិច្ចការរៀងៗខ្លួន ដាច់ដោយឡែកពីគ្នា។

៤៦- វិធានការនានាដែលលើកទឹកចិត្តដល់អន្តរទំនាក់ទំនងរវាងមនុស្សមានវ័យផ្សេងគ្នា ដើម្បីលើកទឹកចិត្តដល់ទំនាក់ទំនងអន្តរជំនាន់ ត្រូវចាត់ទុកជាការងារអាទិភាព។ ផ្អែកតាមប្រពៃណីជាតិដ៏រឹងមាំ ប្រព័ន្ធគ្រួសារដែលមានការរស់ជុំគ្នានៃមនុស្សច្រើនជំនាន់ ដែលចាក់ឫសគល់ក្នុងទូទាំងសង្គម ផ្តល់នូវមូលដ្ឋានដ៏រឹងមាំមួយសម្រាប់ការ ពង្រឹងការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នានិងភាពជើរសុខដុមអន្តរជំនាន់។ ការពង្រឹងទំនាក់ទំនងអន្តរជំនាន់នឹងចូលរួមចំណែកក្នុងការធានាឲ្យមានវ័យចាស់សកម្ម និងក្នុងការជួយប្រជាជនវ័យក្មេងឲ្យត្រៀមខ្លួន សម្រាប់ការរស់នៅក្នុងវ័យចាស់។

៤.៧. ការរំលោភបំពាន ការមិនអើពើ និង អំពើហិង្សាលើមនុស្សចាស់

៤៧- ការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់ គឺជាការរំលោភបំពានផ្នែកពាក្យសំដី ឬ ផ្នែករាងកាយ ការមិនអើពើ ការមិនស្តាប់ដំបូន្មាន ការប្រព្រឹត្តដោយបន្ទាបបន្ថោក និងការដណ្តើមទ្រព្យសម្បត្តិនិងកម្មសិទ្ធិ ពីសំណាក់អ្នកដែលត្រូវជាអ្នកផ្តល់ការថែទាំដល់មនុស្សចាស់ទាំងនោះ មិនចំពោះថាតើពួកគេជាសមាជិកគ្រួសារឬជាអ្នកផ្តល់ការថែទាំមិនជាប់សាច់ឈាមគ្នា នោះទេ។ ដោយហេតុថា នៅកម្ពុជា វប្បធម៌នៃការគោរពមនុស្សចាស់មានកម្រិតខ្ពស់ នោះការរំលោភបំពានលើពួកគាត់ អាចមិនមានលក្ខណៈខ្លាំងក្លាទេ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ ជាមួយនឹងការកើនឡើងនៃប្រជាជនវ័យចាស់និងការថយចុះនៃសមាមាត្រគាំទ្រសក្តានុពល បន្ទុកកាន់តែច្រើនឡើងក្នុងការផ្តល់ការគាំទ្រនិងការថែទាំសាច់ញាតិវ័យចាស់ អាចរុញច្រានគ្រួសារឬអ្នកថែទាំពីខាងក្រៅ ឲ្យងាកទៅរកអាកប្បកិរិយាដែលមានលក្ខណៈរំលោភបំពាន។ ភស្តុតាងក្នុងបណ្តាប្រទេសផ្សេងទៀត នៅតំបន់អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិកដែលនៅទីនោះប្រពៃណីនៃការគោរពមនុស្សចាស់ក៏មានមានលម្រិតខ្ពស់ផងដែរនោះ បានបង្ហាញថា ការមិនអើពើចំពោះមនុស្សចាស់ កំពុងតែមានការកើនឡើង23។

៤៨- ទោះបីជាប្រព័ន្ធគ្រួសារ ដែលមានការរស់ជុំគ្នានៃមនុស្សច្រើនជំនាន់ផ្តល់ឱកាសឲ្យមនុស្សចាស់រស់នៅប្រកបដោយផាសុខភាពនិងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និង បំពេញបាននូវតម្រូវការទាំងឡាយនៃ "ដំណើរឈានចូលវ័យចាស់នៅនឹងកន្លែងដើម" ក៏ដោយ ក៏ស្ថានភាពនេះ មិនគួរត្រូវបានចាត់ទុកថាល្អឥតខ្ចោះគ្មានចំណុចខ្វះខាតនោះដែរ។ ប្រការសំខាន់ដែលត្រូវកត់សម្គាល់នោះគឺថា ការរស់នៅក្នុងផ្ទះជាមួយគ្នា មិនប្រាកដជាអាចធានាបានដោយស្វ័យប្រវត្តិ នូវការគាំពារសង្គមសម្រាប់មនុស្សចាស់ពីសំណាក់សមាជិកដទៃទៀតក្នុងគ្រួសារនោះទេ។ ជាមួយនឹងបន្ទុកនៃការផ្តល់ការថែទាំដែលនឹងមានកាន់តែច្រើនឡើងៗលើសមាជិកគ្រួសារវ័យក្មេង ពួកគេអាចមានអារម្មណ៍ថា ខ្លួនត្រូវជាប់គាំង

---

[23] មនុស្សវ័យចំណាស់នៅសតវត្សរ៍ទី ២១: ការប្រារព្ធពិធីការ និងបញ្ហាប្រឈមមួយ (UNFPA / អង្គការជួយជនចាស់ជរាអន្តរជាតិ ញូវយ៉ក ឆ្នាំ ២០១២)

នៅក្នុងតួនាទីផ្ដល់ការថែទាំនេះ ហើយ អាចឈានទៅមិនសូវអើពើ ឬ ថែមទាំងអាចរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់ផងដែរ។ បញ្ហានេះពុំមែនជាបញ្ហាដែលងាយស្រួលដោះស្រាយនោះទេ ព្រោះថា ការរំលោភបំពានប្រភេទនេះ គឺពិបាកនឹងកត់សម្គាល់ឃើញណាស់ ដោយហេតុថា បញ្ហានេះកើតមានឡើងជាលក្ខណៈឯកជនក្នុងលំនៅដ្ឋានរបស់គ្រួសារ។ ជាមួយនឹងការកើនឡើងនៃភាពមិនអត់ធ្មត់របស់មនុស្ស វ័យក្មេង ក្នុងតួនាទីខ្លួនជាអ្នកផ្ដល់ការថែទាំ មនុស្សចាស់ច្រើនតែក្លាយជាជនរងគ្រោះនៃអំពើកំរោលតាមរូបភាពជាក់ស្ដែងជាច្រើន ក៏ដូចជា ការមិនទទួលបានការយកចិត្តទុកដាក់ រួមជាមួយនឹងការបំភ្លេចចោលនូវសេចក្ដីត្រូវការជាមូលដ្ឋានរបស់ពួកគាត់ ការបដិសេធចោលនូវសេចក្ដីថ្លៃថ្នូររបស់ពួកគាត់ និងការកាត់ផ្ដាច់នូវការធ្វើទំនាក់ទំនងសង្គមទាំងឡាយរបស់ពួកគាត់។ ការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់ នៅតែស្ថានភាពមួយដែលជាទូទៅមិនត្រូវបានរាយការណ៍ ក្នុងគោលបំណងការពារកិត្តិយសគ្រួសារ។ ឧបសគ្គមួយទៀតដែលរារាំងចំពោះការដាក់ពាក្យបណ្ដឹងអំពីការរំលោភបំពាន គឺការភ័យខ្លាចត្រូវរងការរំលោភបំពានកាន់តែខ្លាំងឡើងថែមទៀត ទម្រាំនឹងអាចរកយុត្តិធម៌ឃើញ។

៤៩- បើប្រៀបធៀបនឹងការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់ អំពើហិង្សាត្រូវបានកំណត់និយមន័យថាជាបទឧក្រិដ្ឋលើមនុស្សចាស់។ អំពើដែលអាចមានលក្ខណៈហិង្សា រួមមាន ការធ្វើបាបផ្នែករាងកាយ និងការរំលោភសេពសន្ថវៈ ឬការឆក់ប្លន់ ឬសូម្បីតែការកេងបន្លំក៏អាចចាត់ចូលជាអំពើហិង្សាបានដែរ។ ជាមួយនឹងការកើនឡើងដែលប៉ាន់ស្មានដឹងជាមុនបាននៃចំនួនមនុស្សចាស់ ជាពិសេសស្ត្រីគ្មានស្វាមីដែលត្រូវរស់នៅតែម្នាក់ឯងនោះ ករណីបទឧក្រិដ្ឋលើពួកគាត់ អាចនឹងកើនឡើង។

៥០- ក្នុងបរិការណ៍នេះ ការធ្វើផែនការរយៈពេលវែងដែលអាចយកទៅអនុវត្តបានជាក់ស្ដែង ពិតជាមានសារៈសំខាន់ ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហានេះ ដើម្បីជានាឲ្យមានការទប់ស្កាត់ការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់ និងការពារមនុស្សចាស់ពីជនឧក្រិដ្ឋ។

៤.៨- ស្ថានភាពមានអាសន្ន

៥១- ក្នុងស្ថានភាពមានអាសន្ន ដូចជា គ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិនិងជម្លោះស៊ីវិល ជាដើម មនុស្សចាស់ប្រឈមនឹងហានីភ័យនៃការមិនទទួលបានគ្រប់គ្រាន់នូវការសង្គ្រោះនិងការស្ដារសមត្ថភាពកាយសម្បទា។ ពួកគាត់អាចរងការបដិសេធមិនឲ្យទទួលបាននូវជំនួយនិងសម្ភារៈចាំបាច់នានា។ សេចក្ដីត្រូវការពិសេសរបស់ពួកគាត់ដែលទាក់ទងនឹងការផ្លាស់ទីនិងសេវាថែទាំផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ ជាញឹកញាប់មិនត្រូវបានឆ្លើយតប។ ក្នុងករណីដែលពួកគាត់ត្រូវផ្លាស់ទីលំនៅ ការមិនមានបំណងផ្លាស់ទីកន្លែងគួបផ្សំជាមួយនឹងការលំបាកផ្នែករាងកាយ ដែលពួកគាត់ត្រូវជួបប្រទះក្នុងការផ្លាស់កន្លែងផងនោះ ធ្វើឲ្យពួកគាត់ត្រូវប្រឈមនឹងហានីភ័យកាន់តែខ្ពស់ ក្នុងការទុកចោលឲ្យនៅតែម្នាក់ឯង។ ការធ្វើបែបនេះ នឹងធ្វើឲ្យពួកគាត់មានភាពងាយរងគ្រោះចំពោះ ការកេងប្រវ័ញ្ច ការរំលោភបំពាន និងអំពើហិង្សា។ ភស្តុតាងដែលត្រូវបានកត់សម្គាល់ឃើញនៅប្រទេសផ្សេងៗជាច្រើន បង្ហាញថា បុគ្គលិកស

ង្គ្រោះ និងបុគ្គលិកផ្តល់ជំនួយ ជាញឹកញាប់មិនបានផ្តល់ការចាប់អារម្មណ៍ឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់ចំពោះមនុស្សចាស់។ ជាលទ្ធផល មនុស្សចាស់បានទទួលរងការស្លាប់និងការមានរបួសនៅក្នុងពេលមានគ្រោះធម្មជាតិ[24] ក្នុងសមាមាត្រមួយច្រើនជាង ក្នុងពេលមាន ស្ថានភាពមានអាសន្នផ្សេងទៀត។

៥២- រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ ចំពោះការការពារជីវិតនិងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ប្រជាជននៅក្នុងពេលមានគ្រោះធម្មជាតិកើតឡើង ហើយ បានបង្កើតយន្តការស្ថាប័នដ៏ទូលំទូលាយ ទាំងនៅថ្នាក់ជាតិ ទាំងនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ សម្រាប់ការគ្រប់គ្រងគ្រោះមហន្តរាយពោលគឺ គណៈកម្មាធិការជាតិគ្រប់គ្រងគ្រោះមហន្តរាយ ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយ ព្រះរាជក្រឹត្យលេខនស/រកត/១២១៥/១១៤១ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៥ នាយករដ្ឋមន្ត្រី ជាប្រធាន។

៥៣- ក្នុងស្ថានភាពបែបនេះ ការយល់ដឹងអំពីភាពចាំបាច់ក្នុងការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើសេចក្តីត្រូវការពិសេសរបស់មនុស្សចាស់ក្នុងអំឡុងពេលប្រតិបត្តិការ សង្គ្រោះ ផ្តល់ជំនួយ និងស្តារសមត្ថភាពកាយសម្បទា។ ក្នុងន័យនេះ ប្រការសំខាន់ដែលត្រូវផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើនោះគឺការបង្កើនការយល់ដឹងរបស់អ្នកធ្វើគោលនយោបាយ អ្នកធ្វើផែនការ និងអ្នកឆ្លើយតបសម្រាប់គ្រាមានអាសន្ន ដើម្បីកំណត់និងដាក់បញ្ចូលសកម្មភាព "ឆ្លើយតបនឹងបញ្ហាមនុស្សវ័យចាស់" នៅក្នុងការធ្វើផែនការសម្រាប់ ការឆ្លើយតបទៅនឹង និងការជួយស្តារឡើងវិញពីស្ថានភាពមានអាសន្ន។

៤.៩- ការត្រៀមខ្លួនរបស់មនុស្សវ័យក្មេងសម្រាប់ការឈានចូលវ័យចាស់

៥៤- ការបន្តកើនឡើងថែមទៀតនៃចំនួនប្រជាជនវ័យចាស់ គឺជាករណីដែលមិនអាចចៀសបាន។ ចំណុចវិជ្ជមាននៅក្នុងទិដ្ឋភាពនេះ គឺថា អ្នកដែលនឹងឈានចូលវ័យចាស់នាពេលអនាគតទាំងនោះ គឺកំពុងរស់នៅក្នុងពេលបច្ចុប្បន្នរួចហើយ។ ដោយហេតុថាមនុស្សគ្រប់រូបនឹងឈានទៅដល់វ័យចាស់នោះម្នាក់ៗត្រូវតែខ្វល់ខ្វាយចំពោះជីវិតរបស់ខ្លួន នៅក្នុងពេលខាងមុខដែលនឹងត្រូវមកដល់។ តាមរយៈការសង្កេតទៅលើមនុស្សចាស់ មនុស្សវ័យក្មេងគួរតែស្វែងយល់ដឹងអំពីសណ្ឋាននៃដំណើរជីវិតរស់នៅក្នុងពេលខាងមុខ នៅពេលដែលពួកគេឆ្លងផុតអាយុ៦០ឆ្នាំ។ មនុស្សវ័យក្មេង កំពុងស្ថិតក្នុងស្ថានភាពមួយដែលសំណាង ដោយព្រោះថា ពួកគេនៅអាចចាប់ផ្តើមត្រៀមរៀបចំខ្លួនចាប់ពីពេលឥឡូវនេះទៅសម្រាប់ដំណើរជីវិតរស់នៅមួយល្អប្រសើរនៅក្នុងវ័យចាស់។

៥៥- ប្រជាជនវ័យក្មេង អាចមានចំណេះដឹងល្អប្រសើរជាង ដែលអាចជួយឲ្យពួកគេរស់នៅក្នុងជីវិតមួយដែល បង្កើតផលបានច្រើនជាង មានសុខភាពល្អជាង សកម្មជាង និងមានសេចក្តីថ្លៃថ្នូរជាង នៅក្នុងវ័យចាស់។ ពិនិត្យជារួម មនុស្សចាស់ជួបប្រទះ បញ្ហាសំខាន់ៗមួយចំនួនដែលអាចងាយកត់

---

[24] មនុស្សមានវ័យចាស់ក្នុងគ្រាអាសន្នៈ ទស្សនៈអាយុវ័យចាស់សកម្ម(សន្និសិទអង្គការសុខភាពពិភពលោក ទីក្រុងហ្សឺណែវឆ្នាំ២០០៨)

សម្គាល់បាន ក្នុងនោះរួមមាន អសន្តិសុខផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ សុខភាពកាន់តែដុនដាប កង្វះទីជម្រកសមរម្យ ភាពមានកម្រិតនៃការផ្លាស់ទី និង ការកើនឡើងនៃការពឹងផ្អែកលើអ្នកដទៃកាន់។ មនុស្សម្នាក់អាចធ្វើផែនការឲ្យហើយ នៅពេលខ្លួនស្ថិតក្នុងវ័យធ្វើការងារ ដើម្បីកាត់បន្ថយឬលុបបំបាត់ហានិភ័យទាំងនោះនៅពេលដែលគាត់មានវ័យចាស់ទៅ។ ការវិនិយោគលើប្រាក់សន្សំរបស់ខ្លួនឯង និងការចុះឈ្មោះទិញគម្រោងធានារ៉ាប់រងនិងសោធននិវត្តន៍ អាចជួយបានយ៉ាងច្រើនក្នុងការកាត់បន្ថយការលំបាកផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុនៅក្នុងវ័យចាស់។ ការរក្សាបាននូវទម្លាប់ក្នុងការរស់នៅមួយដែលនាំឲ្យមានសុខភាពល្អ និង ការទៅត្រួតពិនិត្យសុខភាពតាមពេលកំណត់ជាប្រចាំ អាចជួយឲ្យជីវិតក្នុងវ័យចាស់មានសុខភាពល្អប្រសើរជាង ការមិនប្រកាន់ខ្ជាប់នូវការធ្វើបែបនេះ។ ការបង្រៀនកូនចៅអំពីសារៈសំខាន់នៃការគោរពនិងការថែទាំមនុស្សចាស់ អាចជួយបង្កើនលទ្ធភាព នៃការទទួលបានការគាំទ្រពីគ្រួសារនៅក្នុងវ័យចាស់។ វិធីដែលមានប្រសិទ្ធភាពបំផុតក្នុងការបង្រៀន គឺការត្រូវធ្វើជាគំរូ ដោយតាមរយៈនេះ ឪពុកម្តាយគួរតែគោរព និងថែទាំសាច់ញាតិវ័យចាស់របស់ខ្លួន ដើម្បីឲ្យកូនៗរបស់ខ្លួនមើលយកជាគំរូ។

៥៦- ប្រសិនបើមនុស្សវ័យក្មេង មានការត្រៀមខ្លួនបានកាន់តែប្រសើរសម្រាប់ពេលដែលពួកគាត់ឈានដល់វ័យចាស់ នោះ បញ្ហានានាដែលពួកគាត់អាចជួបប្រទះ ក្នុងវ័យចាស់ នឹងអាចត្រូវបានដោះស្រាយបានដោយងាយស្រួលជាងការមិនបានត្រៀមខ្លួន។ ដោយមានការព្យាករណ៍ថា ប្រជាជនវ័យចាស់នឹងកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័ស នោះបញ្ហាទាក់ទងនឹងវ័យចាស់កាន់តែអាចត្រូវបានដោះស្រាយដោយភាពងាយស្រួល បើសមាមាត្រមនុស្សចាស់ដែលបានត្រៀមខ្លួនរួចជាស្រេច សម្រាប់វ័យចាស់មានទំហំកាន់តែធំ។ ក្នុងន័យនេះ វិធានការនានាដើម្បីជួយដល់ប្រជាជនក្នុងវ័យកំពុងធ្វើការងារឲ្យអាចត្រៀមខ្លួនដើម្បីទទួលបានជីវិតមួយដែលសកម្មនិងមានសុខភាពល្អក្នុងវ័យចាស់។

៥- គ្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយ និង គោលការណ៍ណែនាំ

៥.១- បរិការណ៍

៥៧- គោលនយោបាយមនុស្សចាស់ឆ្នាំ២០០៣ ត្រូវបានកែសម្រួលឡើងវិញ ដោយផ្អែកលើឯកសារនិងគោលនយោបាយជាតិពាក់ព័ន្ធជាច្រើន និង ការផ្តួចផ្តើមគំនិតថ្នាក់អន្តរជាតិនិងថ្នាក់តំបន់ដែលកម្ពុជាបានអនុម័តទទួលយក។

៥៨- ជាពិសេស ការកែសម្រួលនេះត្រូវបានធ្វើឡើងដោយផ្អែកជាសំខាន់លើ តម្លៃគ្រួសារនិងសិទ្ធិរបស់ឪពុកម្តាយមានវ័យចាស់ក្នុងការទទួលបាននូវការថែទាំពីកូនចៅពេញវ័យរបស់ពួកគាត់ទៅតាមវប្បធម៌ខ្មែរ ដូចដែលបានគូសបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

៥៩- *មាត្រា៤៧.- មាតាបិតា មានកាតព្វកិច្ចចិញ្ចឹមថែរក្សានិងអប់រំកូនឲ្យទៅជាពលរដ្ឋល្អ។ កូនៗមានករណីយកិច្ចចិញ្ចឹមនិងបីបាច់ថែរក្សាមាតាបិតា ដែលចាស់ជរាតាមទំនៀមទម្លាប់ខ្មែរ 25។*

៦០- ប្រការនេះ ដាក់ឲ្យទៅជាច្បាប់នូវ "កិច្ចសន្យាអន្តរជំនាន់ដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌ" ស្តីពីការថែទាំគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយធ្វើឲ្យកូនចៅជាមនុស្សពេញវ័យត្រូវមានកាតព្វកិច្ចគោរព និងថែទាំឪពុកម្តាយវ័យចាស់របស់ខ្លួន។ ក្នុងបរិការណ៍នៃទំនៀមទម្លាប់ខ្មែរ កាតព្វកិច្ចនេះរួមបញ្ចូលផងដែរនូវការថែទាំសាច់ញាតិជាមនុស្សចាស់ដទៃទៀតដែលពុំមានមធ្យោបាយគាំទ្រ។ ការពាក់ព័ន្ធដ៏សំខាន់នៃបទបញ្ញត្តិនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ គឺត្រូវដាក់គោលនយោបាយនេះឲ្យនៅក្នុងបរិការណ៍វប្បធម៌ និង ផ្តល់អាទិភាពទៅឲ្យ ការលើកម្ពស់ "ដំណើរឈានចូលវ័យចាស់នៅនឹងកន្លែងដើម" និង ការចាត់ទុកគ្រួសារថាជាបណ្តាញសុវត្ថិភាពចម្បងសម្រាប់មនុស្សចាស់។

៦១- យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណដំណាក់កាលទី៣ បង្ហាញច្បាស់ពីទិសដៅគោលនយោបាយរួមរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាសម្រាប់មនុស្សចាស់26។ ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ២០១៤-២០១៨ ក៏ កំណត់ច្បាស់ពីភាពចាំបាច់ក្នុងការជំរុញការអនុវត្ត គោលនយោបាយជាតិមនុស្សចាស់ និង ដាក់បញ្ចូលនូវសកម្មភាពជាក់លាក់មួយចំនួនដូចជា ការបង្កើតគណៈកម្មាធិការជាតិដើម្បីមនុស្សចាស់និងយន្តការថ្នាក់ក្រោមជាតិសម្រាប់ការអនុវត្តគោលនយោបាយមនុស្សចាស់ផងដែរ។ ការអភិវឌ្ឍនាពេលថ្មីៗនេះមួយទៀត (ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦) គឺការអនុម័តលើ គោលនយោបាយ និងយុទ្ធសាស្ត្រសុខាភិបាលជាតិសម្រាប់ថែទាំសុខភាពមនុស្សចាស់របស់ក្រសួងសុខាភិបាល។ ជាមួយគ្នានេះដែរ គោលនយោបាយជាតិប្រជាជន ២០១៦-២០៣០ ក៏រំលេចឡើងយ៉ាងច្បាស់អំពីការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការលើកកម្ពស់សុខុមាលភាពរបស់មនុស្សវ័យចាស់ ហើយក៏បានកំណត់នូវចង្កោមសកម្មភាពមួយចំនួនដែលត្រូវសម្រេចឲ្យបានផងដែរ។

---

[25] រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា, http://www.constitution.org/cons/cambodia.htm

[26] យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណដំណាក់កាលទីIII (រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា រាជធានីភ្នំពេញ ១៣ កញ្ញា) កថាខ័ណ្ឌ១២៨

៦២- "រាជរដ្ឋាភិបាល ប្តេជ្ញាចិត្តបន្តជំរុញគោលនយោបាយជាតិមនុស្សចាស់បន្ថែមទៀត បន្តពង្រឹងសមាគមមនុស្សចាស់ លើកកម្ពស់កម្មវិធីសុខមាលភាពសម្រាប់មនុស្សចាស់នៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន និងលើកកម្ពស់កម្មវិធីការថែទាំមនុស្សចាស់នៅកម្រិតគ្រួសារ និងជាពិសេសគឺពង្រឹងការរៀបចំ និងដំណើរ ការក្នុងការផ្តល់សេវាដល់ជនចាស់ជរា រួមទាំងការផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាលដល់អ្នកមើលថែរបស់ពួកគាត់ផងដែរ" 27។

៦៣- ជាមួយនឹងការផ្តួចផ្តើមគំនិតកម្រិតសាកលលោក រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា គឺជាភាគីហត្ថលេខីមួយនៃ កម្មវិធីសកម្មភាពរបស់សន្និសីទអន្តរជាតិស្តីពីប្រជាជននិងការអភិវឌ្ឍ (ទីក្រុងគែរ ឆ្នាំ១៩៩៤) និង ការពិនិត្យឡើងវិញរយៈពេលប្រាំឆ្នាំដែលត្រូវបានធ្វើឡើងជាបន្តបន្ទាប់ ។ លើសពីនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានអនុម័តគាំទ្រដល់សេចក្តីថ្លែងការណ៍នយោបាយរបស់សន្និបាតពិភពលោកលើកទីពីរស្តីពីមនុស្សចាស់(ក្រុងម៉ាឌ្រីត ឆ្នាំ២០០២) ហើយបានប្តេជ្ញាចិត្តអនុវត្តផែនការសកម្មភាពអន្តរជាតិទីក្រុងម៉ាឌ្រីតស្តីពីមនុស្សចាស់ (MIPAA)។ ផែនការសកម្មភាពអន្តរជាតិទីក្រុងម៉ាឌ្រីតស្តីពីមនុស្សចាស់ ព្យាយាមពង្រីកចក្ខុវិស័យស្តីពីជនចាស់ជរាបន្ថែមទៀត តាមរយៈការផ្តោតលើភាពចាំបាច់ក្នុងការទទួលស្គាល់សក្តានុពលនិងការចូលរួមវិភាគទានរបស់មនុស្សចាស់ បន្ថែមពីលើការយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះមនុស្សចាស់។ ផែនការសកម្មភាពនេះ អំពាវនាវឲ្យមានការដាក់បញ្ចូលបញ្ហាជនចាស់ជរាទៅក្នុង ផែនការអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ និង ផែនការអភិវឌ្ឍន៍តាមវិស័យ។ ការសម្រេចបានប្រកបដោយជោគជ័យនូវគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាព ក៏នឹងទាមទារឲ្យមានការគិតគូរដល់ ប្រជាជនវ័យចាស់ដែលមានចំនួនកាន់តែកើនឡើងផងដែរ។ គោលដៅសំខាន់ៗក្នុង ការលុបបំបាត់ភាពក្រីក្រ ការលុបបំបាត់ភាពស្រេកឃ្លាន និង ការធានាបាននូវសមភាពយេនឌ័រ របស់គោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាព គឺពិតជាមិនអាចសម្រេចបានទេ ប្រសិនបើគ្មានការដាក់បញ្ចូលប្រជាជនវ័យចាស់ ដែលកំពុងមានការកើនឡើងទៅក្នុងចំណោមអ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ពីកម្មវិធីពាក់ព័ន្ធទាំងឡាយនោះទេ។

៦៤- កម្ពុជាបានផ្តល់សច្ចាប័នលើអនុសញ្ញាស្តីពីការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងចំពោះស្ត្រី (CEDAW) ក្នុងឆ្នាំ១៩៩២។ នៅឆ្នាំ២០១២ កម្ពុជាបានក្លាយជាប្រទេសអាស៊ានទី៧ ដែលបានផ្តល់សច្ចាប័នលើអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិជនពិការ ដែលត្រូវបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ នៅឆ្នាំ២០០៦។ ទោះបីជាវ័យចាស់និងពិការភាព ជាបញ្ហាពីរខុសគ្នាក៏ដោយ ក៏ករណីពិការភាពត្រូវបានកត់សម្គាល់ឃើញថាមានការកើនឡើងនៅពេលអាយុកាន់តែច្រើន ហើយប៉ះពាល់ដល់ស្ត្រីវ័យចាស់ច្រើនជាងបុរសវ័យចាស់។ ការផ្តល់សច្ចាប័នលើអនុសញ្ញានេះបង្ហាញថា រាជរដ្ឋាភិបា

27 គោលនយោបាយជាតិប្រជាជន ២០១៦-២០៣០ (រាជរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសកម្ពុជាបានអនុម័តនៅក្នុងខែមីនាឆ្នាំ ២០១៦) http៖//cambodia.unfpa.org/sites/asiapacific/files/pub-pdf/NPP_English_Final.pdf

លកម្ពុជាមានការប្តេជ្ញាចិត្តខ្ពស់ ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាទាំងឡាយពាក់ព័ន្ធនឹងប្រជាជនដែលរស់នៅជាមួយនឹងពិការភាព។

៦៥- នៅថ្នាក់តំបន់ កម្ពុជាបានប្តេជ្ញាចិត្តចំពោះផែនការសកម្មភាពទីក្រុងម៉ាការវស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់សម្រាប់តំបន់អាស៊ីនិងប៉ាស៊ីហ្វិក (ឆ្នាំ១៩៩៩) យុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់ការអនុវត្ត ថ្នាក់តំបន់ទីក្រុងសៀងហៃស្តីពីមនុស្សចាស់ (ឆ្នាំ២០០២) និង យុទ្ធសាស្ត្រថ្នាក់តំបន់នៃអង្គការសុខភាពពិភពលោកសម្រាប់មនុស្សវ័យចាស់ប្រកបសុខភាពល្អ (២០១៣-២០១៨)។ លើសពីនេះ ក្នុងឋានៈជាសមាជិកអាស៊ាន កម្ពុជាប្តេជ្ញាចិត្តចំពោះសេចក្តីថ្លែងការណ៍ទីក្រុងកូឡាឡាំពួរស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់ដែលត្រូវបានអនុម័ត នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំកំពូលលើកទី២៧ របស់អាស៊ាន ក្នុងឆ្នាំ២០១៥។ សេចក្តីថ្លែងការណ៍នេះបានអំពាវនាវឲ្យរដ្ឋសមាជិកនីមួយៗជំរុញការអនុវត្តសកម្មភាពជាក់ស្តែងទាំងឡាយសំដៅផ្តល់ការលើកទឹកចិត្ត ដល់មនុស្សចាស់ ដោយអនុលោមទៅតាមច្បាប់ គោលនយោបាយ និងកម្មវិធីជាតិ របស់ប្រទេសនីមួយៗ។ សកម្មភាពទាំងនេះរួមមាន ការបញ្ជ្រាបបញ្ហាវ័យចាស់ទៅក្នុងគោលនយោបាយ និងផែនការអភិវឌ្ឍន៍ និង ការពង្រឹងគ្រួសារនិងសហគមន៍ឲ្យផ្តល់ការថែទាំដល់មនុស្សចាស់។

៥.២- គោលការណ៍ណែនាំ

៦៦- នៅក្នុងបរិការណ៍នៃឧបករណ៍ដែលមានលក្ខណៈជាការណែនាំ និង ការផ្តួចផ្តើមគំនិតនៅថ្នាក់ជាតិ ថ្នាក់សាកលនិងថ្នាក់តំបន់ទាំងអស់នេះ ការកែសម្រួលឡើងវិញនូវគោលនយោបាយសម្រាប់មនុស្សចាស់ឆ្នាំ២០០៣ ត្រូវបានតម្រង់ទិសតាមគោលការណ៍ដូចមានរៀបរាប់ខាងក្រោម។ គោលការណ៍ទាំងនេះ ក៏ត្រូវយកមកប្រើប្រាស់ផងដែរនៅក្នុងដំណាក់កាលនៃការអនុវត្តៈ

- ផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ឲ្យបានសមស្របចំពោះស្ថានភាពរបស់មនុស្សចាស់ ដូចបានកំណត់នៅក្នុងវប្បធម៌និងប្រពៃណីខ្មែរ នៅពេលដែលធ្វើការដោះស្រាយបញ្ហាទាំងឡាយដែលមនុស្សចាស់កំពុងជួបប្រទះ។
- បញ្ជ្រាបបញ្ហាប្រជាជនវ័យចាស់ទៅក្នុងផែនការនិងកម្មវិធីអភិវឌ្ឍដោយមានការទទួលស្គាល់ពេញលេញនូវសិទ្ធិរបស់មនុស្សចាស់ ក្នុងការចូលរួមត្រៀមរៀបចំការសម្រេចចិត្តទាំងឡាយណាដែលប៉ះពាល់ចំពោះពួកគាត់។
- យកចិត្តទុកដាក់ចំពោះភាពខុសប្លែកគ្នានៃសេចក្តីត្រូវការរបស់មនុស្សចាស់ ដែលបណ្តាលមកពីភាពខុសគ្នាផ្នែកអាយុ ជាតិពន្ធ សាសនា ស្ថានភាពសុខភាព កម្រិតការអប់រំ និងស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច នៅពេលដែលធ្វើការដោះស្រាយបញ្ហាទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងមនុស្សចាស់។

- ផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេសលើស្ត្រីវ័យចាស់ ព្រោះពួកគាត់មានចំនួនច្រើនជាងបុរសវ័យចាស់ ហើយងាយរងគ្រោះច្រើនជាងបុរស ដោយសារពួកគាត់អាចទទួលរងការរើសអើងច្រើនជាង ហើយអាចងាយក្លាយជា ជនក្រីក្រ ស្ត្រីមេម៉ាយ និងអ្នកដែលត្រូវគេបំភ្លេច ច្រើនជាង។
- ការគិតគូររៀបចំនិងការអនុវត្តវិធានការនានា ដើម្បីដោះស្រាយដំណើរឈានចូលវ័យចាស់ ដោយត្រូវយកចិត្តទុកដាក់លើការផ្តួចផ្តើមគំនិតថ្នាក់អន្តរជាតិ និងថ្នាក់តំបន់ថ្មីៗដែលពាក់ព័ន្ធនឹងមនុស្សចាស់។

៦- ចក្ខុវិស័យ និង គោលដៅ

៦.១- ចក្ខុវិស័យ

- បន្តលើកកម្ពស់និងកែលម្អគុណភាពជីវិតរបស់មនុស្សចាស់ ដោយផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការធានាឲ្យមនុស្សចាស់ទទួលបាននូវសិទ្ធិនិងឱកាសស្មើគ្នា។

៦.២- គោលដៅ

- ធានាថា មនុស្សចាស់ត្រូវបានជំរុញឲ្យចូលរួមយ៉ាងពេញលេញ ដោយសេរី និងដោយសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ តាមដែលពួកគាត់ចង់នៅក្នុងសកម្មភាព គ្រួសារ សហគមន៍ សេដ្ឋកិច្ចសង្គម សាសនា និង នយោបាយ។
- ធានាថា មនុស្សវ័យក្មេងត្រូវបានបណ្តុះបណ្តាលឲ្យមានចំណេះដឹង កាន់តែល្អប្រសើរ ដែលនឹងអាចជួយឲ្យពួកគាត់គ្រប់គ្រងដំណើរជីវិតរស់នៅមួយ ដែលបង្កើតផលផ្លែ ប្រកបដោយសុខភាពល្អ សកម្ម និងប្រកបដោយសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ច្រើនជាងអ្នកជំនាន់មុន នៅពេលពួកគាត់ឈានដល់វ័យចាស់។

៦.៣- ទិសដៅ និង យុទ្ធសាស្ត្រ

៦៧- ដើម្បីសម្រេចបានតាមចក្ខុវិស័យនិងគោលដៅខាងលើ គោលនយោបាយនេះនឹងឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហាទាំងឡាយដែលត្រូវបានរំពឹងថានឹងកើតមានឡើងជាមួយនឹងដំណើរឈានទៅរកវ័យចាស់ដូចមានកំណត់ក្នុងផ្នែកទី៤។ ទិសដៅនិងយុទ្ធសាស្ត្រដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហានីមួយៗ ត្រូវបានគូសបញ្ជាក់នៅក្នុងផ្នែកនេះ។ លំដាប់លំដោយនៃការរៀបចំបញ្ហាអាទិភាពមិនបញ្ជាក់ថា អាទិភាពណាមួយមានសារៈសំខាន់ជាងអាទិភាពណាមួយទៀតនោះឡើយ។ ជាការពិត អាទិភាពជាច្រើនមានទំនាក់ទំនងជាមួយគ្នាទៅវិញទៅមក ហើយដូចនេះ អាទិភាពទាំងនោះមានសារៈសំខាន់ស្មើគ្នា។

៦.៣.១ - អាទិភាពទី១៖ ការធានាឲ្យបាននូវសន្តិសុខហិរញ្ញវត្ថុ

ទិសដៅ ១.១៖ បង្កលក្ខណៈឲ្យមនុស្សចាស់អាចមានឱកាសបន្តធ្វើការងារដែលផ្តល់ផលផ្លែក្នុងករណីដែលពួកគាត់ចង់ និងមានលទ្ធភាពអាចធ្វើបាន។

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) បង្កើនការយល់ដឹងអំពីការរើសអើងនៅក្នុងការងារដោយផ្អែកលើអាយុក្នុងចំណោមអ្នកមានចំណែកពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗ រួមមាន ក្រុមមនុស្សចាស់ សហជីពកម្មករ និងសមាគមនិយោជក។

(ii) ជំរុញការបង្កើតក្របខ័ណ្ឌគាំទ្រផ្នែកច្បាប់ សម្រាប់ករណីការរើសអើងផ្នែកអាយុ។

(iii) បញ្ជ្រាបការយល់ដឹងដល់និយោជកអំពី បទពិសោធន៍ និងសក្តានុពលវិជ្ជមាន របស់កម្មករនិយោជិតវ័យចាស់។

(iv) ដាក់ឲ្យមានបទបញ្ញតិច្បាប់ដែលតម្រូវឲ្យនិយោជកផ្តល់នូវល័ក្ខខ័ណ្ឌការងារ ដូចជា គ្រឿងបរិក្ខារដែលងាយប្រើប្រាស់ អាហារដែលផ្តល់សុខភាពល្អ សេវាសុខភាពមូលដ្ឋាន និងបរិស្ថានកន្លែងធ្វើការងារទូទៅដែលសមស្របសម្រាប់កម្មករនិយោជិតវ័យចាស់។

(v) សិក្សាអំពី លទ្ធភាពបង្វិលប្រាក់ពន្ធឲ្យនិយោជកវិញ ទៅតាមចំនួនកម្មករនិយោជិតវ័យចាស់ដែលក្រុមហ៊ុនបានជួលឲ្យធ្វើការ និង លទ្ធភាពផ្តល់ការឧបត្ថម្ភធនសម្រាប់ការកែសម្រួលកន្លែងធ្វើការឲ្យកាន់តែមានភាពសមស្របសម្រាប់កម្មករនិយោជិតវ័យចាស់នៅក្នុងដំណាក់កាលសមស្របណាមួយ។

(vi) លើកកម្ពស់លទ្ធភាពអាចធ្វើការងារបានរបស់មនុស្សចាស់ តាមរយៈសមត្ថភាពជំនាញដែលមានស្រាប់ ឬការបណ្តុះបណ្តាលឡើងវិញ និងការអប់រំជាប្រចាំ។

(vii) សម្រួលការធ្វើដំណើររវាងផ្ទះនិងកន្លែងធ្វើការសម្រាប់កម្មករនិយោជិតវ័យចាស់ ដោយមានការបញ្ចុះតម្លៃលើថ្លៃឈ្នួលធ្វើដំណើរ។

(viii) សិក្សាអំពីលទ្ធភាពទទួលបានឥណទានសម្រាប់មនុស្សចាស់ ដែលមានសមត្ថភាពនិងមានបំណងចង់បង្កើតសហគ្រាសផ្ទាល់ខ្លួន។

ទិសដៅ១.២៖ ពង្រីកដែនគ្របដណ្តប់នៃគម្រោងកិច្ចគាំពារសង្គម និងសុខមាលភាពសង្គមដែលមានលក្ខណៈទូលំទូលាយ

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) ពង្រីកការគ្របដណ្តប់នៃគម្រោងប្រាក់សោធននិវត្តន៍ដោយមានការចូលរួមវិភាគទាន ក៏ដូចជា គម្រោងប្រាក់សោធននិវត្តសម្រាប់កម្មករនិយោជិត ដើម្បីឲ្យមនុស្សចាស់កាន់តែច្រើនត្រូវបានគ្របដណ្តប់ដោយប្រាក់សោធននិវត្តន៍ ដែលត្រូវបានធ្វើហិរញ្ញប្បទានពីប្រាក់សន្សំផ្ទាល់ខ្លួនក្នុងអំឡុងឆ្នាំដែលពួកគាត់នៅធ្វើការ។

(ii) ដាក់ឲ្យអនុវត្តនូវកម្រាលគាំពារសង្គមដើម្បីធានាថា មនុស្សចាស់ដែលគ្មានប្រាក់សោធននិវត្តន៍ឬមានមិនគ្រប់គ្រាន់ ហើយដែលគ្មានសមាជិកគ្រួសារមើលថែទទួលបានយ៉ាងហោចណាស់នូវប្រាក់ចំណូលក្នុងកម្រិតអប្បបរមា ដើម្បីកុំឲ្យពួកគាត់ធ្លាក់ចូលទៅក្នុងភាពក្រីក្រ។

(iii) បង្កើនការយល់ដឹងនិងជំរុញកូនចៅជាមនុស្សពេញវ័យ ដែលមានលទ្ធភាពផ្តល់ការគាំទ្រផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុដល់ឪពុកម្តាយ ឬជីដូនជីតាចាស់ជរា និងសាច់ញាតិជិតស្និទ្ធរបស់ខ្លួន ដើម្បីបំពេញកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន ក្នុងនាមជាកូនចៅ។

៦.៣.២- អាទិភាពទី២៖ សុខភាពនិងសុខុមាលភាព

និសដៅ ២.១៖ ជំរុញលើកទឹកចិត្តឲ្យដំណើរឈានចូលវ័យចាស់ប្រកបដោយសុខភាពល្អ និងពង្រីកការថែទាំសុខភាពតាមលក្ខណៈការការពារជាមុន

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) រៀបចំឲ្យមានដំណើរជីវិតមួយប្រកបដោយសុខភាពល្អពេលវ័យចាស់ និង មានការការពារទប់ស្កាត់ជំងឺ តាមរយៈ ការដាក់ឲ្យដំណើរការនូវការផ្តល់ព័ត៌មានដែលមានលក្ខណៈជាការអប់រំសម្រាប់មនុស្សចាស់ អ្នកមើលថែទាំ និងអ្នកផ្តល់សេវាសុខភាព រួមទាំង ព័ត៌មានអំពីសារៈសំខាន់នៃសកម្មភាពផ្នែករាងកាយ អនាម័យល្អ និងរបបអាហារមានតុល្យភាព។

(ii) រៀបចំឲ្យមានសេវាប្រឹក្សាយោបល់សម្រាប់មនុស្សចាស់នៅមណ្ឌលសុខភាព។

(iii) បង្កលក្ខណៈឲ្យមនុស្សចាស់ អាចទទួលបានសេវាត្រួតពិនិត្យសុខភាពជាប្រចាំសម្រាប់ការពិនិត្យតាមដាននិងព្យាបាល និង អាចមានលទ្ធភាពទទួលបានថ្នាំបង្ការសម្រាប់ការការពារទប់ស្កាត់ជំងឺនិងការលើកកម្ពស់សុខភាពនៅពេលវ័យចាស់។

(iv) បង្កើតប្រព័ន្ធតាមដាននៅទូទាំងប្រទេស ដើម្បីពិនិត្យតាមដានមើល មនុស្សចាស់ជរាដែលនៅឯកោ និង មនុស្សចាស់ដែលងាយរងគ្រោះ។

និសដៅ ២.២៖ បង្កើតប្រព័ន្ធសុខាភិបាលមួយដែលមានលក្ខណៈឆ្លើយតប ដែលអាចទទួលបាន និងធានាបាននូវសេវាព្យាបាលប្រកបដោយគុណភាព។

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) ផ្តល់ឲ្យមូលដ្ឋានសុខាភិបាលដែលផ្តល់សេវាព្យាបាលសុខភាព នូវបុគ្គលិកគ្រប់គ្រាន់ ប្រកបដោយវិជ្ជាជីវៈ មានក្រមសីលធម៌ និងនៅប្រចាំការ ដើម្បីផ្តល់សេវាសុខភាពមូលដ្ឋានដល់មនុស្សចាស់ រួមទាំងការបញ្ជូនទៅឲ្យសេវាសុខភាពឯកទេស និង ការតាមដានបន្តផងដែរ។

(ii) ត្រៀមលក្ខណៈឲ្យមន្ទីរពេទ្យថ្នាក់ជាតិ អាចផ្តល់នូវសេវាសុខភាពពេញលេញ សម្រាប់មនុស្សចាស់ ក្នុងនោះរួមទាំង ការត្រួតពិនិត្យ ការធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យ និងការព្យាបាលផ្សេងៗ។

(iii) ដាក់ឲ្យមានអ្នកវិជ្ជាជីវៈសុខាភិបាល ដែលបានទទួលការបណ្តុះបណ្តាលអំពីសុខភាពមនុស្សចាស់នៅគ្រប់មណ្ឌលសុខភាពទាំងអស់។

(iv) កសាងសមត្ថភាពឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់នៅតាមមន្ទីរពេទ្យនានា ក្នុងការថែទាំអ្នកជំងឺសម្រាកក្នុងមន្ទីរពេទ្យ ដើម្បីអាចឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការរបស់មនុស្សចាស់ ក្នុងការចូលសម្រាកព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យ។

(v) ពង្រីកវិសាលភាពគ្របដណ្តប់សេវាថែទាំសុខភាពដោយឥតគិតថ្លៃនិងផ្តល់ការគាំទ្រផ្នែក ហិរញ្ញវត្ថុ(បើសិនជាចាំបាច់)ដល់មនុស្សចាស់ដែលមិនមានលទ្ធភាពបង់ថ្លៃសេវាវេជ្ជសាស្ត្រមួយចំនួន។

(vi) ធានាថាមន្ទីរពេទ្យ រដ្ឋទាំងអស់ មានសេវាវេជ្ជសាស្ត្រសម្រាប់មនុស្សចាស់ប្រកបដោយគុណភាព។

(vii) ធានាឲ្យមានឱសថសំខាន់ៗដែលត្រូវការជាទូទៅសម្រាប់ការព្យាបាលជំងឺដែលប៉ះពាល់ដល់មនុស្សចាស់។

និសដោ ២.៣៖ **ឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការរបស់មនុស្សចាស់សម្រាប់ការថែទាំរយៈពេលវែង**

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) ពង្រឹងនិងសម្របសម្រួលដល់ការថែទាំនិងការព្យាបាលតាមផ្ទះចំពោះ មនុស្សចាស់ដែលត្រូវការការថែទាំរយៈពេលវែង ដោយសារ ពិការភាព ជំងឺវង្វេងវង្វាន់ ឬ ជំងឺដល់អាយុជីវិត។

(ii) ផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាល និងការលើកទឹកចិត្តដល់សមាជិកគ្រួសារ ដែលត្រូវការ មើលថែអ្នកជំងឺវ័យចាស់ទាំងឡាយណា ដែលត្រូវការការថែទាំរយៈពេលវែង។

(iii) បង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលថែទាំសម្រាប់មនុស្សចាស់ទាំងឡាយណា ដែលត្រូវការការថែទាំរយៈពេលយូរ។

(iv) កែលម្អលទ្ធភាពទទួលបានការប្រើប្រាស់សេវា តាមមូលដ្ឋានសុខាភិបាល សម្រាប់ការពិនិត្យនិងការព្យាបាលជំងឺរ៉ាំរ៉ៃនានា ដូចជា ជំងឺលើសសម្ពាធឈាម ជំងឺទឹកនោមផ្អែម ជំងឺសរសៃឈាមក្នុងខួរក្បាល ជំងឺមហារីក ជំងឺវង្វេងវង្វាន់ និងជំងឺបាត់បង់ការចងចាំ។

និសដៅ ២.៤៖ **ធានាឲ្យបុគ្គលិកសុខាភិបាលមានចំនួនគ្រប់គ្រាន់និងទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាល**

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) វាយតម្លៃអំពីតម្រូវការអ្នកប្រកបវិជ្ជាជីវៈផ្នែកការថែទាំសុខភាពនិងសង្គមកិច្ច និង រៀបចំកម្មវិធីអប់រំឬបណ្តុះបណ្តាលបន្ថែមសម្រាប់បុគ្គលិកទាំងនេះ ទៅតាមសេចក្តីត្រូវការនាពេលបច្ចុប្បន្ន។

(ii) លើកកម្ពស់ការអប់រំ និងការបណ្តុះបណ្តាលផ្នែកការថែទាំសុខភាព និងការថែទាំមនុស្សចាស់ សម្រាប់អ្នកប្រកបវិជ្ជាជីវៈផ្នែកការថែទាំសុខភាពនិងសង្គមកិច្ច អ្នកស្ម័គ្រចិត្ត និងអ្នកថែទាំ។

(iii) បណ្តុះឲ្យមាននៅក្នុងគំនិតរបស់អ្នកផ្តល់សេវាសុខភាព អំពីទិដ្ឋភាពវិជ្ជមាន របស់មនុស្សចាស់ ព្រមទាំងការយកចិត្តទុកដាក់និងការគោរពដែលមនុស្សចាស់សមតែទទួលបាន។

(iv) បង្កើនចំនួនអ្នកជំនាញ ដែលបានទទួលការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈផ្នែករោគមនុស្សចាស់។

(v) ដាក់ឲ្យមានមុខវិជ្ជាសិក្សា ស្តីពីការថែទាំសុខភាពមនុស្សចាស់ នៅគ្រប់កម្មវិធីសិក្សាវិជ្ជាជីវៈសុខាភិបាល។

៦.៣.៣- អាទិភាពទី៣៖ ការរៀបចំការរស់នៅ

និសដៅ ៣.១៖ **លើកទឹកចិត្តឲ្យមានដំណើរឈានចូលវ័យចាស់នៅនឹងកន្លែងដែលមនុស្សចាស់កំពុងរស់នៅ**

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) ផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាលមូលដ្ឋានដល់អ្នកថែទាំតាមផ្ទះក្នុងការថែទាំមនុស្សចាស់ ចំណេះដឹងនិងព័ត៌មានអំពីសេវាមានសារៈប្រយោជន៍និង ការចាត់ចែងក្នុងស្ថានភាពមានអាសន្ន។

(ii) ផ្តល់ការប្រឹក្សាយោបល់ដល់អ្នកថែទាំតាមផ្ទះ ដើម្បីផ្តល់នូវភាពធូរស្រាលដល់ពួកគាត់ពីភាពតានតឹងផ្លូវចិត្ត ដែលជាលទ្ធផលកើតចេញពីការផ្តល់ការថែទាំ។

(iii) ធានាឲ្យមានការបង្កើននិងការកែលម្អការចុះទៅសួរសុខទុក្ខតាមផ្ទះដោយអ្នកបម្រើការសុខភាពនិងមន្ត្រីសុខុមាលភាពសង្គម។

(iv) ផ្តល់ការលើកទឹកចិត្ត ដូចជា ការឈប់សម្រាកមានប្រាក់ឈ្នួល ឬពេលឈប់សម្រាកពីការងារ ក្នុងរយៈពេលកម្រិតកំណត់ណាមួយ ដល់និយោជិតទាំងឡាយណាដែលមានសមាជិកគ្រួសារជាមនុស្សចាស់ដែលត្រូវការថែទាំនៅផ្ទះ។

(v) លើកទឹកចិត្តអ្នកស្ម័គ្រចិត្តតាមសហគមន៍ ឲ្យជួយជ្រោមជ្រែងដល់មនុស្សចាស់ជរា នៅក្នុងសកម្មភាពប្រចាំថ្ងៃរបស់ពួកគាត់។

(vi) ធ្វើឲ្យមនុស្សចាស់មានលទ្ធភាពកាន់តែងាយស្រួល ក្នុងការទាក់ទងជាមួយនឹងសមាជិកគ្រួសារ និងសេវាគ្រាអាសន្ន ក្នុងករណីដែលត្រូវការ។

(vii) ដាក់ចេញនូវលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត ដើម្បីការពារមនុស្សចាស់ ពីការរំលោភបំពានគ្រប់ទម្រង់លើមនុស្សចាស់(ការរំលោភបំពានលើផ្លូវកាយ ពាក្យសម្តី ហិរញ្ញវត្ថុ និង ផ្លូវចិត្ត)។

និសដៅ ៣.២៖ ផ្តល់ការរៀបចំការរស់នៅសមស្របសម្រាប់មនុស្សចាស់ដែលពុំមានការគាំទ្រពីគ្រួសារ

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) ធានាថាមនុស្សចាស់ដែលគ្មានទីពឹង មានកន្លែងស្នាក់នៅសមស្រប។

(ii) ជួយជ្រោមជ្រែង និងផ្តល់ប្រឹក្សាដល់វត្តអារាម ឲ្យពង្រីកនិងកែលម្អមូលដ្ឋានវត្តអារាមសម្រាប់ជាជម្រក ដល់មនុស្សចាស់ងាយរងគ្រោះ។

(iii) ដាក់ចេញនូវលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត ដែលកំណត់នូវ បទដ្ឋានដែលមានលក្ខណៈសមស្របសម្រាប់មនុស្សចាស់នៅក្នុងកន្លែងមនុស្សចាស់រស់នៅ។

(iv) បង្កើតឲ្យមានកញ្ចប់សង្គ្រោះបឋមនៅក្នុងបរិវេណដែលមនុស្សចាស់រស់នៅ។

៦.៣.៤- អាទិភាពទី៤៖ បរិស្ថានអំណោយផល

និសដៅ ៤.១៖ បង្កលក្ខណៈឲ្យមនុស្សចាស់អាចរស់នៅដោយឯករាជ្យបាន ប្រសិនបើពួកគាត់អាចនិងមានបំណងរស់នៅបែបនេះ

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) ផ្តល់ព័ត៌មានដល់មនុស្សចាស់អំពីការនព្វាំដែលនឹងត្រូវធ្វើឡើងដើម្បីបង្កលក្ខណៈឲ្យពួកគាត់អាចរស់នៅដោយមានសុវត្ថិភាពនិងកាត់បន្ថយហានីភ័យនៃការជួបគ្រោះថ្នាក់នានា ដូចជា ការដួលនិងការរអិល ជាដើម។

(ii) សម្រួលឲ្យមនុស្សចាស់មានលទ្ធភាពទទួលបានឥណទានមានការប្រាក់ទាប ដើម្បីអាចយកមកប្រើប្រាស់សម្រាប់ការបនព្វាំទៅនឹងកន្លែងស្នាក់នៅឬផ្ទះរបស់ពួកគាត់បាន។

(iii) ជួយសម្រួលការផ្លាស់ទីលំនៅរបស់មនុស្សចាស់ ប្រសិនបើពួកគាត់មានបំណងផ្លាស់ប្តូរទៅកាន់ទីកន្លែងណាដែលមានសុវត្ថិភាព និងនៅជិតកន្លែងផ្តល់សេវានានា ដូចជា មូលដ្ឋានសុខាភិបាល ហាងទំនិញ និង មធ្យោបាយធ្វើដំណើរ ជាដើម។

(iv) ផ្តល់ដល់មនុស្សចាស់នូវ លទ្ធភាពក្នុងការទាក់ទងរកជំនួយដែលអាចទុកចិត្តបាន ឬ លទ្ធភាពក្នុងការទាក់ទាញចំណាប់អារម្មណ៍របស់មនុស្សដទៃទៀត ក្នុងករណីពួកគាត់ត្រូវការ។

(v) ផ្តល់ការបញ្ចុះតម្លៃលើ វិក័យប័ត្រទឹកភ្លើង និង សេវាដទៃទៀត សម្រាប់ផ្ទះដែលមានតែមនុស្សចាស់រស់នៅ។

និសដោ ៤.២៖ ការជួយសម្រួលដល់ការផ្លាស់ទីរបស់មនុស្សចាស់

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) កែលម្អមធ្យោបាយធ្វើដំណើរសាធារណៈ ដើម្បីដោះស្រាយសេចក្តីត្រូវការរបស់មនុស្សចាស់។

(ii) គ្រប់គ្រងត្រួតពិនិត្យលើការសាងសង់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈទាំងអស់ រួមមាន ផ្លូវថ្នល់ ផ្លូវថ្មើរជើង និង បង្គន់អនាម័យ ដើម្បីអាចផ្តល់លទ្ធភាពចេញចូលដោយងាយស្រួល និង ប្រកឆ្លងកាត់ប្រកបដោយសុវត្ថិភាព សម្រាប់មនុស្សចាស់។

(iii) ផ្តល់គន្លងផ្លូវពិសេស និងមូលដ្ឋានសម្ភារៈនិងគ្រឿងបរិក្ខារដែលមិនបង្កឧបសគ្គដល់មនុស្សចាស់ នៅកន្លែងសាធារណៈ ដូចជា ទីផ្សារ និងធនាគារ ជាដើម។

(iv) ដាក់ចេញនូវលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត ដែលតម្រូវឲ្យអាគារសាធារណៈទាំងអស់អាចចេញចូលបានដោយមនុស្សចាស់និងជនពិការ។

(v) លើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីមនុស្សចាស់តាមរយៈប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសាធារណៈនានា។

៦.៣.៥- អាទិភាពទី៥៖ សមាគមន៍មនុស្សចាស់ និងវ័យចាស់សកម្ម

និសដោ៥.១៖ គាំទ្រដល់ការបង្កើតសមាគមន៍មនុស្សចាស់នៅទូទាំងប្រទេស

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) ពង្រឹងសហគមន៍មនុស្សចាស់ដែលមានស្រាប់ និង ពង្រីកបណ្តាញឲ្យទៅដល់កម្រិតថ្នាក់ក្រោមជាតិ។

(ii) ផ្តល់មូលនិធិ និង ផ្តល់ការសម្រួល ដល់ការបង្កើតសហគមន៍មនុស្សចាស់នៅគ្រប់ឃុំ-សង្កាត់។

(iii) ផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាលដល់សមាជិកសហគមន៍មនុស្សចាស់ ស្តីពីការបង្កើត និងការដំណើរការសហគមន៍មនុស្សចាស់។

(iv) លើកទឹកចិត្តឲ្យមានទំនាក់ទំនងរវាងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងរាជរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីបង្កើតបណ្តាញប្រជាជនវ័យចាស់ នៅក្នុងគ្រប់វិស័យ។
(v) លើកទឹកចិត្តដល់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលដែលពាក់ព័ន្ធ ក្នុងការផ្តល់ប្រឹក្សាដល់គណៈកម្មាធិការគ្រប់គ្រងសហគមន៍មនុស្សចាស់ និង ក្នុងការចាត់ចែងសកម្មភាពរបស់ខ្លួន។
(vi) បង្កើតយន្តការមួយដែលតាមរយៈនេះ សហគមន៍មនុស្សចាស់អាចមានការប្រាស្រ័យទាក់ទងនិងផ្លាស់ប្តូរបទពិសោធន៍ជាមួយគ្នាជាប្រចាំ។

និរន្តរភាព ៥.២៖ ពង្រឹងតួនាទីរបស់សហគមន៍មនុស្សចាស់

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) គាំទ្រដល់សហគមន៍មនុស្សចាស់ ក្នុងការបង្កើតឡើងនូវសេវាសុខនៃមូលដ្ឋានទ្រទ្រង់ជីវភាពរស់នៅ តាមរយៈការបណ្តុះបណ្តាលពួកគាត់អំពី សកម្មភាពបង្កើតប្រាក់ចំណូល។

(ii) ផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាលដល់សហគមន៍មនុស្សចាស់ អំពីការថែទាំសុខភាពមូលដ្ឋាន និងបង្កលក្ខណៈឲ្យពួកគាត់អាចបង្កើតនិងដំណើរការនូវគម្រោងការថែទាំតាមផ្ទះ ហើយតាមរយៈនេះ ពួកគាត់អាចចូលរួមវិភាគទានក្នុងការលើកកម្ពស់ការថែទាំសុខភាព។

(iii) លើកកម្ពស់ស្មារតី "មនុស្សចាស់ជួយមនុស្សចាស់" ជាមូលដ្ឋានគ្រឹះរបស់សហគមន៍មនុស្សចាស់ ដើម្បីលើកទឹកចិត្តដល់មនុស្សចាស់ដែលសកម្មនិងមានសុខភាពល្អជាងឲ្យជួយមនុស្សចាស់រួមជំនាន់ដែលមានស្ថានភាពមិនសូវល្អដូចពួកគាត់។

៦.៣.៦- អាទិភាពទី៦៖ ទំនាក់ទំនងអន្តរជំនាន់

និរន្តរភាព ៦.១៖ ពង្រីកឱកាសសម្រាប់ការចូលរួមរបស់មនុស្សចាស់នៅក្នុងជីវភាពសាធារណៈ

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) បង្កើតក្រុមមនុស្សចាស់នៅក្នុងអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាននីមួយៗ ដើម្បីធានាបានថា មនុស្សចាស់មានសម្លេងនៅក្នុងដំណើរការការសម្រេចចិត្ត ហើយ សេចក្តីត្រូវការរបស់ពួកគាត់ត្រូវបានលើកយកមកពិចារណា។

(ii) ធានាថា មនុស្សចាស់ត្រូវបានធ្វើឲ្យមានពាក់ព័ន្ធ នៅក្នុងការរៀបចំនិងការអនុវត្តគោលនយោបាយទាំងឡាយដែលជះឥទ្ធិពលដល់ពួកគាត់ ទាំងនៅថ្នាក់ជាតិទាំងនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន។

(iii) បង្កើតមូលដ្ឋានទិន្នន័យ ស្តីពីជំនាញរបស់អ្នកឯកទេសដែលបានចូលនិវត្តន៍ ធ្វើជាឧបករណ៍ប្រឹក្សាសម្រាប់សហគមន៍ និងរដ្ឋបាលគ្រប់កម្រិត។
(iv) ផ្តល់ការសម្រួលដល់ការចូលរួមរបស់មនុស្សចាស់ នៅក្នុងព្រឹត្តិការណ៍សាធារណៈនានាដូចជា ការចូលរួមនៅក្នុង ការបោះឆ្នោត សកម្មភាពផ្នែកវប្បធម៌និងសាសនា ជាដើម។

និសដៅ ៦.២៖ **ជំរុញឲ្យមានឥរិយាបទវិជ្ជមានចំពោះដំណើរឈានចូលដល់វ័យចាស់ និងមនុស្សចាស់**

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) លើកកម្ពស់ការយល់ដឹងថា មនុស្សចាស់មិនមែនជាបន្ទុកលើសហគមន៍ទេ ប៉ុន្តែ ពួកគាត់នាំអត្ថប្រយោជន៍មកដល់សង្គមវិញ។

(ii) កែប្រែទស្សនៈខុសឆ្គងដែលថាមនុស្សចាស់ពុំមានគោលដៅប្រកបដោយអត្ថន័យ សម្រាប់ពេលវេលាដែលនៅសេសសល់ក្នុងជីវិតរបស់ខ្លួនឡើយ ក្រៅពីរង់ចាំសេចក្តីស្លាប់។

(iii) លើកទឹកចិត្តឲ្យមានការបង្កើតកម្មវិធីទូរទស្សន៍ វិទ្យុ និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយទាំងឡាយដែលផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការចូលរួមវិភាគទានរបស់មនុស្សចាស់ និងតួនាទីដែលមនុស្សចាស់បានធ្វើនៅក្នុងសហគមន៍។

និសដៅ៦.៣៖ **ពង្រឹងទំនាក់ទំនងអន្តរជំនាន់**

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) លើកទឹកចិត្តមនុស្សវ័យក្មេងឲ្យស្ម័គ្រចិត្តជួយដល់មនុស្សចាស់។

(ii) បង្កើតឲ្យមានសេវាមើលថែទាំកុមារនៅពេលថ្ងៃនៅតាមសមាគមមនុស្សចាស់ ដើម្បីឲ្យមនុស្សចាស់អាចយកចៅរបស់ពួកគាត់មកជាមួយបាន នៅពេលសាលាឈប់សម្រាកការរៀនសូត្រ។

(iii) ជំរុញឲ្យមានការរៀបចំសកម្មភាពនានា ដែលមនុស្សគ្រប់វ័យទាំងអស់អាចចូលរួមបាន។

(iv) រៀបចំធ្វើបទបង្ហាញ អមដោយការពិភាក្សាអំពីការបំពេញបន្ថែមគ្នាទៅវិញទៅមករបស់មនុស្សជំនាន់ខុសគ្នា សម្រាប់មនុស្សពេញវ័យនៅក្មេង និងមនុស្សចាស់។

(v) ផ្តល់ការបញ្ចុះតម្លៃដល់មនុស្សចាស់ សម្រាប់មធ្យោបាយប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នា (ដូចជាទូរស័ព្ទដៃជាដើម) ដើម្បីឲ្យពួកគាត់រក្សានូវទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងកូនចៅ ជាមនុស្សពេញវ័យនិងសាច់ញាតិក្មេងៗដទៃទៀតរបស់ពួកគាត់។

(vi) ដាក់បញ្ចូលវគ្គសិក្សាអំពីសារៈសំខាន់នៃការគោរពនិងការធ្វើទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងមនុស្សចាស់ នៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សាស្ថាប័នបណ្តុះបណ្តាល និងសាលារៀននានា។

(vii) បង្ហាញជាសាធារណៈនូវសមិទ្ធិផលរបស់មនុស្សចាស់ តាមរយៈប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ។

(viii) ផ្តល់កិត្តិយសដល់ស្នាដៃមានលក្ខណៈជាគំរូដែលមនុស្សចាស់សម្រេចបាន ដូចជាការងារស្ម័គ្រចិត្ត ឬការងារច្នៃប្រឌិត ដោយផ្តល់ពានរង្វាន់ និង/ឬ វិញ្ញាបនប័ត្រទទួលស្គាល់ស្នាដៃ។

៦.៣.៧- អាទិភាពទី៧៖ ការរំលោភបំពាន និង អំពើហិង្សាលើមនុស្សចាស់

និសដៅ៧.១៖ **កាត់បន្ថយ និងទប់ស្កាត់ករណីការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់**

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) ដាក់ចេញនូវលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត ដើម្បីការពារមនុស្សចាស់ពីការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់ និង បង្កើតទីភ្នាក់ងារឬការិយាល័យ ដែលអាចទទួលពាក្យបណ្តឹងលើករណីការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់។

(ii) បំពាក់បំប៉នចំណេះដឹងដល់មនុស្សចាស់ អំពីសណ្ឋាននៃការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់ និងសិទ្ធិរបស់ពួកគាត់ក្នុងការការពារខ្លួនពីការរំលោភបំពាននេះ។

(iii) លើកទឹកចិត្តមនុស្សចាស់ឲ្យរាយការណ៍អំពីការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់ ឬពិភាក្សាអំពីករណីការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់ជាមួយនឹងសាច់ញាតិជិតស្និទ្ធ មិត្តភក្តិ ឬវេជ្ជបណ្ឌិតរបស់ពួកគាត់។

(iv) បញ្ជ្រាបការយល់ដឹងដល់សហគមន៍ អំពីសារៈសំខាន់នៃការរាយការណ៍អំពីករណីជាក់ស្តែងដែលបានកើតមាន ឬសូម្បីតែករណីសង្ស័យអំពីការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់ដែលពួកគាត់បានដឹង។

(v) ផ្តល់សិទ្ធិឲ្យបុគ្គលិកសុខាភិបាលអាចស្រាវជ្រាវស្វែងយល់ ហើយក្នុងករណីចាំបាច់អាចរាយការណ៍ជូនអាជ្ញាធរដែលពាក់ព័ន្ធ អំពីករណីការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់ដែលអ្នកជំងឺជាមនុស្សចាស់របស់ពួកគេបានឆ្លងកាត់។

(vi) ផ្លាស់ទីកន្លែងមនុស្សចាស់ចេញឲ្យឆ្ងាយពីជនល្មើសនៃការរំលោភបំពាន។

និសដៅ៧.២៖ ការពារមនុស្សចាស់កុំឲ្យធ្លាក់ជាជនរងគ្រោះនៃអំពើហឹង្សានិងបទឧក្រិដ្ឋ

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) បង្កើតនិងពង្រឹងអង្គភាពនគរបាលជំនាញ ដើម្បីការពារមនុស្សចាស់ និងទប់ស្កាត់អំពើហឹង្សាលើមនុស្សចាស់។

(ii) ដាក់បញ្ចូលក្នុងច្បាប់ នូវការកាត់ទោសកម្រិតធ្ងន់ចំពោះករណីដែលជនរងគ្រោះដោយបទឧក្រិដ្ឋនោះជាមនុស្សចាស់។

(iii) ជំរុញឲ្យមានសហគមន៍មានការយល់ដឹងអំពីបញ្ហាសុវត្ថិភាពរបស់មនុស្សចាស់ដែលរស់នៅតែម្នាក់ឯង ក្នុងតំបន់របស់ពួកគាត់។

៦.៣.៨- អាទិភាពទី៨៖ ស្ថានភាពមានអាសន្ន

និសដៅ ៨.១៖ ធានាឲ្យមាននូវកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការសង្គ្រោះឬការស្តារសម្បទា ដោយផ្តល់ការយកចិត្តទុកដាក់សមស្របចំពោះមនុស្សចាស់

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) ផ្តល់អាទិភាពដល់មនុស្សចាស់ នៅក្នុងផែនការកាត់បន្ថយហានីភ័យ ក្នុងនោះរួមមាន ការប្រកាសភាពអាសន្នអំពីគ្រោះមហន្តរាយ ការជួយសង្គ្រោះ ការផ្តល់ទីជម្រក ក៏ដូចជា នៅក្នុងការផ្តួចផ្តើមគំនិតអំពីការស្តារសម្បទាក្រោយពេលគ្រោះមហន្តរាយ។

(ii) ធ្វើឲ្យមានការចូលរួមពីមនុស្សចាស់ នៅក្នុងការរៀបចំផែនការកាត់បន្ថយគ្រោះមហន្តរាយ នៅគ្រប់កម្រិតទាំងអស់ ដើម្បីឲ្យបានគំនិតយោបល់ទៅលើបញ្ហានានាទាក់ទងនឹងបញ្ហាមនុស្សចាស់។

(iii) ពិនិត្យសិក្សាអំពីលទ្ធភាពនៃការធ្វើវិភាជន៍ថវិកាដាច់ដោយឡែក ដល់ជំនួយគ្រាអាសន្នក្នុងចំនួនសមស្របដើម្បីឧបត្ថម្ភគាំទ្រនិងការពារមនុស្សចាស់។

(iv) បណ្តុះបណ្តាលអ្នកបម្រើការងារជួយសង្គ្រោះឬស្តារសម្បទា ឲ្យអាចកំណត់ទីតាំងដែលមនុស្សចាស់កំពុងស្ថិតនៅ ក្នុងអំឡុងពេលមានគ្រោះអាសន្ន និងឲ្យអាចវាយតម្លៃអំពីភាពងាយរងគ្រោះរបស់មនុស្សចាស់ ទាក់ទងនឹងស្ថានភាពផ្នែករាងកាយនិងផ្លូវចិត្តរបស់ពួកគាត់។

(v) បញ្ជ្រាបការយល់ដឹងដល់អ្នកបម្រើការងារជួយសង្គ្រោះឬស្តារសម្បទាអំពីបញ្ហានានាដែលជួបប្រទះដោយមនុស្សចាស់។

(vi) ផ្តល់ការការពារបន្ថែមដល់ស្ត្រីវ័យចាស់ ពីការកេងប្រវ័ញ្ចនិងការរំលោភបំពានផ្នែករាងកាយ ផ្លូវចិត្ត ផ្លូវភេទ និង ហិរញ្ញវត្ថុ នៅក្នុងស្ថានភាពមានអាសន្ន។

(vii) រៀបចំកម្មវិធីជួយសង្គ្រោះឬស្តារសម្បទាឲ្យមានលក្ខណៈអំណោយផលចំពោះមនុស្សចាស់។

(viii) ធានាថា មជ្ឈមណ្ឌលសម្រាប់ការជម្លៀសមានការរៀបចំពិសេសដែលសមស្របទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការរបស់មនុស្សចាស់។

(ix) បង្កើនចំនួនអ្នកមានវិជ្ជាជីវៈផ្នែកមនុស្សចាស់ នៅក្នុងក្រុមវេជ្ជសាស្ត្រ ដែលបានបញ្ជូនចេញទៅកាន់ទីកន្លែងជួបគ្រោះមហន្តរាយ។

(x) លើកកម្ពស់ការយល់ដឹងជាសាធារណៈ ដើម្បីពង្រីកការជួយជ្រោមជ្រែងទៅដល់មនុស្សចាស់ដែលជួបការលំបាក ក្នុងអំឡុងពេលមានអាសន្ន។

និសដោ ៨.២៖ បញ្ជ្រាបការយល់ដឹងដល់មនុស្សចាស់អំពីវិធីដើម្បីរៀបចំខ្លួនឆ្លើយតបទៅនឹករណីមានអាសន្ន

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) ផ្តល់ការណែនាំនិងការបណ្តុះបណ្តាលដល់មនុស្សវ័យចាស់អំពីរបៀបដោះស្រាយនៅពេលមានគ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិនិងករណីអាសន្នផ្សេងៗទៀត ដូចជាការផ្លាស់ទីកន្លែងរស់នៅរបស់ប្រជាជនជាដើម។

(ii) ធ្វើការហ្វឹកហាត់ផ្នែករក្សាសុវត្ថិភាព តាមកាលកំណត់យ៉ាងទៀងទាត់សម្រាប់ករណីមានគ្រោះថ្នាក់អគ្គីភ័យ និងករណីអាសន្នផ្សេងៗទៀត នៅតាមផ្ទះរបស់មនុស្សចាស់។

(iii) ផលិតនិងចែកចាយសៀវភៅណែនាំសម្រាប់មនុស្សចាស់ ដោយគូសបញ្ជាក់អំពីការប្រុងប្រយ័ត្នជាមុន និង សកម្មភាពទាំងឡាយដែលត្រូវធ្វើ ក្នុងករណីមានអាសន្នតាមប្រភេទផ្សេងៗពីគ្នា។

(iv) ដាក់ឲ្យដំណើរការនូវប្រព័ន្ធមួយដែលមនុស្សចាស់អាចចុះបញ្ជីអាស័យដ្ឋានរបស់ពួកគាត់និងព័ត៌មានលម្អិតដែលពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត ដើម្បីជួយឲ្យក្រុមអ្នកសង្គ្រោះអាចកំណត់ទីតាំងរបស់ពួកគាត់បានទាន់ពេល នៅពេលមានអាសន្ន ជាពិសេស នៅតាមទីតាំងដែលជួបគ្រោះមហន្តរាយញឹកញាប់ ។

(v) ផ្តល់ការណែនាំដល់មនុស្សចាស់អំពីរបបៀបទាក់ទាញចំណាប់អារម្មណ៍របស់មនុស្សដទៃ នៅពេលជួបនឹងគ្រោះថ្នាក់ខ្លាំងហួសប្រមាណ ក្នុងស្ថានភាពមានអាសន្ន។

៦.៣.៩- អាទិភាពទី៩៖ ការត្រៀមខ្លួនរបស់ប្រជាជនវ័យក្មេង

និសដៅ៩.១៖ ផ្តល់នូវបរិស្ថានមួយដែលប្រជាជនវ័យក្មេង អាចត្រៀមខ្លួនបានកាន់តែប្រសើរសម្រាប់ពេលឈានដល់វ័យចាស់

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) ពង្រីកវិសាលភាពគ្របដណ្តប់នៃផែនការប្រាក់សោធននិវត្តន៍ និងគម្រោងសន្សំប្រាក់ដើម្បីឲ្យប្រជាជនក្នុងចំនួនមួយដែលច្រើនជាងមុន មានសន្តិសុខហិរញ្ញវត្ថុ នៅពេលពួកគាត់ឈានដល់វ័យចាស់។

(ii) ផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានស្តីពីរបៀបរស់នៅដែលមានសុខភាពល្អ ដូចជា ទម្លាប់ហូបអាហារធ្វើឲ្យមានសុខភាពល្អ និង ការហាត់ប្រាណទៀងទាត់ ជាដើម ដើម្បីជួយឲ្យមនុស្សចាស់នាពេលអនាគត អាចរក្សាបាននូវបទដ្ឋានសុខភាពកាន់តែខ្ពស់ថែមទៀត។

(iii) ផ្តល់គម្រោងធានារ៉ាប់រងសុខភាពជូនដល់មនុស្សក្នុងវ័យធ្វើការងារ ដែលផ្តល់ការគ្របដណ្តប់សម្រាប់ពេលគាត់ឈានចូលដល់វ័យចាស់ផងដែរ។

(iv) រៀបចំកិច្ចប្រជុំឬសិក្ខាសាលាមុនពេលចូលនិវត្តន៍ ជូនដល់អ្នកដែលនឹងត្រូវចូលនិវត្តន៍ដើម្បីបញ្ជ្រាបការយល់ដឹងដល់ពួកគាត់ ស្តីពីការផ្លាស់ប្តូរនានាដែលពួកគាត់រំពឹងថានឹងត្រូវជួបប្រទះ។

(v) បណ្តុះឲ្យមាននៅក្នុងផ្នត់គំនិតរបស់ប្រជាជនវ័យក្មេង នូវការឲ្យតម្លៃដល់មនុស្សវ័យចាស់ ដើម្បីលុបបំបាត់នូវការភ័យខ្លាចរបស់ពួកគាត់ចំពោះការក្លាយជាមនុស្សចាស់ និងអារម្មណ៍អវិជ្ជមានទាំងឡាយដែលពួកគាត់អាចមានចំពោះជីវិតវ័យចាស់។

(vi) ផ្តល់ឱកាសឲ្យមនុស្សវ័យក្មេងធ្វើការងារស្ម័គ្រចិត្ត សម្រាប់មនុស្សចាស់ និង នៅផ្ទះនិងអង្គការសម្រាប់មនុស្សចាស់ ដើម្បីឲ្យពួកគាត់មានព័ត៌មានផ្ទាល់អំពីរបៀបដោះស្រាយបញ្ហាទាំងឡាយដែលអាចនឹងកើតមានឡើងក្នុងវ័យចាស់។

(vii) បង្កើនការយល់ដឹងជាសាធារណៈ អំពីសារៈសំខាន់នៃដំណើរឈានចូលវ័យចាស់ប្រកបដោយភាពថ្លៃថ្នូរ តាមរយៈការអប់រំក្នុងប្រព័ន្ធនិងក្រៅប្រព័ន្ធ ដែលត្រូវធ្វើឡើងជាប្រចាំ។

និសដោ ៩.២៖ **ជំរុញលើកទឹកចិត្តដល់មនុស្សវ័យក្មេងឲ្យត្រៀមខ្លួន សម្រាប់ការឈានចូលវ័យចាស់ប្រកបដោយសុខភាពល្អនិងសកម្ម**

យុទ្ធសាស្ត្រ៖

(i) ដាក់បញ្ចូលមុខវិជ្ជាស្តីពីរបៀបរៀបចំការរស់នៅប្រកបដោយសុខភាពល្អ និង អាកប្បកិរិយានិងឥរិយាបទចេះស្វែងរកសុខភាពល្អ នៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សារបស់សាលា។

(ii) បង្ហាញពីការគោរពនិងការថែទាំឪពុកម្តាយ និងសាច់ញាតិចាស់ជរា ដើម្បីបង្ហាញជាគំរូល្អដល់កូនៗរបស់ខ្លួនអំពីសារៈសំខាន់នៃកាតព្វកិច្ចទាំងអស់នេះ។

(iii) លើកទឹកចិត្តឲ្យមានការពិនិត្យសុខភាពជាប្រចាំ។

(iv) បញ្ជ្រាបការយល់ដឹងអំពីផលប៉ះពាល់នៃការផ្លាស់ប្តូរដែលមិនអាចចៀសបាន ដែលកើតចេញមកពីការចូលនិវត្តន៍និងដំណើរឈានចូលវ័យចាស់។

(v) ផ្លាស់ប្តូរទីកន្លែងរស់នៅ ឬកែលម្អទីលំនៅឲ្យកាន់តែមានភាពសមស្រប និងមានផាសុខភាពសម្រាប់វ័យចាស់។

៧- ការរៀបចំស្ថាប័នដើម្បីអនុវត្តគោលនយោបាយ

៦៨- ការបង្កើតឡើងនិងការដាក់ឲ្យដំណើរការនូវយន្តការស្ថាប័នមួយសមស្រប សម្រាប់ការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព គឺជាការងារចាំបាច់ សំដៅប្រែក្លាយទិសដៅជាយុទ្ធសាស្ត្រទាំងនេះ ឲ្យទៅជាសកម្មភាពជាក់ស្តែង រួមជាមួយនឹងលទ្ធផលដែលត្រូវបង្កើតឡើងតាមការរំពឹងទុក។ ដើម្បីសម្រេចបានគោលបំណងដូចបានលើកឡើងខាងលើ គោលនយោបាយនេះត្រូវអនុវត្តរួមគ្នា ដោយក្រសួង-ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ទាំងនៅថ្នាក់ជាតិ ទាំងនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ រួមជាមួយនឹងការរួមចំណែកយ៉ាងទូលំទូលាយពី ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នានា អង្គការសង្គមស៊ីវិល និង វិស័យឯកជន នៅក្នុងភារកិច្ចដ៏សំខាន់នេះ។ ការចូលរួមដោយផ្ទាល់ពីមនុស្សចាស់ តាមរយៈសមាគមន៍មនុស្សចាស់ គឺជាកត្តាគន្លឹះសម្រាប់ការអនុវត្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវ **គោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់** ។ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា មានតួនាទីស្នូល ក្នុងការសម្របសម្រួលការអនុវត្តគោលនយោបាយ ជាមួយនឹងក្រសួង-ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ តាមរយៈយន្តការរបស់ **គណៈកម្មាធិការជាតិកម្ពុជាដើម្បីមនុស្សចាស់**។

៧.១- គណៈកម្មាធិការជាតិកម្ពុជាដើម្បីមនុស្សចាស់

៦៩- ដោយផ្អែកទៅលើចំណងទាក់ទងទៅវិញទៅមក នៃបញ្ហាទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងមនុស្សវ័យចាស់ ការអនុវត្តគោលនយោបាយនេះត្រូវស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ **គណៈកម្មាធិការជាតិកម្ពុជាដើម្បីមនុស្សចាស់** ដែលជាយន្តការអន្តរស្ថាប័នកម្រិតខ្ពស់របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយអនុក្រឹត្យលេខ១៥៨ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១១។ គណៈកម្មាធិការនេះ មានសមាជិកមកពីក្រសួង-ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល និង ស្ថិតក្រោមការដឹកនាំរបស់ **សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា** ជាប្រធានកិត្តិយស ហើយ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ជាប្រធាន។ គណៈកម្មាធិការជាតិនេះ ស្ថិតនៅក្នុងក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ហើយ មានលេខាធិការដ្ឋានមួយជាសេនាធិការ ដែលដើរតួនាទីស្នូល ក្នុងការសម្របសម្រួលការអនុវត្ត ការតាមដានត្រួតពិនិត្យ និងការវាយតម្លៃអំពីវឌ្ឍនភាពនៃគោលនយោបាយនេះ។ **គណៈកម្មាធិការជាតិកម្ពុជាដើម្បីមនុស្សចាស់** មានតំណាងពីក្រសួង ស្ថាប័ន ចំនួន ១៥ រួមមាន៖ (១)- ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិ សម្បទា (២)- ក្រសួងកិច្ចការនារី (៣)- ក្រសួងមហាផ្ទៃ (៤)- ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី (៥)- ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ (៦)- ក្រសួងការងារនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ (៧)- ក្រសួងសុខាភិបាល (៨)- ក្រសួងធម្មការនិងសាសនា (៩)- ក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ (១០)- ក្រសួងអប់រំ យុវជន និង កីឡា (១១)- ក្រសួងផែនការ (១២) ក្រសួងព័ត៌មាន (១៣)- ក្រសួងមុខងារសាធារណៈ (១៤)- កាកបាទក្រហមកម្ពុជា (១៥)- គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំបុណ្យជាតិនិងអន្តរជាតិ។

៧០- ក្រសួង-ស្ថាប័នដទៃទៀតដែលមិនមែនជាសមាជិកនៃគណៈកម្មាធិការនេះ ក៏ត្រូវមានតួនាទីសំខាន់ ក្នុងការរួមចំណែកអនុវត្តគោលនយោបាយនេះ ផងដែរ។

៧.២- តួនាទីនិងភារកិច្ចទទួលខុសត្រូវរបស់ក្រសួង-ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ និងភ្នាក់ងារដទៃទៀត

៧១- តួនាទី និងភារៈកិច្ចរបស់ក្រសួង-ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ និងភ្នាក់ងារពាក់ព័ន្ធដ៏ទៃទៀត ត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោម។

៧.២.១- ក្រសួងកិច្ចការនារី

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- កំណត់ច្បាប់ប្រឆាំងការរើសអើង និងការតស៊ូមតិ ដើម្បីបំបាត់ការរើសអើង។
- ជានាមន្ត្រីអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍ មានសមត្ថភាពជំនាញដែលពាក់ព័ន្ធ។

៧.២.២- ក្រសួងមហាផ្ទៃ

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- បង្កើនប្រសិទ្ធភាពលើការគ្រប់គ្រងអត្តសញ្ញាណប្រជាពលរដ្ឋ និងការស្នាក់នៅ។

៧.២.៣- ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

- គាំទ្រវាល់សកម្មភាពអាទិភាពពាក់ព័ន្ធនឹងមនុស្សចាស់ ដែលស្នើឡើងដោយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា និងគណៈកម្មាធិការជាតិកម្ពុជាដើម្បីមនុស្សចាស់។

៧.២.៤- ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- កៀរគរធនធានក្នុងស្រុក និងក្រៅស្រុក ដើម្បីធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងគោលបំណងជានាឲ្យបាននូវជីវភាពរស់នៅល្អប្រសើរសម្រាប់មនុស្សចាស់។

៧.២.៥- ក្រសួងការងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- លើកកម្ពស់សុខុមាលភាពមនុស្សចាស់ និងក្រុមអ្នកជួបការលំបាកប្រាក់កម្រៃអប្បបរមា។
- ជំរុញការអនុវត្តរបបសន្តិសុខសង្គមសម្រាប់ជនទាំងឡាយដែលស្ថិតក្រោមបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់ស្តីពីការងារ។

៧.២.៦- ក្រសួងសុខាភិបាល

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- ផ្តួចផ្តើមការថែទាំសុខុមាលភាពមនុស្សចាស់ តាមរយៈការបណ្តុះបណ្តាលបុគ្គលិកអំពីការថែទាំមនុស្សចាស់។
- លើកកម្ពស់ការយល់ដឹងរបស់សហគមន៍ស្តីពីសិទ្ធិទទួលសេវា និងការបង្កើតតម្រូវការសេវា។
- គួរពិចារណាជាមួយក្រសួងពាក់ព័ន្ធ និងក្រសួងផែនការអំពីលទ្ធភាពបង្កើតសេវាធានារ៉ាប់រងសុខភាពសម្រាប់ជនក្រីក្រ និងសម្រាប់មនុស្សចាស់។

៧.២.៧- ក្រសួងធម្មការ និងសាសនា

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- លើកទឹកចិត្តឲ្យសាសនាទាំងអស់ ចូលរួមអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម ជម្រុញវត្តអារាម និងវិហារសាសនានានា ឲ្យក្លាយជាមជ្ឈមណ្ឌលអប់រំខាងផ្នែកស្មារតី សីលធម៌ ចរិយាធម៌ សាសនា វប្បធម៌ និងជាកន្លែងសម្រាប់ជួយដល់កុមារកំព្រា យុវជន និងមនុស្សចាស់ជរា ។

៧.២.៨- ក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- សម្រេចឲ្យបាន ១០០% នូវការផ្តល់សេវាទឹកស្អាត និងអនាម័យជនបទ និងកែលម្អផ្លូវជនបទឲ្យបានប្រសើរឡើងនៅឆ្នាំ២០២៥ ឬយ៉ាងយូរឆ្នាំ២០៣០ ។

- រៀបចំកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលជំនាញវិជ្ជាជីវៈ សម្រាប់ជនងាយរងគ្រោះ និងយុវជនដែលបានបញ្ចប់ការសិក្សា ឲ្យមានជំនាញវិជ្ជាជីវៈច្បាស់លាស់ ដើម្បីកាត់បន្ថយទេសន្តរប្រវេសន៍របស់ប្រជាពលរដ្ឋជនបទ ។

៧.២.៩- ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- រួមបញ្ចូលនូវការអប់រំបំនិន ជីវិត និងការអប់រំបរិស្ថាន ឲ្យទៅជាផ្នែកមួយនៃកម្មវិធីសិក្សា ឬកម្មវិធីសិក្សាបន្ថែម នៅកម្រិតមធ្យមសិក្សា ឬកម្រិតឧត្តមសិកសា ដើម្បីកសាងចំណេះដឹងរបស់ពួកគេ។

៧.២.១០- ក្រសួងផែនការ

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- ចូលរួមក្នុងការផ្សព្វផ្សាយ និងលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង អំពីគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។

៧.២.១១- ក្រសួងពត៌មាន

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- លើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីបញ្ហាប្រជាជន គោលនយោបាយ និងកម្មវិធីទាក់ទងនឹងការអភិវឌ្ឍន៍តាមរយៈបណ្តាញទំនាក់ទំនងនានា។
- ប្រើប្រាស់វិទ្យុនិងទូរទស្សន៍ ដែលជាប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយពេញនិយម ដើម្បីផ្សព្វផ្សាយសារដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសង្គម-ប្រជាសាស្រ្ត។

៧.២.១២-ក្រសួងមុខងារសាធារណៈ

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- ផ្សព្វផ្សាយពត៌មានអំពីទំនាក់ទំនងរវាងកំណើនប្រជាជនឆាប់រហ័ស និងការងារក្នុងវិស័យមុខងារសាធារណៈដល់មន្ត្រីសាធារណៈក្នុងក្រសួង និងពង្រឹងការបណ្តុះបណ្តាលនៅនឹងកន្លែងការងារដោយបញ្ចូលទំនាក់ទំនងបញ្ហាប្រជាជន និងការអនុវត្ត។

៧.២.១៣- ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- បន្តតាមដាននិន្នាការ នៃការផ្លាស់ប្តូរតម្រូវការលំនៅឋាន និងធ្វើសុខដុមនីយកម្មតម្រូវការនេះជាមួយនឹងនិន្នាការប្រជាជន ។

៧.២.១៤- ក្រសួងឧស្សាហកម្ម និងសិប្បកម្ម

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- ពង្រីកវិសាលភាព នៃការផ្គត់ផ្គង់ទឹកស្អាតនៅតំបន់ទីប្រជុំជន។

៧.២.១៥- ក្រសួងរ៉ែ និងថាមពល

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- បង្កើនការយល់ដឹងក្នុងសហគមន៍ អំពីផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ដែលពាក់ព័ន្ធនិងការផ្គត់ផ្គង់ថាមពល ដូចជា អគ្គីសនី និងថាមពលសម្រាប់ចម្អិនអាហារ។

៧.២.១៦- ក្រសួងការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- បង្កើតទំនាក់ទំនងជាមួយក្រសួង ស្ថាប័នដទៃទៀត អំពីបញ្ហាប្រជាជន ដែលមានលក្ខណៈជាអន្តរជាតិ និងជួយសម្រួលការកៀរគរធនធានពីប្រភពខាងក្រៅ។

៧.២.១៧- ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- លើកទឹកចិត្តដល់កសិករក្នុងការធ្វើពិពិធកម្មសកម្មភាពពាក់ព័ន្ធវិស័យកសិកម្ម ដោយផ្អែកលើធនធានធម្មជាតិដែលមាននៅមូលដ្ឋាន (ដូចជា ការកែច្នៃម្ហូបអាហារ សាកវប្បកម្ម វារីវប្បកម្ម បសុបក្សីវប្បកម្ម ការចិញ្ចឹមជ្រូក ការចិញ្ចឹមគោយកទឹកដោះ ការចិញ្ចឹមដង្កូវនាងយកសូត្រ ជាដើម) ដើម្បីបង្កើនប្រាក់ចំណូលរបស់កសិករ។

- បង្កើតតំបន់ដាំដុះកសិផលដើម្បីលក់ និងលើកទឹកចិត្តកសិករក្នុងការដាំដុះកសិផលដើម្បីលក់។
- ធានាការប្រើប្រាស់ ការការពារ និងកែលម្អគុណភាព ពិសេសធនធានដីកសិកម្ម ឲ្យមាននិរន្តរភាពដើម្បីប្រសិទ្ធភាពផលិតកម្ម និងនិរន្តរភាពនៃការអភិវឌ្ឍវិស័យកសិកម្ម។

៧.២.១៨- ក្រសួងធនធានទឹក និងឧតុនិយម

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- ធានាឲ្យមានទឹកស្អាត និងមានសុវត្ថិភាពសម្រាប់មនុស្សទាំងអស់តាមរយៈការស្តុក និងថ្នែទឹកភ្លៀង និងការបំពេញធនធានទឹកក្រោមដី ។
- អប់រំកសិករប្រើប្រាស់ទឹកអំពីសារៈសំខាន់នៃការគ្រប់គ្រង និងការប្រើប្រាស់ទឹក ហើយនិងការអភិរក្សធនធានទឹក។
- ពង្រីកវិសាលភាពប្រព័ន្ធហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធកាងារ និងគ្រប់គ្រងទឹកជំនន់ និងហានិភ័យដែលកើតចេញពីទឹក។

៧.២.១៩- ក្រសួងបរិស្ថាន

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យ និងវាយតម្លៃអំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- បង្កើតកម្មវិធីអប់រំប្រជាជនអំពីការខូចបរិស្ថាន និងការថយចុះនៃធនធានធម្មជាតិ (ដូចជា ធនធានព្រៃឈើ) ដែលរងផលប៉ះពាល់ផ្ទាល់ពីទេសន្តរប្រវេសន៍ដ៏ច្រើនលើសលប់ ។

៧.២.២០- ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- បញ្ជ្រាប បណ្តុះបណ្តាល និងបំពាក់បរិក្ខាតាមមណ្ឌលសុខភាព និង មន្ទីរពេទ្យនៅទីជនបទ និងតំបន់ទីប្រជុំជន អំពីការផ្តល់សេវាថែទាំសុខភាពមនុស្សចាស់។
- លើកទឹកចិត្តដល់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងអង្គការស្ម័គ្រចិត្តនានា ដើម្បីបង្កើត និងពង្រឹងឱកាសផ្សេងៗទាំងផ្លូវការ ទាំងមិនមែនផ្លូវការ ដែលធ្វើឲ្យមនុស្សចាស់អាចពឹងផ្អែកខ្លួនឯងបានផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច។
- ស្វែងយល់ពីលទ្ធភាពផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ពន្ធ ជាការលើកទឹកចិត្ត ដល់បុត្រធីតា ដែលមើលថែទាំឪពុកម្តាយរបស់ពួកគេ។

- គិតគូរពិចារណាពីលទ្ធភាពនៃការផ្តល់របបសន្តិសុខសង្គម ដល់ជនក្រីក្រជាមនុស្សចាស់ និងប្រាក់សោធននិវត្តដល់អ្នកមេម៉ាយ ពោះម៉ាយ។

៧.២.២១- ក្រសួងវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដាន ត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- ជួយជំរុញ និងលើកទឹកចិត្តការនិពន្ធឬការសម្តែងនានា ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងពីការពិតក្នុងសង្គមសព្វថ្ងៃ ពិសេសរឿងទាក់ទងនឹងគ្រួសារ យុវជន និងមនុស្សចាស់។

៧.២.២២- ក្រសួងយុត្តិធម៌

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដាន ត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- សម្របសម្រួលដល់ការពិនិត្យឡើងវិញនូវច្បាប់ដែលមានស្រាប់ អំពីបញ្ហាពាក់ព័ន្ធទៅនឹងប្រជាជន សុខភាពបន្តពូជ បរិស្ថាន ការរើសអើងយេនឌ័រ និងមនុស្សចាស់។

៧.២.២៣- ក្រសួងសាធារណៈការ និងដឹកជញ្ជូន

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដាន ត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- បន្តស្តារ និងសាងសង់ផ្លូវជាតិ និងផ្លូវខេត្ត ដែលភ្ជាប់ពីតំបន់ដាច់ស្រយាលមកកាន់រាជធានីភ្នំពេញ ដែលអាចចរាចរបានគ្រប់រដូវ។

៧.២.២៤- ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដាន ត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- ទីផ្សារដែលអាចគ្រប់គ្រងបានដើម្បីជានាថ្លៃមុខទំនិញនានា
- កាត់បន្ថយតួនាទីអន្តរការីទីផ្សារ ដើម្បកាត់បន្ថយថ្លៃផលិតកម្ម។

៧.២.២៥- ក្រសួងប្រៃសណីយ៍ និង ទូរគមនាគមន៍

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដាន ត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។

- ពង្រឹង និងពង្រីកសេវាប្រៃណីយ៍ឲ្យកាន់តែមានគុណភាព ប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីជួយសម្រួលដល់សេចក្តីត្រូវការរបស់ប្រជាជនក្នុងការរក្សាទំនាក់ទំនង តាមរយៈការផ្ញើ និងទទួលបញ្ញើនៅក្នុងស្រុកក៏ដូចជាក្រៅស្រុក ។
- ពង្រឹង និងពង្រីកសេវាទូរគមនាគមន៍ឲ្យកាន់តែមានគុណភាពខ្ពស់ និងមានប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់បម្រើសេចក្តីត្រូវការរបស់ប្រជាជន ក្នុងជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ ក៏ដូចជាក្នុងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច វប្បធម៌ សិក្សាអប់រំ ជាដើម ឲ្យស្របតាមការរីកចម្រើនឥតឈប់ឈរ នៃវិស័យទូរគមនាគមន៍ បច្ចេកវិទ្យាគមនាគមន៍ និងព័ត៌មាន បង្កើតជាកម្មវិធីផ្សេងៗ សម្រាប់ជួយអប់រំអំពីបញ្ហាអេដស៍ គ្រឿងញៀន គ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ អំពីបំណិនជីវិត ឬការថែរក្សាសុខភាពដើម្បីឲ្យប្រជាជនអាចជៀសវាងបានពីហានិភ័យដែលបណ្តាលមកពីបញ្ហាទាំងនេះ ។
- សហការ និងសម្របសម្រួលការប្រើប្រាស់លេខគ្រាអាសន្នរបស់ជាតិ ក្នុងការជួយសង្គ្រោះប្រជាជនប្រកបដោយនិរន្តរភាព និងប្រសិទ្ធភាព។

៧.២.២៦- ក្រសួងទេសចរណ៍

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។
- ជំរុញការអភិវឌ្ឍទេសចរណ៍ដែលជាវិស័យទំនាក់ទំនងរវាងប្រជាជន និងប្រជាជន តាមរយៈការបង្កើតផលិតផលទេសចរណ៍ ទីក្រុងទេសចរណ៍ តំបន់រមណីយដ្ឋានទេសចរណ៍ សេវាកម្មទេសចរណ៍នានា សំដៅបង្កើតមុខរបរ ឱកាសការងារ និងប្រាក់ចំណូល ។

៧.២.២៧- ធនាគារជាតិ នៃកម្ពុជា

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។

៧.២.២៨- គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំបុណ្យជាតិនិងអន្តរជាតិ

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។

៧.២.២៩- គណៈកម្មាធិការជាតិគ្រប់គ្រងគ្រោះមហន្តរាយ

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។

៧.២.៣០- ភាគបាឧក្រហមកម្ពុជា

- សហការជាមួយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ អំពីវឌ្ឍនភាព នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។

៧.២.៣១- ដៃគូអភិវឌ្ឍនានា និង សង្គមស៊ីវិល

- ផ្តល់សេវាប្រឹក្សាយោបល់ពិសេសដល់មនុស្សចាស់ ជនពិការ និងជនដែលមានតម្រូវការពិសេស អំពីសិទ្ធិទទួលបានសេវាកម្ម ។
- ជួយបំពេញបន្ថែមកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ក្នុងការធ្វើផែនការ ការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទាន ការអនុវត្ត ការតាមដានត្រួតពិនិត្យ និងការវាយតម្លៃ កម្មវិធីពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាមនុស្សចាស់ ។
- ផ្តល់ការគាំទ្រផ្នែកបច្ចេកទេស និងហិរញ្ញវត្ថុក្នុងការរៀបចំកម្មវិធី និងគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍ប្រជាជននៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន ។

៧.៣- ការរៀបចំស្ថាប័ននៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ

៧២- ដើម្បីឲ្យមានការអនុវត្តបែបវិមជ្ឈការប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ការរៀបចំស្ថាប័ននៅថ្នាក់ជាតិ អាចមានដូចគ្នានឹងនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិដែរ។ មន្ទីរសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទាខេត្ត ត្រូវដើរតួនាទីក្នុងការសម្របសម្រួលជាមួយមន្ទីរវិស័យ អ្នកមានចំណែកពាក់ព័ន្ធ រួមទាំង សង្គមស៊ីវិល វិស័យឯកជន និងសហគមន៍មនុស្សចាស់ ក្នុងការអនុវត្តគោលនយោបាយនេះ។ ការិយាល័យតាម វិស័យនៅថ្នាក់ស្រុក និងក្រុមប្រឹក្សាឃុំ ដើរតួជាស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវក្នុងការសម្របសម្រួលការអនុវត្តសកម្មភាពនៅថ្នាក់ស្រុក និងថ្នាក់ឃុំ ដោយមានការចូលរួមពីដៃគូអនុវត្តនានាផងដែរ។

៧.៤- ការតាមដានត្រួតពិនិត្យ និង ការវាយតម្លៃ

៧.៥- ជំហានបន្ទាប់

៧.៥.១- ការប្រមូលទិន្នន័យ

៧៣- ទិន្នន័យមូលដ្ឋាន សម្រាប់ការសិក្សាពីប្រជាជនវ័យចាស់ និងផលប៉ះពាល់របស់វា ត្រូវបានធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងគួរជាទីកត់សម្គាល់ក្នុងអំឡុងរយៈពេលប្រាំ ទៅប្រាំមួយឆ្នាំចុងក្រោយនេះ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី នៅមានចន្លោះប្រហោងមួយចំនួននៅឡើយ ដែលចាំបាច់ត្រូវមានការបន្តកំណត់រកចន្លោះប្រហោងផ្នែកទិន្នន័យ ហើយចាត់វិធានការដើម្បីបំពេញចន្លោះប្រហោងទាំងនោះ។ នៅមានទិន្នន័យពុំគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ប្រជាជនអាយុលើសពី ៧៥ឆ្នាំ។ ថ្វីបើមកទល់ពេលនេះនៅពុំទាន់មានតម្រូវការទិន្នន័យនេះ អាស្រ័យដោយចំនួនប្រជាជនក្នុងវ័យនេះនៅមានចំនួនតិចក្តី ប៉ុន្តែ យើងនឹង

ត្រូវការទិន្នន័យនេះ នៅពេលដែលចំនួនប្រជាជនវ័យចាស់មានការកើនឡើង ដើម្បីឆ្លើយតបជាមួយបញ្ហានានា ដែលលេចឡើង ជាលទ្ធផលដែលមនុស្សវ័យចាស់នឹងឈានចូលដល់វ័យកាន់តែចាស់។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ យើងនឹងត្រូវការព័ត៌មានបន្ថែមទៀត ដើម្បីយល់បានឲ្យកាន់តែច្បាស់អំពីបញ្ហាជាក់លាក់មួយចំនួន។ យើងត្រូវការព័ត៌មានដើម្បីជាពន្លឺដល់យើងលើបញ្ហាស្តីពីការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់ក្នុងគ្រួសារ ដោយហេតុថា បញ្ហានេះអាចនឹងកំពុងកើនឡើងដោយយើងមិនបានដឹង ដោយយោងទៅលើសំពាធកាន់តែច្រើនដែលត្រូវការដើម្បីថែទាំមនុស្សវ័យក្មេង។ ចាំបាច់ត្រូវពិនិត្យតាមដានជាបន្តបន្ទាប់លើសេចក្តីត្រូវការព័ត៌មាន និងទិន្នន័យ ហើយត្រូវមានកិច្ចខិតខំដើម្បីបំពេញបន្ថែមលើចន្លោះខ្វះខាត។ ចាំបាច់ត្រូវបង្កើត ឬពង្រឹងផ្នែក/អង្គភាពជំនាញទទួលបន្ទុកស្ថិតិស្តីពីមនុស្សចាស់ នៅក្នុងវិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ សម្រាប់គោលបំណងនេះ។

៧.៥.២- ការសិក្សាស្រាវជ្រាវ

៧៤- ការសិក្សាស្រាវជ្រាវផ្អែកលើភស្តុតាងស្តីពីប្រជាជនវ័យចាស់ និងបញ្ហាកើតចេញពីចំណុចនេះ នឹងត្រូវលើកកម្ពស់បន្ថែមទៀត ដើម្បីផ្តល់នូវការយល់ដឹងឲ្យកាន់តែស៊ីជម្រៅបន្ថែមទៀត អំពីបញ្ហាទាក់ទងនឹងមនុស្សវ័យចាស់។ ត្រូវផ្តល់ការលើកទឹកចិត្តឲ្យមានគ្រឹះស្ថានស្រាវជ្រាវនៅក្នុងស្ថាប័នសិក្សាធិការ និងគាំទ្រពួកគេឲ្យអនុវត្តការសិក្សាស្រាវជ្រាវលើផ្នែកគុណភាពគោលនយោបាយស្តីពីប្រជាជនវ័យចាស់។

៧.៥.៣- ការកសាងសមត្ថភាព

៧៥- បន្ថែមលើការបណ្តុះបណ្តាលអ្នកធ្វើការងារផ្នែកសង្គមកិច្ច អ្នកជំនាញផ្នែកមនុស្សចាស់ និងអ្នកថែទាំមនុស្សចាស់ ដែលនឹងជាផ្នែកមួយនៃអនុវត្តវិធានការពាក់ព័ន្ធដែលមានចែងក្នុងគោលនយោ-បាយនេះ ចាំបាច់ត្រូវកសាងសមត្ថភាពក្នុងការបង្កើតកម្មវិធី ការត្រួតពិនិត្យតាមដានកម្មវិធី និងការធ្វើផែនការ ដើម្បីអនុវត្តគោលនយោបាយនេះ។ យើងត្រូវការការពង្រឹងសមត្ថភាពក្នុងក្របខ័ណ្ឌក្រសួងផែនការ ក្រសួងសង្គកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា និងក្រសួងតាមវិស័យឲ្យចេះប្រើប្រាស់ទិន្នន័យ និងភស្តុតាងបែបពិសោធន៍ដទៃទៀតប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីគាំទ្រដល់ការអភិវឌ្ឍគោលនយោបាយ ការពិនិត្យឡើងវិញ និងការអនុវត្តគោលនយោបាយ។ គួរស្វែងរកការគាំទ្រពីដៃគូរសហប្រតិបត្តិការដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ ដើម្បីផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាលដល់ជំនាញការថ្នាក់ជាតិ ទាំងនៅក្នុងប្រទេស និងក្រៅប្រទេស ជាអាទិ៍មានដូចជាពីសាកលវិទ្យាល័យជាតិអូស្ត្រាលី (Australian National University) និង the International Institute on Ageing (INIA) នៅប្រទេសម៉ាល់តាជាដើម។

៧.៥.៤- ច្បាប់ស្តីពីមនុស្សចាស់

៧៦- រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបង្កើតនិងអនុម័តច្បាប់ស្តីពីការការពារសិទ្ធិមនុស្សចាស់។ ច្បាប់នេះ នឹងធានាឲ្យមនុស្សចាស់មានសិទ្ធិទទួលបានសន្តិសុខផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ លទ្ធភាពទទួលបានសេវាសុខភាព

ការការពារពីការរំលោភបំពាន និងអំពើហិង្សា និងការលុបបំបាត់ការរើសអើងចំពោះមនុស្សចាស់ និងសិទ្ធិដទៃទៀត។ ច្បាប់ប្រភេទនេះ ត្រូវបានអនុម័តរួចមកហើយនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសអាស៊ានដទៃទៀត ដូចជាប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា ប្រទេសថៃ និងប្រទេសវៀតណាមជាដើម។

៧.៥.៥ - ផែនការសកម្មភាព

៧៧- សម្រាប់ការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ត្រូវសម្របសម្រួលជាមួយក្រសួងផែនការ និងក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីរៀបចំផែនការសកម្មភាពលម្អិត។

៧៨- ផែនការសកម្មភាព នឹងចាប់ផ្តើមព្រមជាមួយនឹងយុទ្ធសាស្ត្រដែលបានគូសបញ្ជាក់ក្នុងគោលនយោបាយនេះ។ ផែនការសកម្មភាពដំបូង មិនអាច ឬ មិនចាំបាច់ ត្រូវតែដាក់បញ្ចូលគ្រប់យុទ្ធសាស្ត្រទាំងអស់ទេ។ ក្រសួង ស្ថាប័នសាមីដែលពាក់ព័ន្ធ នឹងកំណត់អាទិភាពយុទ្ធសាស្ត្រដែលពាក់ព័ន្ធ និងជ្រើសរើសយកយុទ្ធសាស្ត្រទាំងឡាយណា ដែលត្រូវបានគ្របដណ្តប់ដោយផែនការសកម្មភាពទី១។ សម្រាប់យុទ្ធសាស្ត្រនីមួយៗ ផែនការសកម្មភាពនឹងកំណត់នូវៈ

- (i) សកម្មភាពជាក់លាក់
- (ii) ចំណុចដៅ
- (iii) រយៈពេលកំណត់
- (iv) ការចំណាយ និងប្រភពមូលនិធិ
- (v) ភាគីទទួលខុសត្រូវ

៧៩- អាស្រ័យដោយផែនការសកម្មភាពត្រូវការជាតុចូលលម្អិត ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា នឹងដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការរៀបចំផែនការសកម្មភាពនេះ និងចាត់ចែងផ្នែកដែលពាក់ព័ន្ធទៅឲ្យដៃគូពាក់ព័ន្ធដើម្បីបំពេញភារកិច្ច។ បន្ទាប់មក ក្រសួងនឹងសម្របសម្រួលក្នុងការប្រមូលចងក្រងផែនការសកម្មភាពទូលំទូលាយមួយ សម្រាប់ការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់។ ផែនការសកម្មភាពនេះ នឹងមានគូសបញ្ជាក់អំពីយន្តការត្រួតពិនិត្យតាមដាននិងវាយតម្លៃ។

៧.៥.៦ - យន្តការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃ

៨០- ការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងការវាយតម្លៃ ការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់ ត្រូវបានធ្វើឡើងស្របតាមយន្តការដែលមានស្រាប់ ដូចមានបង្ហាញក្នុងរូបភាពខាងក្រោម។

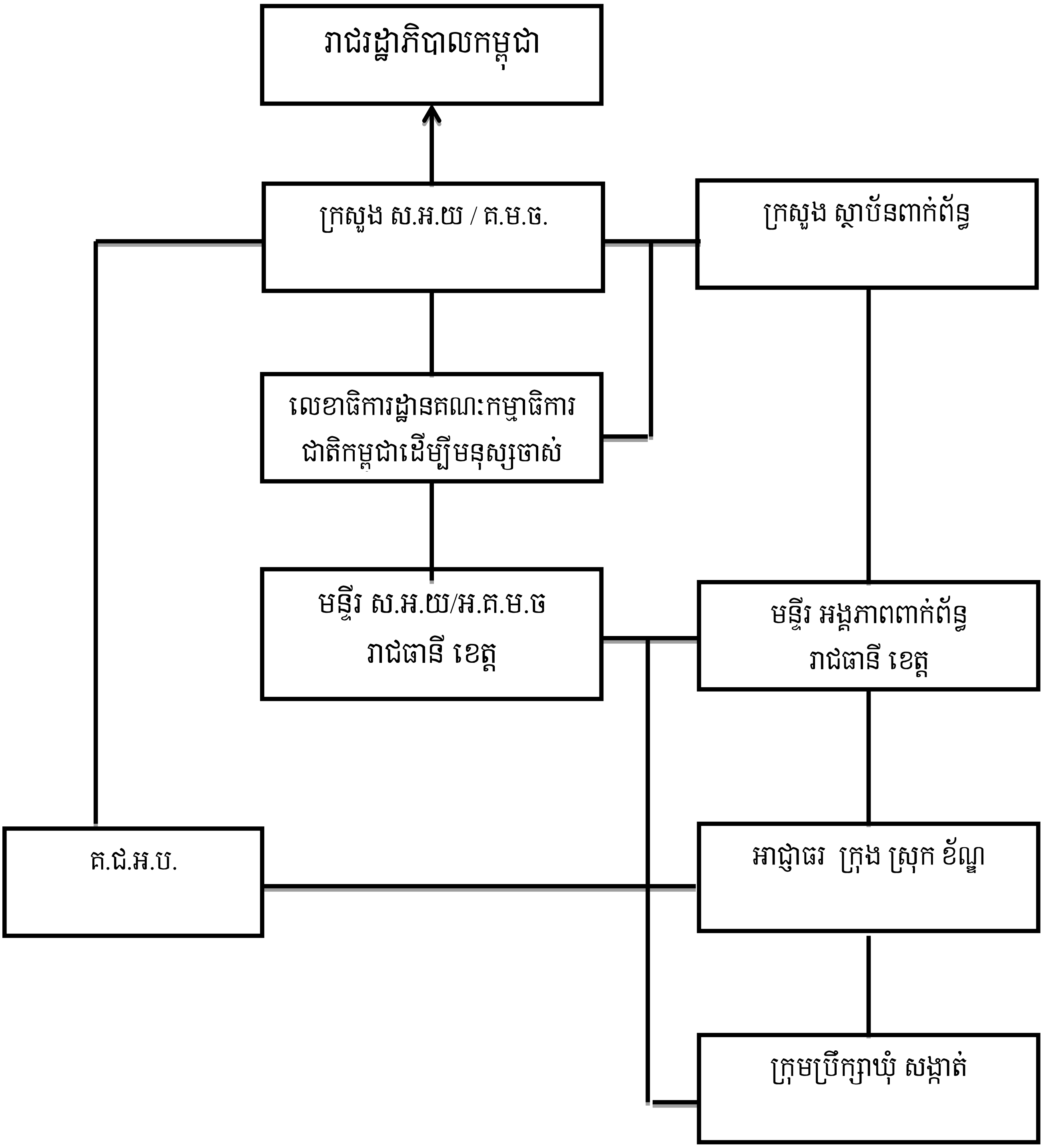
រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា
ក្រសួង ស.អ.យ / គ.ម.ច.
ក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ
លេខាធិការដ្ឋានគណៈកម្មាធិការ
ជាតិកម្ពុជាដើម្បីមនុស្សចាស់
មន្ទីរ ស.អ.យ/អ.គ.ម.ច
រាជធានី ខេត្ត
មន្ទីរ អង្គភាពពាក់ព័ន្ធ
រាជធានី ខេត្ត
គ.ជ.អ.ប.
អាជ្ញាធរ ក្រុង ស្រុក ខ័ណ្ឌ
ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់

ឧបសម្ព័ន្ធ៖ ម៉ាទ្រីសនៃការទទួលខុសត្រូវតាមវិស័យរបស់ក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ

ទិសដៅ	យុទ្ធសាស្ត្រ	ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ
អាទិភាពទី១៖ ការធានាឲ្យបាននូវសន្តិសុខហិរញ្ញវត្ថុ		
ទិសដៅ១.១៖ បង្កលក្ខណៈឲ្យមនុស្សចាស់អាចមានឱកាសបន្តធ្វើការងារដែលផ្ដល់ផលផ្លែ ក្នុងករណីដែលពួកគាត់ចង់ និងមានលទ្ធភាពអាចធ្វើបាន។	១. បង្កើនការយល់ដឹងអំពីការរើសអើងនៅក្នុងការងារដោយផ្អែកលើអាយុក្នុងចំណោមអ្នកមានចំណែកពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗ រួមមាន ក្រុមមនុស្សចាស់ សហជីពកម្មករ និងសមាគមនិយោជក។	◆ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងការងារ និងបណ្ដុះបណ្ដាលវិជ្ជាជីវៈ
	២. ជំរុញការបង្កើតក្របខ័ណ្ឌគាំទ្រផ្នែកច្បាប់ សម្រាប់ករណីការរើសអើងផ្នែកអាយុ។	◆ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងការងារ និងបណ្ដុះបណ្ដាលវិជ្ជាជីវៈ ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងយុត្តិធម៌ ក្រសួងកិច្ចការនារី
	៣. បញ្ជ្រាបការយល់ដឹងដល់និយោជកអំពី បទពិសោធន៍ និងសក្ដានុពលវិជ្ជមាន របស់កម្មករនិយោជិតវ័យចាស់។	◆ ក្រសួងការងារ និងបណ្ដុះបណ្ដាលវិជ្ជាជីវៈ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា
	៤. ដាក់ឲ្យមានបទបញ្ញតិច្បាប់ដែលតម្រូវឲ្យនិយោជកផ្ដល់នូវល័ក្ខខ័ណ្ឌការងារ ដូចជាគ្រឿងបរិក្ខារដែលងាយប្រើប្រាស់ អាហារដែលផ្ដល់សុខភាពល្អ សេវាសុខភាពមូលដ្ឋាន និងបរិស្ថានកន្លែងធ្វើការងារទូទៅដែលសមស្របសម្រាប់កម្មករនិយោជិតវ័យចាស់។	◆ ក្រសួងការងារ និងបណ្ដុះបណ្ដាលវិជ្ជាជីវៈ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងសុខាភិបាល ក្រសួងបរិស្ថាន

ទិសដៅ	យុទ្ធសាស្ត្រ	ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ
	៥. សិក្សាអំពី លទ្ធភាពបង្វិលប្រាក់ពន្ធឲ្យនិយោជកវិញ ទៅតាមចំនួនកម្មករនិយោជិតវ័យចាស់ដែលក្រុមហ៊ុនបានជួលឲ្យធ្វើការ និង លទ្ធភាពផ្តល់ការឧបត្ថម្ភធនសម្រាប់ការកែសម្រួលកន្លែងធ្វើការឲ្យកាន់តែមានភាពសមស្របសម្រាប់កម្មករនិយោជិតវ័យចាស់ នៅក្នុងដំណាក់កាលសមស្របណាមួយ។	• ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ ក្រសួងការងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា
	៦. លើកកម្ពស់លទ្ធភាពអាចធ្វើការងារបានរបស់មនុស្សចាស់ តាមរយៈសមត្ថភាពជំនាញដែលមានស្រាប់ ឬការបណ្តុះបណ្តាលឡើងវិញ និងការអប់រំជាប្រចាំ។	• ក្រសួងការងារនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ
	៧. សម្រួលការធ្វើដំណើររវាងផ្ទះនិងកន្លែងធ្វើការសម្រាប់កម្មករនិយោជិតវ័យចាស់ ដោយមានការបញ្ចុះតម្លៃលើថ្លៃឈ្នួលធ្វើដំណើរ។	• ក្រសួងការងារនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ក្រសួងដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ ក្រសួងសាធារណៈការនិងដឹកជញ្ជូន អាជ្ញាធររាជធានី-ខេត្ត
	៨. សិក្សាអំពីលទ្ធភាពទទួលបានឥណទានសម្រាប់មនុស្សចាស់ ដែលមានសមត្ថភាពនិងមានបំណងចង់បង្កើតសហគ្រាសផ្ទាល់ខ្លួន។	• ក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ ធនាគារជាតិ នៃកម្ពុជា និងក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម
ទិសដៅ១.២៖ ពង្រីកដែនគ្របដណ្តប់នៃគម្រោងកិច្ចគាំពារសង្គម និងសុខមាលភាពសង្គមដែលមានលក្ខណៈទូលំ	១. ពង្រីកការគ្របដណ្តប់នៃគម្រោងប្រាក់សោធននិវត្តន៍ដោយមានការចូលរួមវិភាគទាន ក៏ដូចជា គម្រោងប្រាក់សោធននិវត្តសម្រាប់កម្មករនិយោជិត ដើម្បីឲ្យមនុស្សចាស់កាន់តែច្រើនត្រូវបានគ្របដណ្តប់ដោយប្រាក់សោធននិវត្តន៍ ដែលត្រូវបានធ្វើហិរញ្ញប្បទានពីប្រាក់សន្សំផ្ទាល់ខ្លួនក្នុងអំឡុងឆ្នាំដែលពួកគាត់នៅធ្វើការ។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងការងារនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ ធនាគារជាតិ នៃកម្ពុជា

ទិសដៅ	យុទ្ធសាស្ត្រ	ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ
ទូលាយ	២. ដាក់ឲ្យអនុវត្តនូវកម្រាលគាំពារសង្គមដើម្បីធានាថា មនុស្សចាស់ដែលគ្មានប្រាក់សោធននិវត្តន៍ឬមានមិនគ្រប់គ្រាន់ ហើយដែលគ្មានសមាជិកគ្រួសារមើលថែទទួលបានយ៉ាងហោចណាស់នូវប្រាក់ចំណូលក្នុងកម្រិតអប្បបរមា ដើម្បីកុំឲ្យពួកគាត់ធ្លាក់ចូលទៅក្នុងភាពក្រីក្រ។	◆ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងការងារនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់និងនេសាទ ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម ក្រសួងឧស្សាហកម្មនិងសិប្បកម្ម
	៣. បង្កើនការយល់ដឹងនិងជំរុញកូនចៅជាមនុស្សពេញវ័យ ដែលមានលទ្ធភាពផ្តល់ការគាំទ្រផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុដល់ឪពុកម្តាយ ឬជីដូនជីតាចាស់ជរា និងសាច់ញាតិជិតស្និទ្ធរបស់ខ្លួន ដើម្បីបំពេញកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន ក្នុងនាមជាកូនចៅ។	◆ ក្រសួងការងារនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ ក្រុមប្រឹក្សាស្តារអភិវឌ្ឍន៍វិស័យកសិកម្មនិងជនបទ ក្រសួងផែនការ
អាទិភាពទី២៖ សុខភាពនិងសុខុមាលភាព		
ទិសដៅ២.១៖ជំរុញលើកទឹកចិត្តឲ្យដំណើរឈានចូលវ័យចាស់ប្រកបដោយសុខភាពល្អ និង ពង្រីកការថែទាំសុខភាពតាមលក្ខណៈការការពារជាមុន	១. រៀបចំឲ្យមានដំណើរជីវិតមួយប្រកបដោយសុខភាពល្អពេលវ័យចាស់ និង មានការការពារទប់ស្កាត់ជំងឺ តាមរយៈ ការដាក់ឲ្យដំណើរការនូវការផ្តល់ព័ត៌មានដែលមានលក្ខណៈជាការអប់រំសម្រាប់មនុស្សចាស់ អ្នកមើលថែទាំ និងអ្នកផ្តល់សេវាសុខភាព រួមទាំង ព័ត៌មានអំពីសារៈសំខាន់នៃសកម្មភាពផ្នែករាងកាយ អនាម័យល្អ និងរបបអាហារមានតុល្យភាព។	◆ ក្រសួងសុខាភិបាល ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ◆ ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា
	២. រៀបចំឲ្យមានសេវាប្រឹក្សាយោបល់សម្រាប់មនុស្សចាស់នៅមណ្ឌលសុខភាព។	◆ ក្រសួងសុខាភិបាល ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា

ទិសដៅ	យុទ្ធសាស្ត្រ	ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ
	៣. បង្កលក្ខណៈឲ្យមនុស្សចាស់ អាចទទួលបានសេវាត្រួតពិនិត្យសុខភាពជាប្រចាំសម្រាប់ ការពិនិត្យតាមដាននិងព្យាបាល និង អាចមានលទ្ធភាពទទួលបានថ្នាំបង្ការសម្រាប់ការការពារទប់ស្កាត់ជំងឺនិងការលើកកម្ពស់សុខភាពនៅពេលវ័យចាស់។	◆ ក្រសួងសុខាភិបាល
	៤. បង្កើតប្រព័ន្ធតាមដាននៅទូទាំងប្រទេស ដើម្បីពិនិត្យតាមដានមើលមនុស្សចាស់ជរាដែលនៅឯកោ និង មនុស្សចាស់ដែលងាយរងគ្រោះ។	◆ ក្រសួងសុខាភិបាល
ទិសដៅ២.២៖ បង្កើតប្រព័ន្ធសុខាភិបាលមួយដែលមានលក្ខណៈឆ្លើយតប ដែលអាចទទួលបាន និងធានាបាននូវសេវាព្យាបាលប្រកបដោយគុណភាព។	១. ផ្តល់ឲ្យមូលដ្ឋានសុខាភិបាលដែលផ្តល់សេវាព្យាបាលសុខភាព នូវបុគ្គលិកគ្រប់គ្រាន់ ប្រកបដោយវិជ្ជាជីវៈ មានក្រមសីលធម៌ និងនៅប្រចាំការ ដើម្បីផ្តល់សេវាសុខភាពមូលដ្ឋានដល់មនុស្សចាស់ រួមទាំងការបញ្ជូនទៅឲ្យសេវាសុខភាពឯកទេស និង ការតាមដានបន្តផងដែរ។	◆ ក្រសួងសុខាភិបាល
	២. ត្រៀមលក្ខណៈឲ្យមន្ទីរពេទ្យថ្នាក់ជាតិ អាចផ្តល់នូវសេវាសុខភាពពេញលេញ សម្រាប់មនុស្សចាស់ ក្នុងនោះរួមទាំង ការត្រួតពិនិត្យ ការធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យ និងការព្យាបាលផ្សេងៗ។	◆ ក្រសួងសុខាភិបាល
	៣. ដាក់ឲ្យមានអ្នកវិជ្ជាជីវៈសុខាភិបាល ដែលបានទទួលការបណ្តុះបណ្តាលអំពីសុខភាពមនុស្សចាស់នៅគ្រប់មណ្ឌលសុខភាពទាំងអស់។	◆ ក្រសួងសុខាភិបាល
	៤. កសាងសមត្ថភាពឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់នៅតាមមន្ទីរពេទ្យនានា ក្នុងការថែទាំអ្នកជំងឺសម្រាកក្នុងមន្ទីរពេទ្យ ដើម្បីអាចឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការរបស់មនុស្សចាស់ ក្នុងការចូលសម្រាកព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យ។	◆ ក្រសួងសុខាភិបាល

ទិសដៅ	យុទ្ធសាស្ត្រ	ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ
	៥. ពង្រីកវិសាលភាពគ្របដណ្តប់សេវាថែទាំសុខភាពដោយឥតគិតថ្លៃ និងផ្តល់ការគាំទ្រផ្នែក ហិរញ្ញវត្ថុ(បើសិនជាចាំបាច់)ដល់មនុស្សចាស់ដែលមិនមានលទ្ធភាពបង់ថ្លៃសេវាវេជ្ជសាស្ត្រមួយចំនួន។	
	៦. ធានាថាមន្ទីរពេទ្យ រដ្ឋទាំងអស់ មានសេវាវេជ្ជសាស្ត្រសម្រាប់មនុស្សចាស់ប្រកបដោយគុណភាព។	• ក្រសួងសុខាភិបាល
	៧. ធានាឲ្យមានឱសថសំខាន់ៗដែលត្រូវការជាទូទៅសម្រាប់ការព្យាបាលជំងឺដែលប៉ះពាល់ ដល់មនុស្សចាស់។	• ក្រសួងសុខាភិបាល
ទិសដៅ២.៣៖ ឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការរបស់មនុស្សចាស់សម្រាប់ការថែទាំរយៈពេលវែង	១. ពង្រឹងនិងសម្របសម្រួលដល់ការថែទាំនិងការព្យាបាលតាមផ្ទះចំពោះមនុស្សចាស់ដែលត្រូវការការថែទាំរយៈពេលវែង ដោយសារ ពិការភាព ជំងឺវង្វេងវង្វាន់ ឬ ជំងឺដល់អាយុជីវិត។	• ក្រសួងសុខាភិបាល ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា
	២. ផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាល និងការលើកទឹកចិត្តដល់សមាជិកគ្រួសារដែលត្រូវការ មើលថែអ្នកជំងឺវ័យចាស់ទាំងឡាយណា ដែលត្រូវការការថែទាំរយៈពេលវែង។	• ក្រសួងសុខាភិបាល ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា
	៣. បង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលថែទាំសម្រាប់មនុស្សចាស់ទាំងឡាយណា ដែលត្រូវការការថែទាំរយៈ ពេលយូរ។	• ក្រសួងសុខាភិបាល ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា
	៤. កែលម្អលទ្ធភាពទទួលបានការប្រើប្រាស់សេវា តាមមូលដ្ឋានសុខាភិបាល សម្រាប់ការពិនិត្យនិងការព្យាបាលជំងឺរ៉ាំរ៉ៃនានា ដូចជា ជំងឺលើសសម្ពាធឈាម ជំងឺទឹកនោមផ្អែម ជំងឺសរសៃឈាមក្នុងខួរក្បាល ជំងឺមហារីក ជំងឺវង្វេងវង្វាន់ និងជំងឺបាត់បង់ការចងចាំ។	• ក្រសួងសុខាភិបាល

ទិសដៅ	យុទ្ធសាស្ត្រ	ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ
ទិសដៅ២.៤៖ ជានាឲ្យបុគ្គលិកសុខាភិបាលមានចំនួនគ្រប់គ្រាន់និងទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាល	១. វាយតម្លៃអំពីតម្រូវការអ្នកប្រកបវិជ្ជាជីវៈផ្នែកការថែទាំសុខភាពនិងសង្គមកិច្ច និង រៀបចំកម្មវិធីអប់រំឬបណ្តុះបណ្តាលបន្ថែមសម្រាប់បុគ្គលិកទាំងនេះ ទៅតាមសេចក្តីត្រូវការនាពេលបច្ចុប្បន្ន។	◆ ក្រសួងសុខាភិបាល ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងការងារ បណ្តុះបណ្តាល និងវិជ្ជាជីវៈ ក្រសួងផែនការ
	២. បណ្តុះឲ្យមាននៅក្នុងគំនិតរបស់អ្នកផ្តល់សេវាសុខភាព អំពីទិដ្ឋភាពវិជ្ជមាន របស់មនុស្សចាស់ ព្រមទាំងការយកចិត្តទុកដាក់និងការគោរពដែលមនុស្សចាស់សមតែទទួលបាន។	◆ ក្រសួងសុខាភិបាល ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងការងារ បណ្តុះបណ្តាល និងវិជ្ជាជីវៈ ◆ ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា
	៣. បង្កើនចំនួនអ្នកជំនាញ ដែលបានទទួលការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈផ្នែករោគមនុស្សចាស់។	◆ ក្រសួងសុខាភិបាល ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា ក្រសួងកិច្ចនារី
	៤. ដាក់ឲ្យមានមុខវិជ្ជាសិក្សា ស្តីពីការថែទាំសុខភាពមនុស្សចាស់ នៅគ្រប់កម្មវិធីសិក្សាវិជ្ជាជីវៈសុខាភិបាល។	◆ ក្រសួងសុខាភិបាល ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា
អាទិភាពទី៣៖ ការរៀបចំការរស់នៅ		
ទិសដៅ៣.១៖ លើកទឹកចិត្តឲ្យមានដំណើរឈានចូលវ័យចាស់នៅនឹងកន្លែងដែលមនុស្សចាស់កំពុងរស់នៅ	១. ផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាលមូលដ្ឋានដល់អ្នកថែទាំតាមផ្ទះក្នុងការថែទាំមនុស្សចាស់ ចំណេះដឹងនិងព័ត៌មានអំពីសេវាមានសារៈប្រយោជន៍ និង ការចាត់ចែងក្នុងស្ថានភាពមានអាសន្ន។	◆ ក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ
	២. ផ្តល់ការប្រឹក្សាយោបល់ដល់អ្នកថែទាំតាមផ្ទះ ដើម្បីផ្តល់នូវភាពធូរស្រាលដល់ពួកគាត់ពីភាពតានតឹងផ្លូវចិត្ត ដែលជាលទ្ធផលកើតចេញពីការផ្តល់ការថែទាំ។	◆ ក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ

ទិសដៅ	យុទ្ធសាស្ត្រ	ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ
	៣. ធានាឲ្យមានការបង្កើននិងការកែលម្អការចុះទៅសួរសុខទុក្ខតាមផ្ទះដោយអ្នកបម្រើការសុខភាពនិងមន្ត្រីសុខុមាលភាពសង្គម។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងសុខាភិបាល
	៤. ផ្តល់ការលើកទឹកចិត្ត ដូចជា ការឈប់សម្រាកមានប្រាក់ឈ្នួល ឬពេលឈប់សម្រាកពីការងារ ក្នុងរយៈពេលកម្រិតកំណត់ណាមួយ ដល់និយោជិតទាំងឡាយណាដែលមានសមាជិកគ្រួសារជាមនុស្សចាស់ដែលត្រូវការថែទាំនៅផ្ទះ។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ
	៥. លើកទឹកចិត្តអ្នកស្ម័គ្រចិត្តតាមសហគមន៍ ឲ្យជួយជ្រោមជ្រែងដល់មនុស្សចាស់ជរា នៅក្នុងសកម្មភាពប្រចាំថ្ងៃរបស់ពួកគាត់	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ • ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា
	៦. ធ្វើឲ្យមនុស្សចាស់មានលទ្ធភាពកាន់តែងាយស្រួល ក្នុងការទាក់ទងជាមួយនឹងសមាជិក គ្រួសារ និងសេវាគ្រាអាសន្ន ក្នុងករណីដែលត្រូវការ។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ ក្រសួងប្រៃសណីយ៍ និងទូរគមនាគមន៍
	៧. ដាក់ចេញនូវលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត ដើម្បីការពារមនុស្សចាស់ ពីការរំលោភបំពានគ្រប់ទម្រង់លើមនុស្សចាស់(ការរំលោភបំពានលើផ្លូវកាយ ពាក្យសម្តី ហិរញ្ញវត្ថុ និង ផ្លូវចិត្ត)។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងយុត្តិធម៌ ក្រសួងផែនការ
ទិសដៅ៣.២៖ ផ្តល់ការរៀបចំការរស់នៅសមស្របសម្រាប់មនុស្សចាស់ដែលពុំមានការគាំទ្រពីគ្រួសារ	១. ធានាថាមនុស្សចាស់ដែលគ្មានទីពឹង មានកន្លែងស្នាក់នៅសមស្រប។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ
	២. ជួយជ្រោមជ្រែង និងផ្តល់ប្រឹក្សាដល់វត្តអារាម ឲ្យពង្រីកនិងកែលម្អមូលដ្ឋានវត្តអារាមសម្រាប់ជាជម្រក ដល់មនុស្សចាស់ងាយរងគ្រោះ។	• ក្រសួងធម្មការនិងកិច្ចការសាសនា ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ

ទិសដៅ	យុទ្ធសាស្ត្រ	ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ
	៣. ដាក់ចេញនូវលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត ដែលកំណត់នូវ បទដ្ឋានដែលមានលក្ខណៈសមស្របសម្រាប់មនុស្សចាស់នៅក្នុងកន្លែងមនុស្សចាស់រស់នៅ។	• ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ ក្រសួងការងារ បណ្តុះបណ្តាល និងវិជ្ជាជីវៈ
	៤. បង្កើតឲ្យមានកញ្ចប់សង្គ្រោះបឋមនៅក្នុងបរិវេណដែលមនុស្សចាស់រស់នៅ។	• ក្រសួងសុខាភិបាល ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ
អាទិភាពទី៤៖ បរិស្ថានអំណោយផល		
ទិសដៅ៤.១៖ បង្កលក្ខណៈឲ្យមនុស្សចាស់អាចរស់នៅដោយឯករាជ្យបាន ប្រសិនបើពួកគាត់អាចនិងមានបំណងរស់នៅបែបនេះ	១. ផ្តល់ព័ត៌មានដល់មនុស្សចាស់អំពីការនព្វាំដែលនឹងត្រូវធ្វើឡើងដើម្បីបង្កលក្ខណៈឲ្យពួកគាត់អាចរស់នៅដោយមានសុវត្ថិភាពនិងកាត់បន្ថយហានីភ័យនៃការជួបគ្រោះថ្នាក់នានា ដូចជា ការដួលនិងការរអិល ជាដើម។	• ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ ក្រសួងព័ត៌មាន
	២. សម្រួលឲ្យមនុស្សចាស់មានលទ្ធភាពទទួលបានឥណទានមានការប្រាក់ទាប ដើម្បីអាចយកមកប្រើប្រាស់សម្រាប់ការបន្សាំទៅនឹងកន្លែងស្នាក់នៅឬផ្ទះរបស់ពួកគាត់បាន។	•
	៣. ជួយសម្រួលការផ្លាស់ទីលំនៅរបស់មនុស្សចាស់ ប្រសិនបើពួកគាត់មានបំណងផ្លាស់ប្តូរទៅកាន់ទីកន្លែងណាដែលមានសុវត្ថិភាព និងនៅជិតកន្លែងផ្តល់សេវានានា ដូចជា មូលដ្ឋានសុខាភិបាល ហាងទំនិញ និង មធ្យោបាយធ្វើដំណើរ ជាដើម។	• ក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ

ទិសដៅ	យុទ្ធសាស្ត្រ	ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ
	៤. ផ្ដល់ដល់មនុស្សចាស់នូវ លទ្ធភាពក្នុងការទាក់ទងរកជំនួយដែលអាចទុកចិត្តបាន ឬ លទ្ធភាពក្នុងការទាក់ទាញចំណាប់អារម្មណ៍របស់មនុស្សដទៃទៀត ក្នុងករណីពួកគាត់ត្រូវការ។	• ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយ៍កម្ម និងសំណង់ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ
	៥. ផ្ដល់ការបញ្ចុះតម្លៃលើ វិក័យប័ត្រទឹកភ្លើង និង សេវាដទៃទៀតសម្រាប់ផ្ទះដែលមានតែមនុស្សចាស់រស់នៅ។	• ក្រសួងឧស្សាហកម្ម និងសិប្បកម្ម (អគ្គិសនីកម្ពុជា រដ្ឋាករទឹកស្វាយ័តក្រុងភ្នំពេញ) ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា
ទិសដៅ៤.២៖ការជួយសម្រួលដល់ការផ្លាស់ទីរបស់មនុស្សចាស់	១. កែលម្អមធ្យោបាយធ្វើដំណើរសាធារណៈ ដើម្បីដោះស្រាយសេចក្ដីត្រូវការរបស់មនុស្សចាស់។	• ក្រសួងសាធារណការនិងដឹកជញ្ជូន ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ
	២. គ្រប់គ្រងត្រួតពិនិត្យលើការសាងសង់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈទាំងអស់ រួមមាន ផ្លូវថ្នល់ ផ្លូវថ្មើរជើង និង បង្គន់អនាម័យ ដើម្បីអាចផ្ដល់លទ្ធភាពចេញចូលដោយងាយស្រួល និង ប្រកឆ្លងកាត់ប្រកបដោយសុវត្ថិភាព សម្រាប់មនុស្សចាស់។	• ក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ
	៣. ផ្ដល់គន្លងផ្លូវពិសេស និងមូលដ្ឋានសម្ភារៈនិងគ្រឿងបរិក្ខារដែលមិនបង្កឧបសគ្គដល់មនុស្សចាស់ នៅកន្លែងសាធារណៈ ដូចជា ទីផ្សារ និងធនាគារ ជាដើម។	• ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងសារណេការ និងដឹកជញ្ជូន
	៤. ដាក់ចេញនូវលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត ដែលតម្រូវឲ្យអាគារសាធារណៈទាំងអស់អាចចេញចូលបានដោយមនុស្សចាស់និងជនពិការ។	• ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ ក្រសួងយុត្តិធម៌
	៥. លើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីមនុស្សចាស់តាមរយៈប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសាធារណៈនានា។	• ក្រសួងព័ត៌មាន ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា

ទិសដៅ	យុទ្ធសាស្ត្រ	ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ
អាទិភាពទី៥៖ សមាគមន៍មនុស្សចាស់ និងវ័យចាស់សកម្ម		
ទិសដៅ៥.១៖ គាំទ្រដល់ការបង្កើតសមាគមន៍មនុស្សចាស់នៅទូទាំងប្រទេស	១. ពង្រឹងសហគមន៍មនុស្សចាស់ដែលមានស្រាប់ និង ពង្រីកបណ្តាញឲ្យទៅដល់កម្រិតថ្នាក់ក្រោមជាតិ។	• ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ
	២. ផ្តល់មូលនិធិ និង ផ្តល់ការសម្រួល ដល់ការបង្កើតសហគមន៍មនុស្សចាស់នៅគ្រប់ឃុំ-សង្កាត់។	• ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ
	៣. ផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាលដល់សមាជិកសហគមន៍មនុស្សចាស់ ស្តីពីការបង្កើត និងការដំណើរការសហគមន៍មនុស្សចាស់។	• ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ
	៤. លើកទឹកចិត្តឲ្យមានទំនាក់ទំនងរវាងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និង រាជរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីបង្កើតបណ្តាញប្រជាជនវ័យចាស់ នៅក្នុងគ្រប់វិស័យ។	• ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ
	៥. លើកទឹកចិត្តដល់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលដែលពាក់ព័ន្ធ ក្នុងការផ្តល់ប្រឹក្សាដល់គណៈកម្មាធិការគ្រប់គ្រងសហគមន៍មនុស្សចាស់ និង ក្នុងការចាត់ចែងសកម្មភាពរបស់ខ្លួន។	• ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ
	៦. បង្កើតយន្តការមួយដែលតាមរយៈនេះ សហគមន៍មនុស្សចាស់អាចមានការប្រាស្រ័យទាក់ទងនិងផ្លាស់ប្តូរបទពិសោធន៍ជាមួយគ្នាជាប្រចាំ។	• ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ ក្រសួងព័ត៌មាន
ទិសដៅ៥.២៖ ពង្រឹងតួនាទី	១. គាំទ្រដល់សហគមន៍មនុស្សចាស់ ក្នុងការបង្កើតឡើងនូវសន្តិសុខនៃ	• ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងការងារ

ទិសដៅ	យុទ្ធសាស្ត្រ	ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ
របស់សហគមន៍មនុស្សចាស់	មូលដ្ឋានទ្រទ្រង់ជីវភាពរស់នៅ តាមរយៈការបណ្តុះបណ្តាលពួកគាត់អំពី សកម្មភាពបង្កើតប្រាក់ចំណូល។	និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ
	២. ផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាលដល់សហគមន៍មនុស្សចាស់ អំពីការថែទាំសុខភាពមូលដ្ឋាន និង បង្កលក្ខណៈឲ្យពួកគាត់អាចបង្កើតនិងដំណើរការនូវគម្រោងការថែទាំតាមផ្ទះ ហើយតាមរយៈនេះ ពួកគាត់អាចចូលរួមវិភាគទានក្នុងការលើកកម្ពស់ការថែទាំសុខភាព។	◆ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ ក្រសួងការងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ
	៣. លើកកម្ពស់ស្មារតី "មនុស្សចាស់ជួយមនុស្សចាស់" ជាមូលដ្ឋានគ្រឹះរបស់សហគមន៍មនុស្សចាស់ ដើម្បីលើកទឹកចិត្តដល់មនុស្សចាស់ដែលសកម្មនិងមានសុខភាពល្អជាងឲ្យជួយមនុស្សចាស់រួមជំនាន់ដែលមានស្ថានភាពមិនសូវល្អដូចពួកគាត់។	◆ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ ក្រសួងការងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ
អាទិភាពទី៦៖ ទំនាក់ទំនងអន្តរជំនាន់		
ទិសដៅ៦.១៖ ពង្រីកឱកាសសម្រាប់ការចូលរួមរបស់មនុស្សចាស់នៅក្នុងជីវភាពសាធារណៈ	១. បង្កើតក្រុមមនុស្សចាស់នៅក្នុងអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាននីមួយៗ ដើម្បីធានាបានថា មនុស្សចាស់មានសម្លេងនៅក្នុងដំណើរការការសម្រេចចិត្ត ហើយ សេចក្តីត្រូវការរបស់ពួកគាត់ត្រូវបានលើកយកមកពិចារណា។	◆ ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា និងក្រសួង-ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ
	២. ធានាថា មនុស្សចាស់ត្រូវបានធ្វើឲ្យមានពាក់ព័ន្ធ នៅក្នុងការរៀបចំនិងការអនុវត្តគោលនយោបាយទាំងឡាយដែលជះឥទ្ធិពលដល់ពួកគាត់ ទាំងនៅថ្នាក់ជាតិទាំងនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន។	◆ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ

ទិសដៅ	យុទ្ធសាស្ត្រ	ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ
	៣. បង្កើតមូលដ្ឋានទិន្នន័យ ស្តីពីជំនាញរបស់អ្នកឯកទេសដែលបានចូលនិវត្តន៍ ធ្វើជា ឧបករណ៍ប្រឹក្សាសម្រាប់សហគមន៍ និងរដ្ឋបាលគ្រប់កម្រិត។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងមុខងារសាធារណៈ
	៤. ផ្តល់ការសម្រួលដល់ការចូលរួមរបស់មនុស្សចាស់ នៅក្នុងព្រឹត្តិការណ៍សាធារណៈនានា ដូចជា ការចូលរួមនៅក្នុង ការបោះឆ្នោត សកម្មភាពផ្នែកវប្បធម៌និងសាសនា ជាដើម។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ ក្រសួងធម្មការ និងសាសនា
ទិសដៅ៦.២៖ ជំរុញឲ្យមានឥរិយាបទវិជ្ជមានចំពោះដំណើរឈានចូលដល់វ័យចាស់ និងមនុស្សចាស់	១. លើកកម្ពស់ការយល់ដឹងថា មនុស្សចាស់មិនមែនជាបន្ទុកលើសហគមន៍ទេ ប៉ុន្តែ ពួកគាត់នាំអត្ថប្រយោជន៍មកដល់សង្គមវិញ។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ
	២. កែប្រែទស្សនៈខុសឆ្គងដែលថាមនុស្សចាស់ពុំមានគោលដៅប្រកបដោយអត្ថន័យ សម្រាប់ ពេលវេលាដែលនៅសេសសល់ក្នុងជីវិតរបស់ខ្លួនឡើយ ក្រៅពីរង់ចាំសេចក្តីស្លាប់។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ
	៣. លើកទឹកចិត្តឲ្យមានការបង្កើតកម្មវិធីទូរទស្សន៍ វិទ្យុ និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយទាំងឡាយ ដែលផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការចូលរួមវិភាគទានរបស់មនុស្សចាស់ និងតួនាទីដែលមនុស្សចាស់បានធ្វើនៅក្នុងសហគមន៍។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងព័ត៌មាន និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ • ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា
ទិសដៅ៦.៣៖ ពង្រឹងទំនាក់ទំនងអន្តរជំនាន់	១. លើកទឹកចិត្តមនុស្សវ័យក្មេងឲ្យស្ម័គ្រចិត្តជួយដល់មនុស្សចាស់។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ • ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា
	២. បង្កើតឲ្យមានសេវាមើលថែទាំកុមារនៅពេលថ្ងៃនៅតាមសមាគមមនុស្សចាស់ ដើម្បីឲ្យមនុស្សចាស់អាចយកចៅរបស់ពួកគាត់មក	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ

ទិសដៅ	យុទ្ធសាស្ត្រ	ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ
	ជាមួយបាន នៅពេលសាលាឈប់សម្រាកការរៀនសូត្រ។	
	៣. ជំរុញឲ្យមានការរៀបចំសកម្មភាពនានា ដែលមនុស្សគ្រប់វ័យទាំងអស់អាចចូលរួមបាន។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ • ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា
	៤. រៀបចំធ្វើបទបង្ហាញ អមដោយការពិភាក្សាអំពីការបំពេញបន្ថែមគ្នាទៅវិញទៅមករបស់មនុស្សជំនាន់ខុសគ្នា សម្រាប់មនុស្សពេញវ័យនៅក្មេង និងមនុស្សចាស់។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ • ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា
	៥. ផ្តល់ការបញ្ចុះតម្លៃដល់មនុស្សចាស់ សម្រាប់មធ្យោបាយប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នា (ដូចជាទូរស័ព្ទដៃជាដើម) ដើម្បីឲ្យពួកគាត់រក្សានូវទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងកូនចៅ ជាមនុស្សពេញវ័យនិងសាច់ញាតិក្មេងៗដទៃទៀតរបស់ពួកគាត់។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងប្រៃសណីយ៍ និងទូរគមនាគមន៍ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ ក្រសួងព័ត៌មាន
	៦. ដាក់បញ្ចូលវគ្គសិក្សាអំពីសារៈសំខាន់នៃការគោរពនិងការធ្វើទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងមនុស្សចាស់ នៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សាស្ថាប័នបណ្តុះបណ្តាល និងសាលារៀននានា។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ
	៧. បង្ហាញជាសាធារណៈនូវសមិទ្ធិផលរបស់មនុស្សចាស់ តាមរយៈប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងព័ត៌មាន និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ
	៨. ផ្តល់កិត្តិយសដល់ស្នាដៃមានលក្ខណៈជាគំរូដែលមនុស្សចាស់សម្រេចបាន ដូចជា ការងារស្ម័គ្រចិត្ត ឬការងារច្នៃប្រឌិត ដោយផ្តល់ពានរង្វាន់ និង/ឬ វិញ្ញាបនប័ត្រទទួលស្គាល់ស្នាដៃ។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ ក្រសួងព័ត៌មាន

ទិសដៅ	យុទ្ធសាស្ត្រ	ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ
អាទិភាពទី៧៖ ការរំលោភបំពាន និង អំពើហឹង្សាលើមនុស្សចាស់		
ទិសដៅ៧.១៖ កាត់បន្ថយ និង ទប់ស្កាត់ករណីការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់។	១. ផ្លាស់ទីកន្លែងមនុស្សចាស់ចេញឲ្យឆ្ងាយពីជនល្មើសនៃការរំលោភបំពាន។ ដាក់ចេញនូវលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត ដើម្បីការពារមនុស្សចាស់ពីការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់ និង បង្កើតទីភ្នាក់ងារឬការិយាល័យដែលអាចទទួលពាក្យបណ្តឹងលើករណីការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងយុត្តិធម៌ ក្រសួងមហាផ្ទៃ
	២. បំពាក់បំប៉នចំណេះដឹងដល់មនុស្សចាស់ អំពីសណ្ឋាននៃការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់ និងសិទ្ធិរបស់ពួកគាត់ក្នុងការការពារខ្លួនពីការរំលោភបំពាននេះ។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងយុត្តិធម៌
	៣. លើកទឹកចិត្តមនុស្សចាស់ឲ្យរាយការណ៍អំពីការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់ ឬពិភាក្សា អំពីករណីការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់ជាមួយនឹងសាច់ញាតិជិតស្និទ្ធ មិត្តភក្តិ ឬវេជ្ជបណ្ឌិតរបស់ពួកគាត់។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងយុត្តិធម៌ ក្រសួងមហាផ្ទៃ
	៤. បញ្ជ្រាបការយល់ដឹងដល់សហគមន៍ អំពីសារៈសំខាន់នៃការរាយការណ៍អំពីករណីជាក់ស្តែងដែលបានកើតមាន ឬសូម្បីតែករណីសង្ស័យអំពីការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់ ដែលពួកគាត់បានដឹង។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងយុត្តិធម៌
	៥. ផ្តល់សិទ្ធិឲ្យបុគ្គលិកសុខាភិបាលអាចស្រាវជ្រាវស្វែងយល់ ហើយក្នុង	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា

ទិសដៅ	យុទ្ធសាស្ត្រ	ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ
	ករណីចាំបាច់ អាចរាយការណ៍ជូនអាជ្ញាធរដែលពាក់ព័ន្ធ អំពីករណីការរំលោភបំពានលើមនុស្សចាស់ដែលអ្នកជំងឺជាមនុស្សចាស់របស់ពួកគេបានឆ្លងកាត់។	ក្រសួងសុខាភិបាល ក្រសួងផែនការ
	៦. ផ្លាស់ទីកន្លែងមនុស្សចាស់ចេញឲ្យឆ្ងាយពីជនល្មើសនៃការរំលោភបំពាន។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ
ទិសដៅ៧.២៖ ការពារមនុស្សចាស់កុំឲ្យធ្លាក់ជាជនរងគ្រោះនៃអំពើហិង្សានិងបទឧក្រិដ្ឋ។	១. បញ្ជ្រាបការយល់ដឹងរបស់សហគមន៍ ឲ្យឧស្សាហ៍មើលមនុស្សចាស់ដែលរស់នៅតែម្នាក់ ឯង ក្នុងតំបន់របស់ពួកគាត់។បង្កើតនិងពង្រឹងអង្គភាពនគរបាលជំនាញ ដើម្បីការពារមនុស្សចាស់ និងទប់ស្កាត់អំពើហឹង្សាលើមនុស្សចាស់។	• ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ
	២. ដាក់បញ្ចូលក្នុងច្បាប់ នូវការកាត់ទោសកម្រិតធ្ងន់ចំពោះករណីដែលជនរងគ្រោះដោយ បទឧក្រិដ្ឋនោះជាមនុស្សចាស់។	• ក្រសួងយុត្តិធម៌ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ
	៣. ជំរុញឲ្យមានសហគមន៍មានការយល់ដឹងអំពីបញ្ហាសុវត្ថិភាពរបស់មនុស្សចាស់ដែលរស់នៅតែម្នាក់ឯង ក្នុងតំបន់របស់ពួកគាត់។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ
អាទិភាពទី៨៖ ស្ថានភាពមានអាសន្ន		
ទិសដៅ៨.១៖ ធានាឲ្យមាននូវកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការសង្គ្រោះឬការស្តារសម្បទា	១. ផ្តល់អាទិភាពដល់មនុស្សចាស់ នៅក្នុងផែនការកាត់បន្ថយហានីភ័យ ក្នុងនោះរួមមាន ការប្រកាសភាពអាសន្នអំពីគ្រោះមហន្តរាយ ការជួយសង្គ្រោះ ការផ្តល់ទីជម្រក ក៏ដូចជា នៅក្នុងការផ្តួចផ្តើមគំនិតអំពីការស្តារសម្បទាក្រោយពេលគ្រោះមហន្តរាយ។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ ក្រសួងព័ត៌មាន

ទិសដៅ	យុទ្ធសាស្ត្រ	ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ
ដោយផ្តល់ការយកចិត្តទុកដាក់សមស្របចំពោះមនុស្សចាស់។	២. ធ្វើឲ្យមានការចូលរួមពីមនុស្សចាស់ នៅក្នុងការរៀបចំផែនការកាត់បន្ថយគ្រោះមហន្តរាយ នៅគ្រប់កម្រិតទាំងអស់ ដើម្បីឲ្យបានគំនិតយោបល់ទៅលើបញ្ហានានាទាក់ទងនឹងបញ្ហាមនុស្សចាស់។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ
	៣. ពិនិត្យសិក្សាអំពីលទ្ធភាពនៃការធ្វើវិភាជន៍ថវិកាដាច់ដោយឡែក ដល់ជំនួយគ្រាអាសន្ន ក្នុងចំនួនសមស្របដើម្បីឧបត្ថម្ភគាំទ្រនិងការពារមនុស្សចាស់។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ
	៤. បណ្តុះបណ្តាលអ្នកបម្រើការងារជួយសង្គ្រោះឬស្តារសម្បទា ឲ្យអាចកំណត់ទីតាំងដែលមនុស្សចាស់កំពុងស្ថិតនៅ ក្នុងអំឡុងពេលមានគ្រោះអាសន្ន និងឲ្យអាចវាយតម្លៃអំពីភាពងាយរងគ្រោះរបស់មនុស្សចាស់ ទាក់ទងនឹងស្ថានភាពផ្នែករាងកាយនិងផ្លូវចិត្តរបស់ពួកគាត់។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ
	៥. បញ្ជ្រាបការយល់ដឹងដល់អ្នកបម្រើការងារជួយសង្គ្រោះឬស្តារសម្បទា អំពីបញ្ហានានាដែលជួបប្រទះដោយមនុស្សចាស់។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ ក្រសួងព័ត៌មាន
	៦. ផ្តល់ការការពារបន្ថែមដល់ស្ត្រីវ័យចាស់ ពីការកេងប្រវ័ញ្ចនិងការរំលោភបំពានផ្នែករាងកាយ ផ្លូវចិត្ត ផ្លូវភេទ និង ហិរញ្ញវត្ថុ នៅក្នុងស្ថានភាពមានអាសន្ន។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ ក្រសួងព័ត៌មាន
	៧. រៀបចំកម្មវិធីជួយសង្គ្រោះឬស្តារសម្បទាឲ្យមានលក្ខណៈអំណោយផលចំពោះមនុស្សចាស់។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ
	៨. ធានាថា មជ្ឈមណ្ឌលសម្រាប់ការជម្លៀសមានការរៀបចំពិសេសដែល	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា

ទិសដៅ	យុទ្ធសាស្ត្រ	ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ
	សមស្របទៅនឹង សេចក្តីត្រូវការរបស់មនុស្សចាស់។	ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ
	៩. បង្កើនចំនួនអ្នកមានវិជ្ជាជីវៈផ្នែកមនុស្សចាស់ នៅក្នុងក្រុមវេជ្ជសាស្ត្រ ដែលបានបញ្ជូនចេញទៅកាន់ទីកន្លែងជួបគ្រោះមហន្តរាយ។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងសុខាភិបាល
	១០. លើកកម្ពស់ការយល់ដឹងជាសាធារណៈ ដើម្បីពង្រីកការជួយជ្រោមជ្រែងទៅដល់មនុស្ស ចាស់ដែលជួបការលំបាក ក្នុងអំឡុងពេលមានអាសន្ន។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ ក្រសួងព័ត៌មាន
ទិសដៅ៨.២៖ បញ្ជ្រាបការយល់ដឹងដល់មនុស្សចាស់អំពីវិធីដើម្បីរៀបចំខ្លួនឆ្លើយតបទៅនឹ ករណីមានអាសន្ន។	១. ផ្តល់ការណែនាំនិងការបណ្តុះបណ្តាលដល់មនុស្សវ័យចាស់អំពីរបៀបដោះស្រាយនៅពេលមានគ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិនិងករណីអាសន្នផ្សេងៗទៀត ដូចជាការផ្លាស់ទីកន្លែងរស់នៅរបស់ប្រជាជនជាដើម។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ
	២. ធ្វើការហ្វឹកហាត់ផ្នែករក្សាសុវត្ថិភាព តាមកាលកំណត់យ៉ាងទៀងទាត់សម្រាប់ករណីមានគ្រោះថ្នាក់អគ្គីភ័យ និងករណីអាសន្នផ្សេងៗទៀតនៅតាមផ្ទះរបស់មនុស្សចាស់។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ
	៣. ផលិតនិងចែកចាយសៀវភៅណែនាំសម្រាប់មនុស្សចាស់ ដោយគូសបញ្ជាក់អំពីការ ប្រុងប្រយ័ត្នជាមុន និង សកម្មភាពទាំងឡាយដែលត្រូវធ្វើ ក្នុងករណីមានអាសន្នតាមប្រភេទផ្សេងៗពីគ្នា។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ
	៤. ដាក់ឲ្យដំណើរការនូវប្រព័ន្ធមួយដែលមនុស្សចាស់អាចចុះបញ្ជីអាស័យដ្ឋានរបស់ពួកគាត់និងព័ត៌មានលម្អិតដែលពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត ដើម្បីជួយឲ្យក្រុមអ្នកសង្គ្រោះអាចកំណត់ទីតាំងរបស់ពួកគាត់បានទាន់	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ

ទិសដៅ	យុទ្ធសាស្ត្រ	ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ
	ពេល នៅពេលមានអាសន្ន ជាពិសេស នៅតាមទីតាំងដែលជួបគ្រោះមហន្តរាយញឹកញាប់ ។	
	៥. ផ្ដល់ការណែនាំដល់មនុស្សចាស់អំពីរបបៀបទាក់ទាញចំណាប់អារម្មណ៍របស់មនុស្សដទៃ នៅពេលជួបនឹងគ្រោះថ្នាក់ខ្លាំងហួសប្រមាណ ក្នុងស្ថានភាពមានអាសន្ន។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ ក្រសួងព័ត៌មាន និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ
អាទិភាពទី៩៖ ការត្រៀមខ្លួនរបស់ប្រជាជនវ័យក្មេង		
ទិសដៅ៩.១៖ ផ្ដល់នូវបរិស្ថានមួយដែលប្រជាជនវ័យក្មេងអាចត្រៀមខ្លួនបានកាន់តែប្រសើរសម្រាប់ពេលឈានដល់វ័យចាស់។	១. ពង្រីកវិសាលភាពគ្របដណ្ដប់នៃផែនការប្រាក់សោធននិវត្តន៍ និង គម្រោងសន្សំប្រាក់ ដើម្បីឲ្យប្រជាជនក្នុងចំនួនមួយដែលច្រើនជាងមុន មានសន្តិសុខហិរញ្ញវត្ថុ នៅពេលពួកគាត់ឈានដល់វ័យចាស់។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ ក្រសួងការងារ និងបណ្ដុះបណ្ដាលវិជ្ជាជីវៈក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ
	២. ផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានស្ដីពីរបៀបរស់នៅដែលមានសុខភាពល្អ ដូចជា ទម្លាប់ហូបអាហារធ្វើឲ្យមានសុខភាពល្អ និង ការហាត់ប្រាណទៀងទាត់ ជាដើម ដើម្បីជួយឲ្យមនុស្សចាស់នាពេលអនាគត អាចរក្សាបាននូវបទដ្ឋានសុខភាពកាន់តែខ្ពស់ថែមទៀត។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ ក្រសួងព័ត៌មាននិងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ • ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា
	៣. ផ្ដល់គម្រោងធានារ៉ាប់រងសុខភាពជូនដល់មនុស្សក្នុងវ័យធ្វើការងារដែលផ្ដល់ការគ្របដណ្ដប់សម្រាប់ពេលគាត់ឈានចូលដល់វ័យចាស់ផងដែរ។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ ក្រសួងការងារ និងបណ្ដុះបណ្ដាលវិជ្ជាជីវៈនិងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ
	៤. រៀបចំកិច្ចប្រជុំឬសិក្ខាសាលាមុនពេលចូលនិវត្តន៍ ជូនដល់អ្នកដែល	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា

ទិសដៅ	យុទ្ធសាស្ត្រ	ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ
	នឹងត្រូវចូលនិវត្តន៍ ដើម្បីបញ្ជ្រាបការយល់ដឹងដល់ពួកគាត់ ស្តីពីការផ្លាស់ប្តូរនានាដែលពួកគាត់រំពឹងថានឹងត្រូវជួបប្រទះ។	ក្រសួងផែនការ ក្រសួងព័ត៌មាន និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ ◆ ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា
	៥. បណ្តុះឲ្យមាននៅក្នុងផ្នត់គំនិតរបស់ប្រជាជនវ័យក្មេង នូវការឲ្យតម្លៃដល់មនុស្សវ័យ ចាស់ ដើម្បីលុបបំបាត់នូវការភ័យខ្លាចរបស់ពួកគាត់ចំពោះការក្លាយជាមនុស្សចាស់ និង អារម្មណ៍អវិជ្ជមានទាំងឡាយដែលពួកគាត់អាចមានចំពោះជីវិតវ័យចាស់។	◆ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ ◆ ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា
	៦. ផ្តល់ផ្តល់ឱកាសឲ្យមនុស្សវ័យក្មេងធ្វើការងារស្ម័គ្រចិត្ត សម្រាប់មនុស្សចាស់ និង នៅផ្ទះនិងអង្គការសម្រាប់មនុស្សចាស់ ដើម្បីឲ្យពួកគាត់មានព័ត៌មានផ្ទាល់អំពីរបៀបដោះស្រាយបញ្ហាទាំងឡាយដែលអាចនឹងកើតមានឡើងក្នុងវ័យចាស់។	◆ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ
	៧. បង្កើនការយល់ដឹងជាសាធារណៈ អំពីសារៈសំខាន់នៃដំណើរឈានចូលវ័យចាស់ប្រកបដោយភាពថ្លៃថ្នូរ តាមរយៈការអប់រំក្នុងប្រព័ន្ធនិងក្រៅប្រព័ន្ធ ដែលត្រូវធ្វើឡើងជាប្រចាំ។	◆ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ
ទិសដៅ៩.២៖ ផ្តល់ការលើកទឹកចិត្តដល់មនុស្សវ័យក្មេងឲ្យត្រៀមខ្លួន សម្រាប់ការឈានចូលដល់វ័យចាស់ ប្រកបដោយសុខភាពល្អនិងសកម្ម។	១. ដាក់បញ្ចូលមុខវិជ្ជាស្តីពីរបៀបរៀបចំការរស់នៅប្រកបដោយសុខភាពល្អ និង អាកប្បកិរិយានិងឥរិយាបទចេះស្វែងរកសុខភាពល្អ នៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សារបស់សាលា។	◆ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា
	២. បង្ហាញពីការគោរពនិងការថែទាំឱពុកម្តាយ និងសាច់ញាតិចាស់ជរា ដើម្បីបង្ហាញជាគំរូល្អដល់កូនៗរបស់ខ្លួនអំពីសារៈសំខាន់នៃកាតព្វកិច្ច	◆ ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា

ទិសដៅ	យុទ្ធសាស្ត្រ	ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ
	ទាំងអស់នេះ។	
	៣. លើកទឹកចិត្តឲ្យមានការពិនិត្យសុខភាពជាប្រចាំ។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា
	៤. បញ្ជ្រាបការយល់ដឹងអំពីផលប៉ះពាល់នៃការផ្លាស់ប្តូរដែលមិនអាចចៀសបាន ដែលកើតចេញមកពីការចូលនិវត្តន៍និងដំណើរឈានចូលវ័យចាស់។	• ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ក្រសួងផែនការ និងក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា